

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Václav Holický

**Uplatnění, administrace a vypořádání claimů
podle smluvních podmínek FIDIC**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Tomáš Horáček, Ph.D.

Tematický okruh: Obchodní právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 14.04.2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 201 721 znaků včetně mezer.

rigorozant

V Praze dne 14.04.2024

Velmi rád bych poděkoval vedoucímu mé rigorózní práce panu JUDr. Tomáši Horáčkovi, Ph.D. za vstřícnost a ochotu ujmout se mého vedení a současně také za cennou podporu při vytvoření této práce. Velké poděkování náleží také mé rodině a kolegům, kteří mě dokázali motivovat vždy když to bylo třeba.

Obsah

Úvod.....	7
1 Organizace FIDIC.....	9
1.1 Základní fungování smluvních podmínek FIDIC.....	9
1.2 Druhy smluvních podmínek FIDIC.....	12
1.2.1 FIDIC Red Book.....	13
1.2.2 FIDIC Yellow Book.....	14
1.2.3 FIDIC Silver Book.....	14
1.2.4 FIDIC Gold Book.....	15
1.2.5 Další smluvní podmínky FIDIC.....	16
1.3 Rizika podle smluvních podmínek FIDIC.....	17
1.3.1 Druhy rizik charakterizované ve smluvních podmínkách FIDIC.....	19
2 Claimy podle smluvních podmínek FIDIC.....	20
2.1 Druhy claimů.....	20
2.1.1 Rozdělení claimů podle subjektu, který je vznesl.....	21
2.1.2 Rozdělení claimů podle jejich předmětu.....	21
2.1.3 Rozdělení claimů podle délky působení okolnosti, ze které claim vyplývá...22	
2.1.4 Counterclaim.....	22
2.2 Vznesení claimu.....	22
2.2.1 Forma vznesení claimu.....	22
2.2.2 Náležitosti oznámení claimu.....	24
2.2.3 Lhůta pro oznámení claimu.....	26
2.3 Vedení záznamů o claimové události.....	34
2.4 Následná administrace claimu.....	35
2.5 Obsah zcela detailního a závěrečného claimu.....	38
2.5.1 Zcela detailní claim Zhotovitele a claim Objednatele.....	39

2.5.2	Závěrečný claim Zhotovitele.....	40
2.6	Administrace claimu podle Smluvních podmínek 2017.....	40
2.7	Nápravné prostředky a další kompenzace Objednatele.....	42
2.7.1	Kontrola zakrytých prací.....	42
2.7.2	Odmítnutí prací a nápravné práce.....	42
2.7.3	Dokončení nedokončených prací.....	44
2.7.4	Odstranění vad.....	45
2.7.5	Úklid Staveniště.....	47
2.7.6	Odepření vydání Potvrzení průběžné platby.....	48
3	Kvantifikace časových nároků.....	50
3.1	Časové nároky Zhotovitele.....	50
3.1.1	Harmonogram a jeho použití.....	51
3.1.2	Vyčíslení pomocí metody kritické cesty.....	53
3.2	Časové nároky Objednatele.....	54
3.3	Souběžné zpoždění Zhotovitele a Objednatele.....	56
4	Kvantifikace finančních nároků.....	58
4.1	Finanční nároky Zhotovitele.....	59
4.1.1	Kvantifikace pomocí skutečně vynaložených Nákladů.....	59
4.1.2	Kvantifikace pomocí vzorce.....	62
4.1.3	Paušální kvantifikace.....	62
4.2	Finanční nároky Objednatele.....	63
4.2.1	Náhrada škody za zpoždění.....	64
4.2.2	Snížení Smluvní ceny.....	65
5	Posouzení a vypořádání claimu.....	69
5.1	Posouzení claimu Správcem stavby.....	69
5.1.1	Posouzení claimu Zhotovitele.....	70

5.1.2	Posouzení claimu Objednatele.....	71
5.2	Vypořádání claimu.....	72
5.2.1	Vypořádání claimu za pomoci Správce stavby.....	73
5.2.2	Vypořádání claimu rozhodnutím Rady pro rozhodování sporů.....	77
5.2.3	Vypořádání claimu smírným narovnáním.....	79
5.2.4	Vypořádání claimu prostřednictvím rozhodčího řízení.....	80
6	Závěr.....	82
7	Seznam pojmů a zkratk.....	84
8	Seznam tabulek, obrázků a příloh.....	85
8.1	Seznam tabulek.....	85
8.2	Seznam obrázků.....	85
8.3	Seznam příloh.....	85
9	Seznam použitých zdrojů.....	86
9.1	Publikace.....	86
9.2	Odborné články.....	86
9.3	Dokumenty.....	86
9.4	Internetové zdroje.....	87
9.5	Právní předpisy.....	90
9.6	Rozhodnutí.....	90
9.7	Prezentace.....	91
	Abstrakt.....	92

Úvod

Rozmach výstavby a využívání smluvních podmínek FIDIC v České republice zaznamenává v posledních letech významný vzestup. Smluvní podmínky FIDIC poskytují komplexní rámec pro řízení výstavby a jsou často preferovanou volbou při realizaci velkých výstavbových projektů. Jejich obliba je dána především optimálním rozložením rizik mezi obě Strany, variabilitou a velkým množstvím jednotlivých vzorů pro jakýkoli typ výstavbového projektu. Nicméně pro každý takový projekt je nezbytné jejich správné použití a interpretace.

V oblasti realizace velkých výstavbových projektů se často setkáváme s různými neshodami a spory mezi Objednatelem a Zhotovitelem. Tyto spory mohou vzniknout z mnoha důvodů, ať už jde o změny v projektu, dodatečné náklady nebo nedodržení postupu stanoveného Smlouvou. Pro zachování efektivitu výstavby a vzájemné důvěry Stran je nezbytné takové spory co možná nejrychleji vyřešit. Smluvní podmínky FIDIC tyto spory řeší prostřednictvím claimů, jejichž proces administrace a vypořádání má stanovena jasná pravidla spolu se striktními lhůtami, což zaručuje Stranám předvídatelnost výsledku jejich sporů. Je tedy důležité, aby právníci, manažeři projektů a další odborníci v oblasti výstavby byli dobře obeznámeni s principy a postupy řešení claimů podle smluvních podmínek FIDIC. Tato znalost je klíčová pro minimalizaci rizik a sporů a zajištění úspěšného dokončení stavebních projektů v souladu se Smluvními podmínkami FIDIC.

Ve své praxi se však často setkávám s nepochopením či svévolnou interpretací některých institutů smluvních podmínek FIDIC. Cílem této rigorózní práce je proto podrobněji prozkoumat a analyzovat postup řešení claimů, jako jednoho z klíčových institutů smluvních podmínek FIDIC. Konkrétně je práce zaměřena na Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem z roku 1999. Současně dojde v nejdůležitějších aspektech k jejich porovnání s novější verzí smluvních podmínek z roku 2017, aby bylo možné identifikovat hlavní změny a dopady na proces řešení claimů.

Tato práce se zaměřuje na detailní analýzu správného postupu při uplatňování a řešení claimů podle smluvních podmínek FIDIC. Na základě stanovení tohoto postupu dojde v jeho konkrétních částech ke komparaci s praxí zavedenou ve stavebním prostředí České republiky. Tímto dojde k odhalení chyb a nedostatků, které v praxi danou agendu zatěžují. Současně bude také předloženo několik užitečných postupů, které mohou uplatnění claimů dále ulehčit a tím i urychlit jejich řešení.

Dále se práce zaměří na problematiku nedodržení řádného postupu při administraci claimů a následný vliv takových porušení na jejich vypořádání. S tím souvisí také otázka promlčení

a prekluze claimů v českém právním řádu, a to zejména v souvislosti s opožděným oznámením claimů.

Pro dosažení stanovených výsledků je v práci aplikována kombinace popisné a komparativní metody. Popisná metoda je využita k důkladnému popisu správného postupu řešení claimů podle smluvních podmínek FIDIC, zatímco komparativní metoda slouží k porovnání různých verzí těchto podmínek a identifikaci rozdílů mezi nimi stejně jako k porovnání teorie a obvyklé praxe. Tato kombinace metod umožňuje komplexní a podrobné zhodnocení procesu řešení claimů a nedostatků jeho nedodržování v praxi.

Tato rigorózní práce nabízí přínos pro odborníky, kteří se zabývají problematikou smluvních vztahů při realizaci velkých stavebních projektů. Poskytuje komplexní pohled na proces administrace claimu z pohledu Objednatele i Zhotovitele, a to jak z teoretického, tak i z praktického hlediska. Zároveň může sloužit jako cenný zdroj informací a praktických rad pro odbornou veřejnost zabývající se touto problematikou.

1 Organizace FIDIC

FIDIC je zkratka pro Mezinárodní asociaci konzultačních inženýrů (v původním francouzském znění *Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils*). Tato organizace založená již roku 1913 však dostala svému pravému významu až v roce 1959, kdy se jejími členy stala Austrálie, Kanada, Jižní Afrika a Spojené státy americké. Současně FIDIC při své činnosti spolupracuje s řadou nadnárodních organizací, jakými jsou například Světová banka nebo Organizace spojených národů.¹

Hlavní činností FIDIC je vydávání specializovaných standardizovaných smluvních podmínek především pro realizaci stavebních prací. Tyto smluvní podmínky se využívají jak u největších mezinárodních projektů, tak při realizaci menších staveb regionálními investory. Další činností organizace FIDIC je poté organizace školení a publikace doprovodných dokumentů a materiálů ke smluvním podmínkám.²

Je však třeba poznamenat, že smluvní podmínky FIDIC nepředstavují jedinou vzorovou smlouvu o dílo. Dalšími obdobnými dokumenty je například New Engineering Contract (NEC) využívaný ve Velké Británii nebo smluvní vzory vydávané asociací Engineering Advancement Association of Japan (ENAA).³ Česká republika v tomto ohledu nezůstává pozadu a přišla s vlastním projektem v podobě Českého smluvního standardu.⁴

1.1 Základní fungování smluvních podmínek FIDIC

Pokud se podíváme do právní úpravy smlouvy o dílo v naší legislativě, tak zjistíme, že její rozsah představuje několik desítek paragrafů.⁵ Tato ustanovení se použijí stejně v případě malby obrazu i v případě výstavby složitých technických staveb, jakými může být například nová linka metra nebo vodní elektrárna. Je tedy zřejmé, že pro provádění stavebních prací je úprava obsažená v občanském zákoníku značně nedostatečná. Na druhou stranu, pokud by občanský zákoník obsahoval potřebnou detailní úpravu ke všem institutům v něm obsažených, byl by natolik

¹ International Federation of Consulting Engineers History. In: *fidic.org* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/history>

² International Federation of Consulting Engineers Publications. In: *fidic.org* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/bookshop>

³ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015, s. 343.

⁴ Stavební smluvní standardy. In: *stavebnismluvnistandardy.cz* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://www.stavebni-smluvni-standardy.cz/>

⁵ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

obsáhlý, že by bylo prakticky znemožněno jakékoli jeho efektivní použití. Z toho důvodu občanský zákoník představuje pouze základní osu či jádro úpravy, kolem kterého je třeba vytvořit nastavbu dalších ustanovení nezbytných pro úspěšnou realizaci stavebních projektů. Právě tuto funkci plní smluvní podmínky FIDIC. Takovou konstrukci dokonce sám občanský zákoník předpokládá, když ve svém § 1751 odst. 1 upravuje možnost stanovit část obsahu smlouvy odkazem na obchodní podmínky, které jsou připojeny ke smlouvě nebo které jsou stranám známy. Ustanovení § 1751 odst. 3 občanského zákoníku současně také umožňuje odkázat se ve smlouvě na obchodní podmínky, jež byly vypracovány odbornými nebo zájmovými organizacemi.⁶

Vnitřní struktura smluvních podmínek FIDIC

Vzhledem k tomu, že smluvní podmínky FIDIC jsou využívány ve všech částech světa, musí být co možná nejuniverzálnější. To ale může činit komplikace, neboť univerzální ustanovení nejenom že nemusí vyhovovat všem uživatelům smluvních podmínek FIDIC, ale také mohou odporovat národní legislativě jednotlivých uživatelů. Proto jsou veškeré smluvní podmínky FIDIC rozděleny na tři hlavní části.⁷

První částí jsou obecné smluvní podmínky, které jsou vypracovány přímo organizací FIDIC a jsou v rámci jednoho druhu smluvních podmínek vždy stejné. Obecné smluvní podmínky není možné nikdy přímo měnit.

Druhou částí jsou zvláštní smluvní podmínky, jimiž jsou doplněny obecné smluvní podmínky podle potřeb konkrétního Objednatele. Doplnění často reflektuje podmínky stanovené právním řádem v Zemi nebo další podmínky realizace Stavby, které Objednatel klade na Zhotovitele. V některých případech se však stává, že zvláštní podmínky doplňují obecné podmínky v takové míře, že dochází k narušení fungování základních smluvních principů. Takto narušená smlouva již v konečném důsledku nepředstavuje smlouvu za využití smluvních podmínek FIDIC. Proto se organizace FIDIC rozhodla pro vydání publikace *The FIDIC Golden Principles*. Zde je stanoveno pět zlatých zásad, jež musejí být splněny, aby Smlouva mohla používat označení organizace FIDIC.⁸

⁶ JELÍNEK, Petr a Lukáš KLEE. Standardizace smluv ve výstavbových projektech s ohledem na podmínky FIDIC. In: *právníprostor.cz* [online]. 23. 10. 2018 [cit. 08.05.2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/standardizace-smluv-ve-vystavbovych-projektech-s-ohledem-na-podminky-fidic>

⁷ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 5.

⁸ MADI, Husni a kol. *The FIDIC Golden Principles*. International Federation of Consulting Engineers (FIDIC), 2017.

Třetí částí je Příloha k nabídce, jejíž definici nalezneme v Pod-článku 1.1.1.9 Smluvních podmínek a Smluvních podmínek YB. Příloha k nabídce doplňuje k jednotlivým Pod-článkům smluvních podmínek FIDIC konkrétní údaje vztahující se ke konkrétní Stavbě. Jsou zde uvedeny například konkrétní smluvní lhůty realizace Díla nebo označení konkrétních osob, které se na realizaci Stavby podílejí. Mohou zde být také uvedeny odkazy na vzorové dokumenty, podle kterých Objednatel požaduje vést korespondenci Stavby. Příloha k nabídce se již nevyužije v případě Smluvních podmínek SB a Smluvních podmínek GB.

Aby však výše nastíněný koncept mohl fungovat, je třeba stanovit jasnou posloupnost popsaných částí. Nejvyšší sílu má vždy Příloha k nabídce, pak následují zvláštní podmínky a až na závěr podmínky obecné. Postupuje se tak od nejvíce konkrétního dokumentu k dokumentům obecnějším.

Smlouvu podle smluvních podmínek FIDIC dále tvoří celá řada dokumentů, které jsou nezbytné pro řádné fungování výstavby. Jedná se především o projektovou dokumentaci, stanovení norem, jež musí být dodrženy, nebo konkrétní požadavky Objednatele na hotové Dílo. Proto smluvní podmínky FIDIC ve svém Pod-článku 1.5 stanovují vzájemnou hierarchii jednotlivých smluvních dokumentů s tím, že tyto dokumenty je nutné brát jako vzájemně se doplňující a vysvětlující. Případné nejasnosti nebo nesrovnalosti dokumentů musí být dále řešeny, aby nedocházelo k odlišné interpretaci takového ustanovení jednotlivými účastníky výstavbového projektu.

Subjekty smluvních podmínek FIDIC

Smluvní podmínky FIDIC ve většině případů využívají trojstranný vztah, kdy vedle Objednatele a Zhotovitele figuruje také Správce stavby. Práva a povinnosti Správce stavby vždy vyplývají z konkrétních smluvních podmínek FIDIC, které jsou pro realizaci dané Stavby použity. Obecně se však jedná o manažera, který dohlíží na řádný postup realizace prováděný Zhotovitelem a za tímto účelem může podle Pod-článku 3.3 Smluvních podmínek „*Zhotoviteli (kdykoli) vydat pokyny a dodatečné nebo modifikované Výkresy nutné pro provádění Díla a odstranění všech vad*“. Výkon funkce Správce stavby by měla provádět společnost konzultačních inženýrů, která se specializuje na projektové řízení staveb. Správcem stavby však musí být vždy jmenována konkrétní fyzická osoba, která bude vystupovat vůči Stranám.⁹

⁹ SOMMER, Lukáš et al. Správce stavby: Klíčový subjekt standardizovaných FIDIC smluv. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 11. 10. 2023 [cit. 11.11.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/spravce-stavby-klicovy-subjekt-standardizovanych-fidic-smluv-117008.html>

Správce stavby by ovšem sám jen velmi problematicky vykonával veškeré povinnosti, které mu jsou smluvními podmínkami FIDIC dány. Proto je Správce stavby povinen podle Pod-článku 3.1 Smluvních podmínek „zaměstnávat inženýry a další odborníky s vhodnou kvalifikací, kompetentní k výkonu těchto povinností“, na které deleguje část svých pravomocí. Tyto osoby pak tvoří tým Správce stavby. Co se týče složení takového týmu, je odvislé převážně od druhu Stavby, k jejíž realizaci byl přizván. Správce stavby bude potřebovat rozdílné odborníky na výstavbu ocelového mostu a jiné k realizaci výškové obytné budovy. Pro zadavatele veřejných zakázek na realizaci stavebních prací v tomto ohledu poskytuje komplexní návod na složení týmu Správce stavby Metodika pro tým Správce stavby vydaná v roce 2018 Státním fondem dopravní infrastruktury.

Pro samotné zajištění týmu Správce stavby FIDIC poskytuje Smluvní podmínky WB, které představují obdobu klasických smluvních podmínek pro realizaci stavebních prací. Smluvní podmínky WB používají stejné názvosloví a základní principy fungování jednotlivých institutů, avšak jsou koncipovány pro poskytování služeb. Současně je možné Smluvní podmínky WB použít také pro zajištění projekčních prací nebo pro výkon inženýrské činnosti. V rámci českého prostředí veřejných zakázek se však nejčastěji se Smluvními podmínkami WB setkáme při zadávání veřejných zakázek na provedení záchranného archeologického výzkumu, jež je realizován před zahájením samotných stavebních prací.

1.2 Druhy smluvních podmínek FIDIC

Smluvní podmínky FIDIC jsou vydávány ve více než deseti různých verzích. Tyto verze se liší především tím, do jaké míry je Objednatel ochoten a také schopen zabývat se projektovou přípravou konkrétního stavebního projektu. Zjednodušeně se dá proto říci, že jednotlivé druhy smluvních podmínek FIDIC se liší tím, do jaké míry je ponechána projektová příprava na Objednateli nebo je naopak přenesena na Zhotovitele.¹⁰ Rozlišení smluvních podmínek FIDIC je provedeno pomocí barev, podle kterých současně jednotlivé smluvní podmínky získaly své slangové označení, pod kterým bývají všeobecně známé.¹¹

Pro účely této práce je důležité především pochopit rozdíly ve způsobu, jakým se stanoví ocenění Stavby podle jednotlivých smluvních podmínek FIDIC, neboť to úzce souvisí se

¹⁰ MALÝ, Petr a Tomáš KALENSKÝ. Druhy smluvních podmínek FIDIC. In: *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 01.10.2022].

Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-smluvnich-podminek-fidic-108136.html>

¹¹ BEUTLOVÁ, Eliška. Smluvní podmínky FIDIC a kde všude se s nimi setkáte. In: *Contract Management | Zaručený partner ve stavebnictví* [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné z: <https://www.contractmanagement.cz/smluvni-podminky-fidic-a-kde-vsude-se-s-nimi-setkate/>

stanovením nositele rizika konkrétní události, jehož je nezbytné stanovit při administraci každého vzneseného claimu. Abych lépe vysvětlil fungování jednotlivých dále popsaných druhů smluvních podmínek FIDIC, především fungování jejich mechanismu ocenění Stavby, pokusím se toto fungování přiblížit na jednom konkrétním příkladu. Tímto příkladem bude všem jistě dobře známá Lego stavebnice policejní stanice. Nastíněné možnosti plateb jsou však pouze jedním z možných příkladů. Konkrétní nastavení průběhu plateb je vždy nutné pečlivě promyslet a přizpůsobit konkrétním potřebám Stavby. Současně není ani vyloučeno kombinovat v rámci jedné Stavby více způsobů ocenění její realizace.

1.2.1 FIDIC Red Book

Základním a patrně nejpoužívanějším smluvní vzorem FIDIC je Červená kniha, jejíž oficiální název zní Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem. Jak tento název napovídá, je Červená kniha určena pro případy, kdy si sám Objednatel zajišťuje projektovou přípravu. Dalším charakteristickým prvkem těchto smluvních podmínek je poté způsob ocenění výsledného Díla. Je zde použit princip měření skutečně provedených prací. Naměřené hodnoty jsou následně vynásobeny částkou uvedenou ve Výkazu výměr. Výsledný součet pak představuje konečnou Smluvní cenu za realizaci Stavby.

Červená kniha prodělala za dobu své existence řadu změn, avšak její základní principy zůstávají neměnné. Dochází pouze k upřesnění výkladu a zlepšení její aplikace. V České republice je nejvíce používána její verze z roku 1999. Poslední aktualizace Červené knihy proběhla v roce 2017, kdy došlo především ke značnému upřesnění postupu při řešení claimů.

Nyní si představíme aplikaci Červené knihy na výše popsaném příkladu. Pokud by chtěl Objednatel postavit Lego policejní stanici, předal by před zahájením prací Zhotoviteli návod na její postavení a seznam druhů kostek, které budou k jejímu postavení zapotřebí. Zhotovitel ke každému druhu kostky v seznamu přiřadí částku, kterou bude požadovat za její osazení. Pokud není stanoveno jinak, budou v těchto částkách rozpuštěny také veškeré další Náklady Zhotovitele, jakými jsou například nájem strojů, ubytování zaměstnanců nebo výdaje na účetnictví a vedení jeho společnosti. Při stavění stavebnice se již pouze spočítají použité kostky, podle seznamu se za jejich umístění stanoví příslušná částka a na základě součtu těchto částek bude stanovena výsledná cena policejní stanice.

1.2.2 FIDIC Yellow Book

Žlutá kniha se od Červené knihy liší především přesunutím projekčních prací na Zhotovitele a dále změnou způsobu ocenění Stavby. Její použití je vhodné například v situaci, kdy Objednatel nemá dostatek času na provedení projektové přípravy nebo projektovou přípravu nemůže zajistit.

Vzhledem k tomu, že projekční práce zajišťuje Zhotovitel, je třeba mu dát obecný rámec, co od Stavby Objednatel očekává. Pro tento účel slouží Požadavky objednatele, které by měly podle Pod-článku 1.1.1.5 Smluvních podmínek YB „specifikovat účel, rozsah anebo projektovou dokumentaci anebo další technická kritéria Díla“. Ocenění Stavby podle Žluté knihy se provádí pomocí paušálu, který je buď navázán na ucelené části Stavby nebo na Stavbu jako celek. Paušální platby je však nutné vždy nastavit tak, aby bylo zachováno cashflow Zhotovitele a ten tak nebyl finančně zatížen více než je nezbytné. Pokud by k tomu nedošlo, musel by Zhotovitel do Přijaté smluvní částky promítnout také své dodatečné výdaje za zajištění financování svého fungování, než mu budou provedené práce uhrazeny.

Když se vrátíme k příkladu Lego policejní stanice, tak pro její realizaci podle Žluté knihy by Objednatel předal Zhotoviteli své Požadavky objednatele a Harmonogram plateb. Požadavky objednatele by zahrnovaly obrázek policejní stanice z krabice stavebnice a další podmínky, které by musel Zhotovitel při výstavbě splnit. Harmonogram plateb by definoval části policejní stanice, po jejichž dokončení by Zhotoviteli náležela paušální platba. Takovými částmi by mohly být například dokončení přízemí, dokončení heliportu nebo osazení vnitřního vybavení.

1.2.3 FIDIC Silver Book

Smluvní podmínky SB dále přesouvají některé povinnosti související s realizací Stavby z Objednatele na Zhotovitele. Přesun povinností je zde již tak značný, že je opuštěna funkce Správce stavby. Zhotovitel zde odpovídá za takové množství rizik, že by bylo pro Objednatele nadbytečné a nevhodné zajišťovat tým Správce stavby pro jeho kontrolu. Při použití Smluvních podmínek SB obdrží Zhotovitel od Objednatele pouze parametry, které musí budoucí Stavba splňovat. Ostatní potřebné podklady, jako údaje o budoucím Staveništi, projektové dokumentace nebo veřejnoprávní povolení k realizaci Stavby, si již musí Zhotovitel zajistit sám. Platba za realizaci Stavby podle Smluvních podmínek SB probíhá prostřednictvím paušálních plateb, obdobně jako v případě Smluvních podmínek YB. Paušální platby však většinou nebývají rozděleny podle částí Stavby, ale podle jednotlivých fází celého projektu. Platba tak bude

Zhotoviteli uhrazena například za schválení projektové dokumentace nebo zajištění územního rozhodnutí či stavebního povolení.

Smluvní podmínky SB jsou tak ideální pro použití při výstavbě technologických zařízení, kde Objednateli jde především o výslednou funkci Stavby. Takovou stavbou může být například elektrárna, kdy základním parametrem pro Zhotovitele bude její požadovaný výkon. Je totiž velmi pravděpodobné, že v případě elektrárny nebude Objednateli záležet například na jejím vnějším designu nebo prostorové orientaci, ale bude mu záležet právě na její budoucí produkci.

Pakliže se vrátíme k našemu příkladu s Lego policejní stanicí, vypadala by její realizace podle Smluvních podmínek SB tak, že by Zhotovitel obdržel od Objednatele základní požadavky na její funkci. Takovými požadavky by mohlo být například zapracování mola pro loď, zázemí pro určitý počet Lego policistů nebo možnost zaparkování policejního vozu. Jednotlivé paušální platby by poté mohly být Zhotoviteli zaplacený například po odsouhlasení návrhu Objednatelem, po získání stavebního povolení a po zahájení samotných stavebních prací.

1.2.4 FIDIC Gold Book

Smluvní podmínky GB stojí prakticky na stejných principech jako Smluvní podmínky SB. Jediným rozdílem je, že v případě Smluvních podmínek GB se Zhotovitel nezavazuje pouze k realizaci Stavby jako takové, ale také k jejímu provozování po předem stanovenou dobu. Zhotovitel je tak povinen provádět po předem stanovené období údržbu Stavby a zajistit, že bude vhodná pro plnění svého účelu. Období provozování Stavby většinou několikanásobně přesahuje záruční dobu, proto je třeba tyto dva instituty odlišovat.

Současně je třeba připomenout, že Smluvní podmínky GB nepředstavují public-private partnership (takzvaný PPP) projekt. V případě PPP projektu je totiž projekt ještě nějakou formou financován subjektem, který je pověřen prováděním stavebních prací.

Náš příklad Lego policejní stanice by tedy při použití Smluvních podmínek GB vypadal identicky jako při použití Smluvních podmínek SB, avšak Zhotovitel by byl povinen po určitou dobu provádět údržbu policejní stanice a zajistit její řádné fungování.

1.2.5 Další smluvní podmínky FIDIC

Patrně druhým nejvyžívanějším vzorem smluvních podmínek FIDIC jsou Smluvní podmínky pro stavby menšího rozsahu, které jsou obecně známy jako Zelená kniha (Green Book). Jedná se o univerzální smluvní podmínky, primárně určené pro Stavby, jejichž realizace by neměla přesáhnout jednu stavební sezonu a Přijátá smluvní částka by neměla být vyšší než přibližně

12 000 000,- Kč. Stavbu podle Zelené knihy je možné realizovat jako měřený kontrakt i za použití paušálních plateb, záleží vždy na úpravě provedené zvláštními podmínkami.¹² Zelená kniha je však koncipována pro opravdu malé Stavby a předpokládá přítomnost osoby kompetentní vydávat rozhodnutí Objednatele přímo na Staveništi. Toto základní pravidlo je však při zadávání veřejných zakázek v České republice za použití Zelené knihy často porušováno, čímž dohází ke značným komplikacím, které v konečném důsledku vždy nejvíce poznamenají Stavbu samotnou.

Mezi další smluvní podmínky FIDIC patří například Oranžová kniha, která představuje mezistupeň mezi Smluvními podmínkami YB a Smluvními podmínkami SB. Je využívána v případech, kdy Objednatel má konkrétní představu o podobě Stavby, avšak potřebuje ji realizovat takzvaně „na klíč“.¹³

Organizace FIDIC vydává také smluvní podmínky, které mají velice úzké nebo specializované zaměření. Takovými smluvními podmínkami jsou například Conditions of Subcontract for Constructions, které jsou určeny k uzavření smlouvy mezi Zhotovitelem a jeho Podzhotovitelem¹⁴ nebo Conditions of Subcontract for Underground Works určené pro stavby v podzemí.¹⁵

1.3 Rizika podle smluvních podmínek FIDIC

Smluvní podmínky FIDIC jsou specifické především precizním rozdělením rizik, ke kterým může během realizace Stavby mezi Stranami dojít. Pojetí rizik je přitom velmi široké, proto je těžké představit si nějakou skutečnost, která by mohla nastat a zároveň by nebyla smluvními podmínkami FIDIC řešena a předem ošetřena.

Každé riziko je vždy přiděleno té Straně, která dokáže toto riziko nejlépe ovládat nebo která dokáže vliv takového rizika nejsnáze odvrátit či nejschůdněji nést jeho následky. Současně, pokud je to vhodné pro úspěšné dokončení Stavby, je možné riziko také sdílet. Tato konstrukce vychází z prosté myšlenky, že Strana, která dokáže riziko ovládat, dokáže vliv tohoto rizika také ocenit a

¹² International Federation of Consulting Engineers | Which FIDIC Contract should I use? In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/bookshop/about-bookshop/which-fidic-contract-should-i-use>

¹³ RAHMAN, Fasir Ur. FIDIC Suite of Contracts. In: *The Constructor* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://theconstructor.org/construction/fidic-suite-contracts/563305/>

¹⁴ International Federation of Consulting Engineers | Construction (1999 Red Book) Subcontract 1st Ed (2011). In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/books/construction-1999-red-book-subcontract-1st-ed-2011>

¹⁵ International Federation of Consulting Engineers | Conditions of Contract for Underground Works (2019 Emerald book). In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/books/conditions-contract-underground-works-2019-emerald-book>

tím se pojistit proti jeho vlivu. Pokud totiž bude riziko přesunuto na nevhodnou Stranu, dojde tím ke zbytečným komplikacím, bude negativně ovlivněna cena, čas a kvalita Stavby, což v konečném důsledku povede ke vznesení spekulativních claimů, sporům nebo až předčasnému ukončení projektu.¹⁶

Častou chybou bývá, že Objednatel při přípravě Smlouvy pomocí zvláštních podmínek přesune na Zhotovitele některá, nebo výjimečně i všechna, svá rizika. To však vždy vede pouze ke dvěma možným scénářům:

1. Zhotovitel tento přesun rizik reflektuje ve výši částky, za kterou je ochoten Stavbu realizovat. Zpravidla však Zhotovitel tuto částku navýší takovým způsobem, aby mu byl kompenzován vliv všech rizik, která na něj byla přenesena, i když reálně tento vliv vůbec nemusí nastat. Tím však dojde k neúměrnému zvýšení Přijaté smluvní částky, což je pro Objednatele značně nevýhodné.
2. Zhotovitel přesun rizik nijak nereflektuje a nabídne realizaci Stavby za stejnou částku, jakou by nabídl i kdyby na něj rizika přenesena nebyla. Jelikož je ale Stavba „*živý organizmus*“, který se neustále vyvíjí, je velmi pravděpodobné, že k vlivu některého rizika dojde. Jelikož ale Zhotovitel vliv takového rizika neocení, musí vynaložit finanční prostředky na jeho odstranění ze svých vlastních zdrojů. Tím je ovšem narušen primární důvod, proč Zhotovitel Stavbu realizuje a tím je zisk. Zhotovitel tak již nebude mít důvod pro pokračování v pracích a postupně dojde k jejich zpomalení nebo dokonce přerušování. Objednatel má sice nástroje, jak Zhotovitele penalizovat, avšak primární požadavek Objednatele, tedy mít postavenou Stavbu za určité peníze a v určitém čase, je v této chvíli již zmařen.

Jak nastiňují výše uvedené příklady, nevhodná alokace rizik vždy znamená pro realizaci Stavby závažnou překážku, která v nejlepším případě skončí pouze její zvýšenou Smluvní cenou. Správná alokace rizik je pro smluvní podmínky FIDIC natolik důležitá, že byla promítnuta do třetí zlaté zásady, podle které „*nesmí zvláštní podmínky měnit rovnováhu v alokaci rizik/výnosů stanovených obecnými podmínkami*“.¹⁷

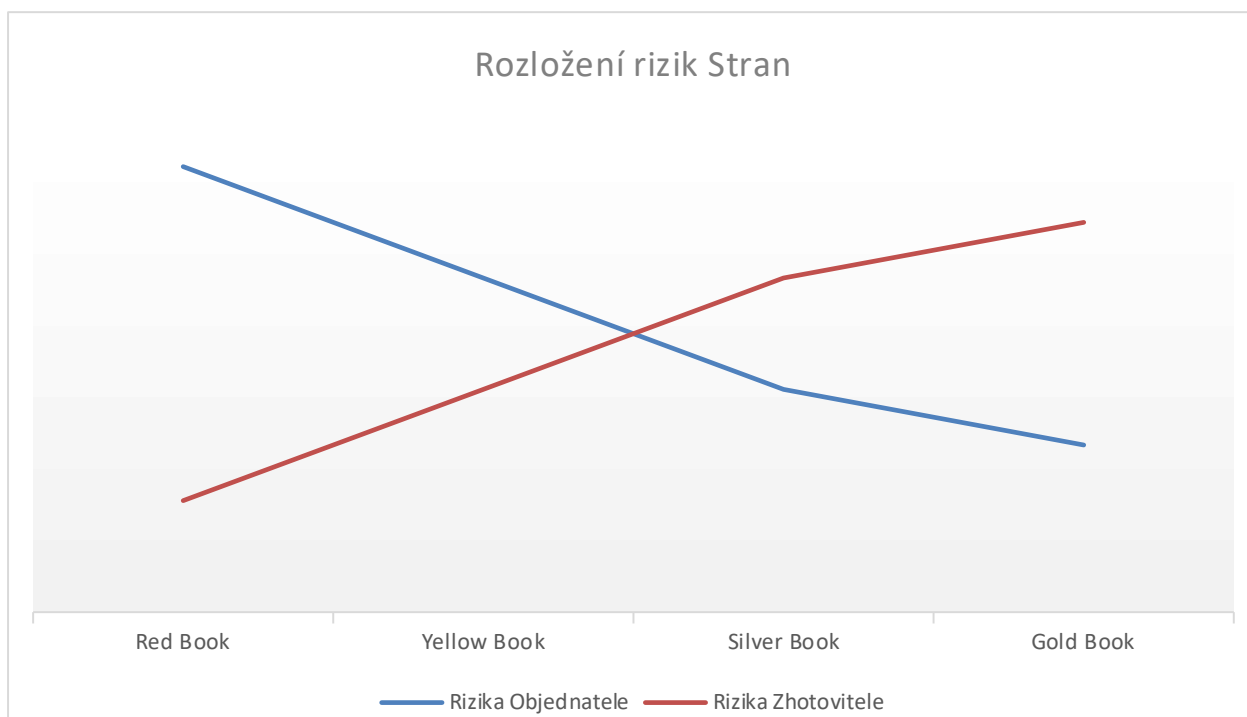
Příkladem může být riziko vyplývající z projektové dokumentace. Pokud budou použity Smluvní podmínky, je odpovědnost za projektovou dokumentaci obecně na straně Objednatele. Ten je povinen projektovou dokumentaci zajistit, a proto dokáže nejlépe ohlídat její správnost. Naopak Zhotovitel nemá v takovém případě žádnou možnost ovlivnit rizika vyplývající

¹⁶ KLEE, Lukáš. Delivery Methods under FIDIC Forms of Contract. *The Lawyer Quarterly*. 2013, roč. 3, č. 2.

¹⁷ MADI, Husni a kol. *The FIDIC Golden Principles*, s. 9.

z případných chyb v projektové dokumentaci, a proto za ní nenesou odpovědnost. Pokud ale má Zhotovitel při použití Smluvních podmínek nějakou část Stavby vyprojektovat, například v rámci Variace, bude již za tyto projekční práce odpovědný on, neboť je to právě on, kdo je dokáže nejnáze ovlivnit.

Míru rozložení rizik mezi Strany v rámci jednotlivých smluvních podmínek FIDIC zobrazují následující graf:

Obrázek 1 - Graf rozložení rizik Stran

Tento graf ukazuje, jak se postupně míra rizika přenáší z Objednatele na Zhotovitele. Je však nutné poznamenat, že takto je možné nahlížet převážně na rizika, která jsou spojena s přípravou realizace nebo místem, na němž se nachází Staveniště. Rizika spojená se samotnou výstavbou, jako jsou například rizika vyplývající ze sousledu a načasování prací a rizika spojená s činností Personálu zhotovitele, budou vždy alokována Zhotoviteli, neboť ten jediný je dokáže ovládat.¹⁸

¹⁸ RAHMAN, Hasan. FIDIC 2017: Risk Allocation under the updated forms of contract. In: *DLA Piper* [online] [cit. 09.10.2022]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/abudhabi/insights/publications/2018/03/constructive-thinking-roundup-february-2018/fidic-2017-risk-allocation/>

1.3.1 Druhy rizik charakterizované ve smluvních podmínkách FIDIC

Smluvní podmínky FIDIC rozdělují rizika do třech základních kategorií. První dvě kategorie představují výhradní rizika Stran, tedy výhradní riziko Objednatele nebo Zhotovitele. Při výskytu takových rizik odpovídá Strana, jíž je riziko alokováno, za veškeré následky, které působením takového rizika vzniknou.

Třetí kategorií jsou rizika sdílená, jejichž negativní vliv na realizaci Stavby je rozdělen do odpovědnosti obou Stran. Míra takového rozdělení se opět může lišit v závislosti na tom, která ze Stran mohla vzniku rizika snáze předejít nebo se s jeho následky dokáže snáze vyrovnat. Při působení sdíleného rizika se mezi Strany dělí jeho časové a finanční dopady na průběh realizace Stavby. Sdílená rizika však nikdy nepřipouští nárok Zhotovitele na přírůžku přiměřeného zisku. Příkladem sdíleného rizika Stran může být vliv mimořádně nepříznivých klimatických podmínek, kde Objednatel nese riziko časové a Zhotovitel riziko finanční a riziko úhrady svého zisku. Dalším příkladem je výskyt archeologických nálezů na Staveništi, v jehož případě však Objednatel nese jak riziko časové, tak riziko finanční a Zhotovitel nese pouze riziko svého zisku.¹⁹

¹⁹ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám: smluvní podmínky pro výstavbu, smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu*. Česká Asociace konzultačních Inženýrů, 2017, s. 186.

2 Claimy podle smluvních podmínek FIDIC

Podle smluvních podmínek FIDIC je claim nárok nebo požadavek jedné ze Stran vůči druhé Straně na základě Smlouvou pojmenované skutečnosti nebo jinak v souvislosti se Smlouvou nebo prováděním prací anebo vyplývající z nich.²⁰ Pojmenovanou skutečností v tomto kontextu je myšleno především definování konkrétního rizika a jeho alokace jedné ze Stran podle smluvních podmínek FIDIC. Pokud tedy dojde ke vzniku takové skutečnosti, je Strana oprávněna vznést svůj claim vůči druhé Straně, a to v takovém rozsahu, ve kterém následky skutečnosti nespádají do jí alokovaného rizika.

Vznesení claimu nesmí být bráno jako útok Strany, proti kterému je třeba se bránit. Na takovou situaci je nutné nahlížet jako na aktivaci postupu, který je Smlouvou pro takové situace přímo předpokládán a v konečném důsledku přináší prospěch oběma Stranám.²¹ Strana, jež claim vznesla dostala svým povinností a uplatnila svůj nárok a současně druhá Strana byla upozorněna na výskyt situace, které je třeba věnovat pozornost. Tímto způsobem je zabráněno budoucím komplikacím při prokazování jednotlivých nároků a případným sporům Stran, které se mohou řešit i dlouhou dobu po dokončení Stavby.

2.1 Druhy claimů

Claimy je možné rozdělit podle celé řady kritérií, kterými může být například to, zda je jejich podstata uvedena ve smluvních podmínkách FIDIC nebo jsou vzneseny jinak v souladu se Smlouvou. Pro účely této práce však bude zcela dostačující základní rozdělení claimů, které předpokládají také jednotlivé smluvní podmínky FIDIC. Ty rozdělují claimy podle toho, která ze Stran claim vznesla a zda je claimem nárokován čas, peníze nebo obojí. Dalším rozdělením podle smluvních podmínek FIDIC je to, zda je claim vznesen v důsledku jednorázové události nebo události s delší dobou působení.²²

2.1.1 Rozdělení claimů podle subjektu, který je vznesl

Pod-článek 2.5 Smluvních podmínek uvádí, „*jestliže se Objednatel domnívá, že je oprávněn k platbě podle jakéhokoli Článku těchto podmínek nebo jinak v souvislosti se Smlouvou*

²⁰ DRYNKORN, Hanna. FIDIC: A claim is not the start of a dispute | In Principle. In: | *In Principle* [online] [cit. 09.10.2022]. Dostupné z: <https://codozasady.pl/en/p/fidic-a-claim-is-not-the-start-of-a-dispute>

²¹ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 104.

²² KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 237.

anebo k prodloužení Záruční doby musí dát Objednatel nebo Správce stavby Zhotoviteli oznámení nároku (claimu)“. Obdobně Pod-článek 20.1 Smluvních podmínek uvádí, „*jestliže se Zhotovitel domnívá, že je oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení anebo dodatečné platbě podle jakéhokoli Článku těchto Podmínek nebo jinak v souvislosti se Smlouvou, musí dát Zhotovitel Správci stavby oznámení nároku (claimu)“.*

Na základě těchto Pod-článků je tedy zřejmé, že claimy podle Smluvních podmínek je možné rozdělit na claimy Objednatele a claimy Zhotovitele podle toho, který z těchto subjektů claim vznesl. Stejně rozlišení je možné aplikovat také na další druhy smluvních podmínek FIDIC.

Zde stojí za povšimnutí skutečnost, že claim Objednatele je oprávněn oznámit také Správce stavby. Taková úprava je dána tím, že podle Pod-článku 1.1.2.6 Smluvních podmínek spadá Správce stavby do Personálu objednatele. Oproti Zhotoviteli, který je odborníkem ve stavebním odvětví, je totiž pravděpodobné, že Objednatel nebude ve většině případů disponovat zaměstnanci s potřebou úrovně odbornosti pro vedení claimové agendy. Proto je také pravděpodobné, že Objednatel sám nedokáže identifikovat událost nebo okolnost, která by ho opravňovala k oznámení claimu. Ostatně proto si také Objednatel zajišťuje celý tým Správce stavby, aby realizaci Stavby vedl. Ve věcech claimů Objednatele je tedy nutné nahlížet na Správce stavby jako na jakého si claim managera Objednatele.

2.1.2 Rozdělení claimů podle jejich předmětu

Dalším kritériem, podle kterého je možné rozdělit claimy je jejich předmět, tedy podle toho, co Strana vznášející claim nárokuje. Podle citací uvedených v předchozí podkapitole 2.1.1. je možné claimem nárokovat prodloužení Doby pro dokončení nebo prodloužení Záruční doby. Takové claimy jsou označovány jako claimy časové. Dále je možné pomocí claimu nárokovat platbu finančních prostředků. Tyto claimy jsou pak označovány jako claimy finanční. Podle znění citovaných Pod-článků, kde je použita spojka *anebo* je také možné jedním claimem nárokovat prodloužení Doby pro dokončení či Záruční doby a zároveň i platbu finančních prostředků.

2.1.3 Rozdělení claimů podle délky působení okolnosti, ze které claim vyplývá

Podle Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek, „*jestliže má událost nebo okolnost, z které claim vyplývá přetrvávající vliv, je tento zcela detailní claim považován za průběžný“.* Pokud tedy bude okolnost působit na realizaci stavebních prací dlouhodobě, bude claim vznesený v důsledku takové okolnosti označován jako claim průběžný. Tato situace má pak vliv na další

aspekty administrace claimu, které budou popsány dále v následujících kapitolách této práce. Takovou úpravu však obsahuje pouze Pod-článek 20.1 Smluvních podmínek a není zahrnuta do Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek. Můžeme proto konstatovat, že podle Smluvních podmínek může průběžný claim podat pouze Zhotovitel.

Smluvní podmínky 2017 tuto nesrovnalost napravují, když stanovují oběma Stranám shodný postup pro předložení jejich claimů. Administrace průběžných claimů je pak upravena v Pod-článku 20.2.6 Smluvních podmínek 2017.

2.1.4 Counterclaim

Counterclaim můžeme definovat jako protinávrh či proticlam Strany, vůči které vznesla druhá Strana svůj claim, a který může být rozhodnut a vypořádán v rámci jednání o původním claimu druhé Strany. Z této definice vyplývá, že claim i counterclaim musí vycházet ze stejných událostí nebo okolností. Současně také musí counterclaim splňovat všechny podmínky, které konkrétní Smlouva stanoví pro uplatnění claimu.²³

Je však nutné poznamenat, že v České republice se tento institut prakticky nevyužívá a ani jeho pojem jako takový není příliš znám. To je podle mého názoru dáno především nerozvinutou praxí při alternativních řešení sporů vycházejících ze smluvních podmínek FIDIC.

2.2 Vznesení claimu

2.2.1 Forma vznesení claimu

Každý claim se uplatní pomocí oznámení, které je vždy adresováno druhé Straně. Toto oznámení, jako valná většina korespondence vedené podle smluvních podmínek FIDIC, musí být v souladu s Pod-článkem 1.3 Smluvních podmínek *„písemné a odevzdáno osobně, odesláno poštou nebo kurýrem nebo přenesená s použitím jakéhokoli z dohodnutých systémů elektronického přenosu stanovených v Příloze k nabídce a doručená, odeslaná nebo přenesená na adresu příjemce komunikace uvedenou v Příloze k nabídce“*. Na tomto místě je ještě nutné podotknout, že podle Pod-článku 1.2 písm. (d) Smluvních podmínek je pojmem „písemný“ nebo „napsaný“ myšleno *„psaný rukou, psacím strojem tištěný nebo zhotovený elektronicky s výsledkem trvalého záznamu“*.

Velké výstavbové projekty s mezinárodním přesahem v sobě skrývají úskalí v podobě toho, jakým jazykem bude vedena komunikace Stran. Tato specifická komplikace je řešena

²³ BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*. Blackwell Publishing, 2005, s. 294.

Podčlánkem 1.4 Smluvních podmínek, který stanovuje, že „*Jazykem pro komunikaci je jazyk uvedený v Příloze k nabídce. Není-li tam uvedený žádný jazyk, je jazykem pro komunikaci jazyk, v kterém je Smlouva (nebo její většina) napsána.*“ Opatření podle druhé věty zmíněné citace však může být v praxi těžko proveditelné, neboť v případě rovnoměrných částí Smlouvy v každém z různých jazyků nebude možné stanovit, který jazyk ve Smlouvě převládá. Pokud takový případ nastane, měli by se Strany obrátit na Správce stavby, aby takovou nesrovnalost napravil vydáním nezbytného vyjasnění podle Pod-článku 1.5 Smluvních podmínek.

Jak je uvedeno výše, tak podle Pod-článku 1.3 Smluvních podmínek musí být konkrétní způsob komunikace stanoven v Příloze k nabídce. Při využívání smluvních podmínek FIDIC v České republice jsou nejčastěji jako způsob komunikace využívány datové schránky. Postupně se ale do popředí dostává také komunikace za pomoci sdíleného datového prostředí, které je obecně označováno jako CDE (Common Data Environment). Pomocí tohoto nástroje je možné nahrát konkrétní dokument do společné složky, kde k němu budou mít všichni přístup. Některé počítačové programy zajišťující CDE současně s nahráním dokumentu také zašlou upozornění osobě, která by na tento dokument měla dále reagovat.

Během mé praxe se mi však nejvíce osvědčilo, duplicitní zasílání korespondence, kdy jsem spolu se zasláním dokumentu pomocí komunikačního prostředku uvedeného v Příloze k nabídce zaslal tento dokument jeho adresátovi současně také prostřednictvím e-mailu. Tento způsob má více výhod. První výhodou představuje rychlost takové komunikace, neboť ve větších společnostech má přístup k datové schránce pouze pár osob, přes něž jde veškerá korespondence. Může se proto stát, že adresátovi je dokument předán správcem datové schránky až s několikadenním zpožděním. Druhou výhodou je pak skutečnost, že při duplicitním zasílání je velmi omezena možnost, že dokument ke svému adresátovi nedorazí z důvodu technické závady či lidského faktoru. Pokud se ale rozhodneme pro využití tohoto systému, je nutné mít na paměti, že komunikace je druhé Straně doručena vždy pouze pomocí komunikace, jež je uvedena v Příloze k nabídce. Doručení pomocí e-mailu tak slouží jen pro informování druhé Strany, pokud ovšem není e-mail uveden jako komunikační prostředek v Příloze k nabídce.

Mohou se také vyskytnout případy, kdy komunikační prostředek v Příloze k nabídce nebude uveden. Poté budou Strany odkázány na využití klasické písemné komunikace v listinné formě. To bude znamenat buď neúměrné zdržení vzájemné komunikace Stran, při využití poštovních služeb, nebo neúměrné prodražení komunikace v případě využití kurýrů. Taková skutečnost bezesporu představuje chybu při přípravě Smlouvy a nemělo by k ní docházet. Je jí však možné dodatečně napravit a doplnit preferovaný způsob elektronické komunikace do Přílohy

k nabídce. Nicméně tím dojde ke změně Smlouvy což bude vyžadovat konsenzuální jednání Stran v požadované právní formě, kterým bude pravděpodobně ve většině případů uzavření dodatku Smlouvy.

2.2.2 Náležitosti oznámení claimu

Generální klauzulí, která stanovuje obsahové náležitosti claimů Zhotovitele, je Pod-článek 20.1 Smluvních podmínek. Tento Pod-článek mimo jiné uvádí, že *„jestliže se Zhotovitel domnívá, že je oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení anebo dodatečné platbě podle jakéhokoli Článku těchto Podmínek nebo jinak v souvislosti se Smlouvou, musí dát Zhotovitel Správci stavby oznámení nároku (claimu) popisující událost nebo okolnost, z které claim vyplývá“*.

Nejprve je třeba poukázat na skutečnost, že vznesení claimu není smluvní povinností Zhotovitele. Je pouze na jeho vůli, zda svůj, ať již skutečný či domnělý, nárok vůči Objednateli uplatní nebo ne. Zhotovitel proto nemůže být jakkoli sankcionován za to, že svůj claim nevznesl, i když k tomu byl podle Smluvních podmínek oprávněn. Jedinou sankcí tak v tomto ohledu bude skutečnost, že Zhotovitel ztratí možnost prodloužení Doby pro dokončení anebo uhrazení dodatečné platby, jež vyplývají ze skutečnosti opravňující Zhotovitele k předložení claimu. Takové situace patrně nebudou příliš časté, nicméně poskytují prostor pro případná manažerská rozhodnutí Zhotovitele, aniž by z jeho strany docházelo k porušení Smlouvy.

Pokud tedy bude Zhotovitel chtít uplatnit svůj claim, musí zaslat Správci stavby oznámení o vznesení claimu. Současně je Zhotovitel podle Pod-článku 1.3 Smluvních podmínek povinen zaslat kopii takového oznámení Objednateli.

Ohledně obsahových náležitostí oznámení claimu Smluvní podmínky pouze stanovují nutnost popisu události nebo okolnosti, ze které claim vyplývá. Tento požadavek je velmi důležitý, neboť při výstavbě velkých projektů může dojít ke vzniku až několika set skutečností, které zapříčiní oprávnění Zhotovitele ke vznesení claimu. Jako příklad nám může posloužit výstavba dálnice, kde se délky jednotlivých úseků pohybují až v řádu desítek kilometrů. Když v takové případě Zhotovitel narazí na nevhodné podloží neidentifikované v rámci projektové dokumentace pro provedení stavby a rozhodne se v důsledku toho vznést svůj claim, může být prosté oznámení o zastížení nevhodného podloží nedostatečné. Vzhledem k délce budoucí dálnice se v její trase může nacházet více úseků s nevhodným podložím. Zhotovitel by proto měl v oznámení claimu popsat událost nebo okolnost, ze které claim vyplývá, takovým způsobem, aby ji bylo možné řádně identifikovat a nemohlo dojít k jejímu zaměnění s jinou skutečností nebo okolností. Jestliže se

vrátíme k nastíněnému příkladu, mohl by Zhotovitel konkrétně identifikovat zastižené nevhodné podloží uvedením konkrétního staničení budoucí dálnice, kde se toto podloží nachází.

Základní informace, jež musí být uvedeny v claimu Zhotovitele, byly shrnuty v rámci případu *Obrascon Huarte Lain SA v. Her majesty's Attorney General for Gibraltar*. Soudce v rozsudku tohoto případu stanovil, že aby oznámení Zhotovitele mohlo být považováno za claim ve smyslu Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek, musí obsahovat alespoň následující náležitosti:

1. musí jít o písemné oznámení adresované Správci stavby;
2. oznámení musí zahrnovat popis skutečnosti, na které se zakládá claim Zhotovitele;
3. účelem takového oznámení musí být oznámení claimu na prodloužení Doby pro dokončení nebo na dodatečnou platbu anebo obojí podle Smlouvy či jinak v souladu se Smlouvou;
4. z oznámení musí být patrné, že jde o claim.²⁴

Pro urychlení vyřešení skutečnosti nebo okolnosti zapříčínující claim Zhotovitele doporučuji, aby Zhotovitel v rámci oznámení svého claimu sdělil Správci stavby co možná nejvíce informací. Tím bude nejenom ulehčena činnost Správce stavby, ale zároveň bude možné nastalou skutečnost rychleji řešit. Zhotovitel by měl do svého oznámení dále zahrnout především to, jak je možné vliv nastalé skutečnosti překonat a případně jaká součinnost Správce stavby či Objednatele k tomu bude potřeba. Tím může být výrazně zkrácena celková reakční doba obou Stran a vliv skutečnosti na další realizaci Stavby bude překonán dříve. Ve výše uvedeném příkladu popisujícím zastižení nevhodného podloží by tak Zhotovitel mohl své oznámení claimu doplnit o popis sanací, kterými doporučuje podloží zlepšit. Správce stavby by na takové oznámení mohl odpovědět pouze vydáním pokynu k provedení těchto sanací. Dále může Zhotovitel své oznámení claimu doplnit uvedením vliv skutečnosti na další části Stavby, tedy které činnosti není možné v důsledku působení skutečnosti realizovat.

Obdobně jsou také upraveny obsahové náležitosti claimu Objednatele v Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek. Tento Pod-článek uvádí, že „*jestliže se Objednatel domnívá, že je oprávněn k platbě podle jakéhokoli Článku těchto Podmínek nebo jinak v souvislosti se Smlouvou anebo k prodloužení Záruční doby, musí dát Objednatel nebo Správce stavby Zhotoviteli oznámení nároku (claimu) s uvedením podrobností*“.

Oproti obsahovým náležitostem stanoveným pro claim Zhotovitel stanovují Smluvní podmínky pro obsah claimu Objednatele jeden zásadní rozdíl. Zhotovitel je povinen dát oznámení claimu „*popisující událost nebo okolnost, ze které claim vyplývá*“, kdežto Objednatel musí dát

²⁴ *Rozsudek England and Wales High Court ze dne 16.04.2014, sp. zn. EWHC 1028 (TCC). 2014.*

oznámení nároku „s uvedením podrobností“. Tento rozdíl je dán tím, že Zhotovitel je limitován lhůtou 28 dnů pro oznámení svého claimu, kdežto Objednatel takto limitován není. Blíže jsou tyto lhůty rozebrány v následující podkapitole. Zhotovitel má pro oznámení claimu relativně málo času, a proto postačí, když událost nebo okolnost ze které claim vyplývá jednoznačně identifikuje a až následně v delší lhůtě musí předložit detailní claim se všemi podrobnostmi. Naproti tomu Objednateli není lhůta pro oznámení claimu stanovena, a proto ho může již v rámci prvního oznámení předložit s uvedením všech podrobností.

2.2.3 Lhůta pro oznámení claimu

Smluvní podmínky FIDIC obecně staví na tom, že mezi Stranami a Správcem stavby musí probíhat okamžité předávání všech důležitých informací. Tento princip je mimo jiné vyjádřen také v Pod-článku 1.3 Smluvních podmínek, podle kterého „*schválení, potvrzení, souhlasy a určení nesmí být bez závažného důvodu zdržovány nebo zpoždovány*“. Dané ustanovení však zmiňuje pouze některé druhy korespondence Stran. Je to z toho důvodu, že zde nevyjmenované druhy korespondence obsahují vždy svoji samostatnou lhůtu v příslušných ustanoveních smluvních podmínek FIDIC. Tento případ se také týká lhůty pro oznámení claimu.

2.2.3.1 Claimy Zhotovitele

Oznámení, kterým Zhotovitel vznáší svůj claim v důsledku vzniku určité skutečnosti nebo okolnosti, podle Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek „*musí být podáno do 28 dnů po tom, co si Zhotovitel skutečnost nebo okolnost uvědomil nebo měl uvědomit*“. V praxi ovšem nastává řada případů, kdy nejde zcela jednoznačně určit počátek běhu této lhůty. Při stanovení počátku běhu této lhůty je možné vycházet ze znění Pod-článku 8.4 Smluvních podmínek, podle kterého je „*Zhotovitel oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení, jestliže a v takovém rozsahu, jak je nebo bude dokončení zpožděno pro účely Pod-článku 10.1 [Převzetí Díla a sekcí]*“. Prodloužení Doby pro dokončení je tak Zhotovitel oprávněn nárokovat buď ve chvíli, kdy je postaveno na jisto, že bude Stavba zpožděna, nebo ve chvíli, kdy již toto zpoždění nastalo. Ustálená judikatura i praxe se shodují na postupu, že oznámení claimu je možné vznést až ve chvíli, kdy zpoždění skutečně nastává.²⁵

Výše popsaná argumentace je nicméně postavena na předpokladu, že Zhotovitel bude nárokovat prodloužení Doby pro dokončení nebo prodloužení Doby pro dokončení spolu s dodatečnou platbou nárokovanou jako následek vynaložení dodatečných Nákladů právě

²⁵ Rozsudek England and Wales High Court ze dne 16.04.2014, sp. zn. EWHC 1028 (TCC). 2014.

v souvislosti s prodloužením doby realizace Stavby. Pokud však bude Zhotovitel svým claimem uplatňovat pouze nárok na dodatečnou platbu, nebude při administraci tohoto claimu použit Pod-článek 8.4 Smluvních podmínek, a tím pádem ani základ nastíněné argumentace. V takovém případě bude muset dojít k individuálnímu posouzení splnění požadavků stanovených v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek a bude především na Zhotoviteli, aby jejich splnění náležitě prokázal.

Opačný přístup se však objevil v rozhodovací praxi Dubai International Financial Centre, které v případě Panther Real Estate Development LLC v. Modern Executive Systems Contracting LLC došlo k závěru, že lhůta 28 dnů pro oznámení claimu uvedená v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek počíná běžet již od doby, kdy se Zhotovitel dozvěděl o události nebo okolnosti zapříčínující vznesení claimu, přičemž není rozhodné, zda skutečně došlo ke zpoždění. Rozhodnutí se při tom odkazuje na znění Pod-článku 8.4 Smluvních podmínek, který stanovuje „*jestliže se Zhotovitel domnívá, že je oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení, musí dát Zhotovitel Správci stavby oznámení podle Pod-článku 20.1*“. Toto ustanovení nijak nepracuje s reálným zpožděním prací, ale se subjektivním přesvědčením Zhotovitele o jeho nároku, a proto je nesprávné vázat počátek lhůty až na průběh stavebních prací.²⁶ Přístup Dubai International Financial Centre byl nejspíše zapříčiněn tím, že jeho rozhodci nebyli zaměřeni na oblast výstavbových projektů a obecně nebyl odborníky na Smluvní podmínky FIDIC přijat.²⁷ Dané rozhodnutí tak představuje výjimku z jinak ustálené rozhodovací praxe, kterou můžeme spatřovat i v oficiální sbírce rozhodnutí v souvislosti se smluvními podmínkami FIDIC.²⁸

Také může dojít k situaci, kdy Zhotovitel bude v důsledku jedné skutečnosti nebo okolnosti nárokovat prodloužení Doby pro dokončení i dodatečnou platbu, která ale nebude vznikat v návaznosti na prodloužení doby realizace Stavby. Takovou situaci může být například neposkytnutí práva přístupu na Staveniště Objednatelem, v důsledku čehož nemůže Zhotovitel na Staveniště dovézt nakoupený Materiál pro realizaci Stavby. Nakoupený Materiál je ale nutné uskladnit, za což musí Zhotovitel zaplatit. V takovém případě bude počátek lhůty rozdílný pro jednotlivé nároky Zhotovitele, které může uplatnit pomocí claimu v souladu s Pod-článkem 20.1 Smluvních podmínek. Proto je nutné zánik claimu Zhotovitele v důsledku nedodržení lhůty pro

²⁶ Rozsudek Dubai International Financial Centre ze dne 12.05.2023, sp. zn. DIFC CA 016. 2023.

²⁷ TYSON, Victoria. Panther Pounces on Late Notice: Dubai court disagrees with Obrascon on time-bar under Sub-Clause 20.1 of FIDIC 1999. In: *Howard Kennedy* [online]. 2023 [cit. 04.11.2023]. Dostupné z: <https://insights.howardkenedy.com/post/102iilq/panther-pounces-on-late-notice-dubai-court-disagrees-with-obrascon-on-time-bar-u>

²⁸ ICC Final Award in Case 16765. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1.

jeho oznámení sledovat a vyhodnocovat odděleně z hlediska dodatečné platby a prodloužení doby výstavby.²⁹

Pod-článek 20.1 Smluvních podmínek dále upravuje postup pro případ, že Zhotovitel neoznámí svůj claim ve stanovené lhůtě. „*Jestliže Zhotovitel v takové lhůtě 28 dnů oznámení claimu nedá, Doba pro dokončení nesmí být prodloužena, Zhotovitel není oprávněn k dodatečné platbě a Objednatel je v souvislosti s claimem zbaven veškeré odpovědnosti.*“ Pokud tedy Zhotovitel neoznámí vznik skutečnosti nebo okolnosti a nevznese svůj související claim ve stanovené lhůtě, ztrácí možnost uplatnění svých souvisejících nároků podle Smlouvy.

Taková striktní dikce však v českém právním prostředí není příliš obvyklá, a i když je nastavena ve prospěch Objednatele, dochází často k jejímu zmírnění v rámci zvláštních podmínek. Ty nejčastěji doplňují citované ustanovení tak, že „*Domnívá-li se Zhotovitel, že existovaly nebo existují objektivní okolnosti, které ospravedlňují nedodržení výše uvedené oznamovací povinnosti, může záležitost předložit k posouzení Objednateli s uvedením podrobností. Objednatel pak může tyto okolnosti posoudit, a jestliže je to spravedlivé a okolnosti jsou objektivní, může Objednatel odsouhlasit, že Doba pro dokončení může být prodloužena...*“.³⁰ Stojí za povšimnutí, že posouzení důvodů pro nedodržení lhůty je svěřeno přímo Objednateli a nikoli Správci stavby, i když se jeho využití nabízí, a to prostřednictvím Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek. Dané ustanovení zvláštních podmínek se současně zmiňuje o možnosti prominutí zmeškání lhůty pouze s odkazem na prodloužení Doby pro dokončení. Zhotoviteli není proto možné podle tohoto ustanovení prominout zmeškání lhůty při vznesení claimu na dodatečnou platbu.

Sami Zhotovitelé se pak v důsledku obav, aby danou lhůtu nezmeškali, uchylují k tomu, že oznamují claim při výskytu jakékoli překážky v realizaci Stavby. Nejprve je třeba poznamenat, že Smluvní podmínky neobsahují žádné ustanovení, které by postihovalo Zhotovitele za neoprávněné oznámení claimu nebo za jeho předčasné oznámení. Nicméně Správce stavby je povinen se zabývat každým předloženým claimem Zhotovitele, což může vést k neúměrnému zatěžování příslušných členů týmu Správce stavby. V konečném důsledku může Zhotovitel soustavným předkládáním bezpředmětných claimů docílit zahlcení administrativního aparátu týmu Správce stavby, což může vést ke zmeškání některých lhůt stanovených Správci stavby a výsledně to přinese Zhotoviteli vylepšení jeho pozice.

Této nekalé taktice Zhotovitele je možné se účinně bránit. Jak již bylo uvedeno v kapitole Chyba: zdroj odkazu nenalezen, Zhotovitel musí ve svém claimu uvést popis skutečnosti, na které

²⁹ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 173.

³⁰ *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatel, Zvláštní podmínky*. Ředitelství silnic a dálnic České republiky, 2022.

se jeho claim zakládá. Správce stavby by pak měl mít dostatečné povědomí o průběhu realizace Stavby, aby poznal, že oznámená skutečnost není způsobilá vyvolat jakékoli nároky Zhotovitele, a tedy že se jedná o claim účelový. Vzhledem k tomu, že jakékoli právní jednání je podle § 555 odst. 1 OZ nutné vykládat podle jeho obsahu, může Správce stavby důvodně považovat účelové oznámení claimu za oznámení podle Pod-čl. 8.3 Smluvních podmínek, podle kterého *„Zhotovitel musí dát Správci stavby okamžité oznámení o pravděpodobných konkrétních budoucích událostech nebo okolnostech, které mohou negativně ovlivnit práce, zvýšit Smluvní cenu nebo zpozdit provádění Díla“*. Tímto způsobem nedojde k aktivaci postupu podle Pod-článku 20.1 a Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek a nebude tak nutné příslušné oznámení Zhotovitele dále administrovat jako claim.

2.2.3.2 Claimy Objednatele

Veškerý text výše v této kapitole se týkal vznesení claimu Zhotovitele, který má pro jeho oznámení stanovenou lhůtu v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek. Objednatel však oznamuje své claimy podle Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek, podle kterého *„musí být oznámení podáno co nejdříve, jak je to prakticky možné po tom, co si Objednatel uvědomil skutečnost nebo okolnost, z které claim vyplývá“*. V praxi je ale složité přímo stanovit konkrétní okamžik, ve kterém se Objednatel dozvěděl o skutečnosti nebo okolnosti, která ho opravňuje k předložení claimu. Zhotovitel sice může pro stanovení tohoto okamžiku odkázat například na svůj zápis ve stavebním deníku, avšak tyto zápisy nebývají příliš konkrétní, co se týče důsledků zaznamenané skutečnosti nebo okolnosti. Objednatel pak bude argumentovat tím, že ze své pozice nemohl následky takové skutečnosti nebo okolnosti řádně odhadnout, a tudíž si nemohl ani uvědomit, že se jedná o skutečnost nebo okolnost, která ho opravňuje k předložení claimu.

Dalším důležitým aspektem je to, že Pod-článek 2.5 Smluvních podmínek neobsahuje ustanovení s konkrétní lhůtou limitující Objednatele při předložení jeho claimu tak, jak je limitován Zhotovitel lhůtou uvedenou Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek. Objednatel je limitován pouze při uplatnění svého časového claimu tak, že *„oznámení vztahující se k prodloužení Záruční doby musí být podáno před uplynutím této doby“*. Současně ovšem musí Objednatel při vznesení svého claimu předložit takové skutečnosti, které potvrzují, že tento claim vznesl včas. Současně také musí dojít ze strany Objednatele k jejich prokázání.³¹

³¹ POTGIETER, Odette. FIDIC: APPLICATION OF CLAUSE 2.5 – EMPLOYER’S CLAIMS. In: *MDA Construction & Technology Attorneys* [online]. 7. 2017 [cit. 27.01.2024]. Dostupné z: <https://mdalaw.co.za/wp-content/uploads/2017/09/FIDIC-July-2017.pdf>

Touto problematikou se zabýval také případ *NH International (caribien) Ltd v. Tobago National Insurance Property Development Company Ltd* v jehož rozsudku bylo stanoveno, že Pod-článek 2.5 Smluvních podmínek má zajistit, aby claimy, které si přeje Objednatel vznést, nebyly schváleny, pokud nebyly předmětem oznámení, jež musí být podáno co nejdříve, jak je to jen možné. Není přitom podstatné, zda jsou brány jako započtení, či counterclaimy. V opačném případě by totiž první dvě části Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek postrádaly smysl.³² Je tak nepřipustné, aby Objednatel uplatnil svůj counterclaim na náhradu škody za zpoždění bez předchozího podání oznámení Správci stavby nebo alespoň Radě pro rozhodování sporů.³³

Obecně je tak možné konstatovat, že při uplatnění claimu jsou na Objednatele kladeny neúměrně nižší nároky, co se týče lhůty pro jeho uplatnění, než které jsou kladeny na Zhotovitele. Dalším důvodem pro absenci lhůty pro oznámení claimu Objednatele je možné spatřovat v tom, že rizika Zhotovitele, jež opravňují Objednatele ke vznesení claimu, neovlivňují přímo provádění stavebních prací, a tedy ani celkový termín realizace Díla. Pokud jde o další rizika Zhotovitele, které již mají přímý vliv na provádění stavebních prací, ty jsou řešeny jinými mechanismy Smlouvy. Nejdůležitější z těchto mechanismů jsou blíže popsány v kapitole 2.7.

Je ale třeba upozornit, že i když Objednateli není stanovena pevná lhůta pro oznámení jeho claimu, neměl by s takovým oznámením příliš otálet, aby na něj mohl Zhotovitel patřičně reagovat. Představme si příklad, kdy Zhotovitel provede práce, které kvalitativně neodpovídají Smlouvě, avšak zároveň tato kvalita neodporuje žádné závazné normě či předpisu. Dochází pouze ke snížení životnosti těchto prací. Objednatel pak bude bezpochyby oprávněn přinejmenším k prodloužení Záruční doby na takové práce, neboť životnost prací je obvykle plánována na několiknásobně delší dobu, než na kterou je sjednána Záruční doba. Objednatel však může požadovat neúměrné prodloužení Záruční doby.³⁴ Je tak možné, že pro Zhotovitele bude finančně výhodnější předmětné stavební práce odstranit a vyhotovit znovu. Pokud by ale Objednatel s oznámením takového claimu otálel, nemusel by Zhotovitel stihnout realizaci daných prací v Době pro dokončení, čímž by mu byl odepřen jeden ze způsobů, jak nastalou komplikaci vyřešit. Taková situace je v konečném důsledku nepříznivá i pro Objednatele, neboť jeho primárním záměrem a požadavkem by mělo být to, aby Stavba byla vybudována v Době pro dokončení a v požadované kvalitě.

Je proto nutné uzavřít, že i když není Objednatel prakticky nijak penalizován za pozdní oznámení svých claimů, neměl by jejich oznámení, ať již úmyslně nebo neúmyslně, odkládat. V op

³² *Rozsudek Court of Appeal of the Republic of Trinidad and Tobago ze dne 06.08.2015, sp. zn. UKPC 37. 2015.*

³³ *ICC Final Award in Case 16765.*

³⁴ Podle Pod-článku 11.3 Smluvních podmínek nesmí být Záruční doba prodloužena o více než dva roky. V praxi nicméně často dochází k vypuštění tohoto ustanovení pomocí Zvláštních podmínek.

ačném případě může dojít ke zbytečným komplikacím, které mohou poškodit důvěru mezi Stranami a vést v konečném důsledku k neúspěchu celého stavebního projektu, což není ku prospěchu žádné ze Stran. Pro předejití takovému scénáři by měl Objednatel své claimy předkládat včas, ideálně ve stejné lhůtě jako Zhotovitel, tedy do 28 dnů.

2.2.3.3 Následky nepředložení claimu ve stanovené lhůtě

Velmi důležitou otázkou při řešení úpravy vznesení claimu Zhotovitele ve Smluvních podmínkách je Pod-článek 20.1, jež stanovuje lhůtu 28 dnů pro oznámení jeho claimu, přičemž nedodržení této lhůty je sankcionováno nemožností dalšího uplatnění jeho nároků vznesených takovým claimem. Taková úprava je poměrně striktní a v českém právním prostředí značně neobvyklá.

Nejprve je třeba tento institut správně zařadit a pojmenovat. Je zřejmé, že se bude jednat o prekluzi, jež je upravena v § 654 OZ.³⁵ Při prekluzi totiž dochází při nevykonání práva ve stanovené lhůtě k jeho zániku, ke kterému je třeba přihlídnout z úřední povinnosti.³⁶ Zánik práva prekluzí je však podle § 654 OZ možný pouze v případech výslovně stanovených zákonem. V tomto kontextu pak není možné neuznat nároky Zhotovitele uplatněné jeho claimem vzneseným po uplynutí dané lhůty. Ke stejnému závěru dospěl i Nejvyšší soud, který najisto stanovil, že lhůta 28 dnů pro předložení claimu Zhotovitele uvedená v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek je zákonem zakázané prekluzivní ustanovení.³⁷

V tomto kontextu je nicméně nutné také poukázat na § 2612 odst. 1 OZ, podle kterého je Zhotovitel povinen při zjištění nutnosti podstatně překročit cenu určenou rozpočtem po uzavření smlouvy povinen takovou skutečností oznámit Objednateli s odůvodněním určení nové ceny. Pokud to však neudělá bez zbytečného odkladu poté, co potřebu zvýšení ceny zjistil, anebo zjistit měl a mohl, nemá právo na zaplacení rozdílu v ceně. Obdobnou problematiku řeší také § 2622 odst. 2 OZ stanovující zánik nároku Zhotovitele na zvýšení ceny, jestliže neoznámí nutnost překročení rozpočtované částky bez zbytečného odkladu poté, kdy se při provádění Díla ukázalo překročení rozpočtu jako nevyhnutelné. Smysl a následky těchto ustanovení OZ je bezpochyby

³⁵ SOMMER, Lukáš et al. Smluvní zánik nároku v kontextu FIDIC smluv: Analýza vztahu k § 654 občanského zákoníku. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 5. 2. 2024 [cit. 16.03.2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-zanik-naroku-v-kontextu-fidic-smluv-analyza-vztahu-k-654-obcanskeho-zakoniku-117569.html>

³⁶ Nový Občanský zákoník - 28. Promlčení a prekluze. In: *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 28.12.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/novy-obcansky-zakonik-28-promlceni-a-prekluze-88848.html>

³⁷ *Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.04.2023, č.j. 23 Cdo 763/2022.*

totožný se smyslem lhůty pro oznámení claimu Zhotovitele stanovené v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek. Vzhledem k dispozitivnosti předmětných ustanovení OZ je dána Stranám možnost jejich obsah Smlouvou měnit, či jejich aplikaci zcela vyloučit. Jedná-li se o nutnost navýšení ceny představuje lhůta pro oznámení takové nutnosti uvedená ve Smlouvě konkretizací lhůty stanovené zákonem. Tento výklad je však možné aplikovat pouze v případě claimu Zhotovitele na dodatečnou platbu, neboť § 2612 OZ i § 2622 OZ se vztahují k navýšení ceny Díla, nikoli k prodloužení doby jeho realizace. Jejich použití v případě claimu Zhotovitele na prodloužení Doby pro dokončení je proto přinejmenším diskutabilní.³⁸

Jsem však toho názoru, že i přes výše uvedené usnesení Nejvyššího soudu je možné se domnívat, že mohou nastat situace, kdy by mohlo nedodržení lhůty pro oznámení claimu Zhotovitele stanovené v Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek vést k zániku jeho nároku. Každý případ je ovšem nutné posuzovat *ad hoc* v kontextu typu výstavbového projektu, metody dodávky, alokace rizik a přiřadit konkrétní claim pod konkrétní zákonný nárok. Současně je také nutné posuzovat samostatně nárok Zhotovitele na dodatečnou platbu a na prodloužení Doby pro dokončení.³⁹ Dále je také nutné vzít v potaz kvalifikaci daného claimu, tedy důvod jeho vznesení. Obecně jsou nejčastější důvody vznesení claimu Zhotovitele následující situace:

- prodlení Objednatele, například s předáním projektové dokumentace, předáním Staveniště nebo zajištěním potřebných povolení;
- chyby v zadání, například vadné vytyčení Staveniště, vadná projektová dokumentace nebo chybné údaje o Staveništi;
- obstrukce Objednatele, například při zkouškách nebo předání Díla;
- nepředvídatelné jevy, například nepředvídatelné fyzikální jevy na Staveništi;
- následky rizik Objednatele, tedy výjimečné situace jejichž riziko nebylo možné popsat, a tedy ani ocenit, například válka, terorismus, nepokoje, stávka nebo přírodní katastrofy;
- sdílená rizika, například mimořádně nepříznivé klimatické podmínky, zpoždění způsobená třetími stranami;
- další narušení procesu výstavby s rizikem Objednatele, například archeologické nálezy, přerušení realizace Objednatelem, předání Staveniště zatíženého právy třetích osob.⁴⁰

³⁸ KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 82.

³⁹ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 109.

⁴⁰ KLEE, Lukáš. Ujednání smlouvy o dílo vedoucí k zániku nároku v důsledku jeho pozdního oznámení podle nového občanského zákoníku. *Obchodní právo*. 2013, roč. 22, č. 5.

Jak ale vyřešit případ, kdy Zhotovitel sice neuplatní svůj claim ve stanovené lhůtě, ale zároveň jím uplatňuje nárok, který nespadá pod zákonem stanovené případy prekluze. Ustanovení Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek jasně stanovuje, že „*jestliže Zhotovitel v takové lhůtě 28 dnů oznámení claimu nedá, Doba pro dokončení nesmí být prodloužena, Zhotovitel není oprávněn k dodatečné platbě a Objednatel je v souvislosti s claimem zbaven veškeré odpovědnosti*“. Takový claim Zhotovitele tedy není možné vypořádat mechanismy upravenými Smlouvou, neboť by došlo k porušení citovaného ustanovení. Pokud by ale nebyl nárok Zhotovitele přiznán, došlo by k porušení platného práva.

Jsem toho názoru, že východiskem z této situace bude postup, kdy Zhotovitel nebude moci docílit vypořádání svého claimu prostřednictvím Smlouvou stanovených postupů. Pokud bude Objednatel s nároky Zhotovitele souhlasit, bude je možné vypořádat uzavřením dodatku Smlouvy. Pokud ale Objednatel nebude ochoten daný dodatek uzavřít, bude se muset Zhotovitel obrátit přímo na soud. Tím samozřejmě dojde ke ztrátě veškerých výhod mimosoudního řešení sporů předpokládaných Smlouvou, tedy k prodloužení doby vypořádání sporu a s tím souvisejícímu navýšení nákladů. Dalším aspektem pak bude zhoršení pozice Zhotovitele, jelikož porušil Smlouvou stanovený postup. Může proto dojít ke konfliktu s § 6 odst. 2 OZ, jež stanovuje zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest*, tedy že nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Také je nutné dále poukázat na právní zásadu *pacta sunt servanda*, tedy jestliže si Strany v rámci Smlouvy dohodly způsob uplatňování nároků, mají se jím řídit.⁴¹

Smyslem daného ustanovení Smlouvy je rychlé a transparentní řešení sporů vzniklých během výstavby tak, aby dále nezatěžovaly vzájemné vztahy Stran. Proto při přenesení řešení sporu mimo Smlouvou předvídané mechanismy způsobí s největší pravděpodobností zvýšené náklady Stran při řešení sporu. V takovém případě bude Strana, jež neuplatnila svůj nárok podle Smlouvy, odpovídat za náhradu škody způsobenou nesplněním své smluvní povinnosti.⁴²

Je nezbytné podotknout, že výše uvedený přístup je popsán z pohledu právního řádu České republiky, jako právního systému kontinentálně-evropského. Pokud bychom danou problematiku posuzovali z pohledu anglo-americké právní úpravy, mohli bychom dojít k odlišným závěrům, neboť tato právní oblast dává přednost znění smlouvy před rozhodným právem. Můžeme tedy říci, že v takovém právním prostředí by ustanovení Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek stanovující

⁴¹ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 250.

⁴² KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 111.

Zhotoviteli prekluzivní lhůtu pro uplatnění jeho claimu bylo považováno za platné bez nutnosti posuzování dalších souvislostí.⁴³

Daná problematika se týká pouze claimů Zhotovitele, neboť Objednateli není v Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek stanovena žádná konkrétní lhůta pro oznámení jeho claimu a tím pádem ani sankce za jeho pozdní oznámení.

2.3 Vedení záznamů o claimové události

Je zřejmé, že aby bylo o vzneseném claimu spravedlivě rozhodnuto, musí dojít ke shromáždění dostatečných podkladů, jež přinesou úplný přehled o vlivu události nebo okolnosti, ze které příslušný claim vyplývá. Na začátku realizace Stavby, tedy ideálně ještě před vznesením jakéhokoli claimu, by mělo mezi Stranami a Správcem stavby dojít ke stanovení základního systému vedení záznamů. Až následně by mělo dojít k rozšíření obsahu vedených záznamů s ohledem na vliv konkrétních událostí nebo okolností podmiňujících předložení claimu.

Pod-článek 20.1 Smluvních podmínek v tomto ohledu dává Zhotoviteli povinnost „*na Staveništi nebo jiném místě přijatelném pro Správce stavby takové aktuálně vedené záznamy, jaké mohou být potřebné k zdůvodnění jakéhokoli z claimů*“. Současně je v souladu s Pod-článkem 20.1 Smluvních podmínek Zhotovitel povinen „*umožnit Správci stavby kontrolu veškerých takových záznamů a musí (je-li mu dán pokyn) předložit Správci stavby kopie*“. Správce stavby dále podle Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek „*může po obdržení jakéhokoli oznámení podle tohoto Pod-článku, aniž by tak připustil odpovědnost Objednatele, dohlížet na toto vedení záznamů anebo dát Zhotoviteli pokyn, aby vedl záznamy další*“. Je tedy vždy vhodné, aby došlo k dohodě, které záznamy bude Správce stavby požadovat pro ověření claimu. Obsah takových záznamů bude záviset především na konkrétní charakteru události nebo skutečnosti, kterou budou záznamy objasňovat. Obecně je však možné říci, že aktuální záznamy by měly zahrnovat alespoň:

- zprávy o postupu prací podle Pod-článku 4.21 Smluvních podmínek;
- záznamy o personálu a vybavení Zhotovitele podle Pod-článku 6.10 Smluvních podmínek;
- fotografie a videozáznamy;
- veškerou smluvní korespondenci týkající se dané události nebo okolnosti;
- záznamy z jednání;
- stavební deníky a další záznamy ze Staveniště.⁴⁴

⁴³ KLEE, Lukáš. *Ujednání smlouvy o dílo vedoucí k zániku nároku v důsledku jeho pozdního oznámení podle nového občanského zákoníku.*

Aktuální záznamy by měly zahrnovat originály či prvotní dokumenty a jejich kopie jež byly vyhotoveny nebo připraveny přibližně v době vzniku události nebo okolnosti podmiňující vznesení claimu, a to jak Objednatelem či Zhotovitelem nebo pro ně. Současně není možné vedení aktuálních záznamů nahradit předložením prohlášení svědků, jež sice byly přítomni při vlivu příslušné události či okolnosti, avšak jejich prohlášení byla vyhotovena až později. Vedení aktuálních záznamů je pro podporu claimu nezbytné, neboť bez takových záznamů nemůže být uplatnění claimu úspěšné.⁴⁵

2.4 Následná administrace claimu

Pro stanovení dalšího postupu po oznámení claimu bude rozhodující charakter události nebo okolnosti, ze které oznámený claim vyplývá. Pokud se bude jednat o událost či skutečnost s jednorázovým vlivem na realizaci Díla, bude Zhotovitel povinen podle Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek „do 42 dnů po tom, co si uvědomil nebo měl uvědomit událost nebo okolnost, z které claim vyplývá nebo v jiné lhůtě, která může být navržena Zhotovitelem a schválena Správcem stavby, předložit Správci stavby zcela detailní claim s uvedením všech podrobností na podporu podstaty claimu a na podporu požadovaného prodloužení doby anebo požadované dodatečné platby“. Takovou událostí může být například zemětřesení nebo nehoda zaviněná třetí stranou. Obecně se bude jednat o skutečnost, jejíž vliv na realizaci Stavby započal a pominul v rámci velice krátkého časového intervalu.

Lze se také setkat s názorem, že pokud Zhotovitel nezašle svůj zcela detailní claim ve stanovené lhůtě, ztrácí nárok na prodloužení Doby pro dokončení anebo na úhradu dodatečné platby⁴⁶, obdobně jako v případě nedodržení lhůty pro oznámení claimu. Tato interpretace však nemá oporu ve znění Smluvních podmínek a nesetkáme se s ní ani v praxi. Na základě těchto skutečností je proto zřejmé, že aplikace takového postupu by byla v rozporu se Smlouvou.

Pokud se ale bude jednat o událost či okolnost, jejíž vliv na realizaci Stavby bude působit dlouhodobě, uplatní se rozdílný postup. Podle Pod-článku 20.1 písm. (a) Smluvních podmínek „jestliže má událost nebo okolnost, z které claim vyplývá, přetrvávající vliv, je tento zcela detailní claim považován za průběžný“. Průběžný claim Zhotovitel využije v takových situacích, kdy událost či skutečnost ovlivňující realizaci Stavby bude působit v delším časovém horizontu, tedy déle než jednorázově. Bohužel není možné stanovit konkrétní časovou hranici mezi jednorázovou

⁴⁴ KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*. Státní fond dopravní infrastruktury ČR, 2020, s. 14.

⁴⁵ *Rozsudek Falklands Islands Supreme Court ze dne 14.03.2003, sp. zn. ArbLR 6. 2003.*

⁴⁶ HEWITT, Andy. *The FIDIC Contracts: obligations of the parties*. Chichester: Wiley Blackwell, 2014, s. 34.

a přetrvávající událostí, proto bude nutné každý jednotlivý případ posuzovat individuálně s ohledem na jeho specifické vlivy na další realizaci Stavby.

Zde je třeba poznamenat, že je vždy nutné odlišit vliv samotné události či okolnosti na realizaci Stavby a její následky. Je totiž pravděpodobné, že i jednorázová událost, která bude působit na Dílo pouze několik sekund, způsobí následky, jež budou odstraňovány i několik měsíců. V takovém případě postup Zhotovitele nebude správný, pokud bude předkládat svůj claim jako průběžný. Jednorázové události nebo okolnosti však v prostředí českého stavebního trhu tvoří minimum důvodů pro vznesení claimu. Většinou se zde proto setkáváme s claimy průběžnými.

Další administraci průběžných claimů Zhotovitele popisuje Pod-článek 20.1 písm. (b) Smluvních podmínek, podle kterého *„Zhotovitel musí posílat v měsíčních intervalech další průběžné claimy s udáním nahromaděného požadovaného zpoždění anebo požadované částky a takových dalších podrobností, které může Správce stavby rozumně požadovat“*. Je velmi pravděpodobné, že Zhotovitel, přes veškerou svoji snahu, nebude schopen při předkládání svých průběžných claimů předložit přesnou kvantifikaci svých časových anebo finančních nároků. Na tuto skutečnost by měl Zhotovitel při předložení průběžného claimu Správce stavby upozornit. Pokud takový případ nastane, je možné Zhotoviteli doporučit, aby ve svém průběžném claimu uvedl alespoň dosavadní dobu působení události nebo okolnosti, ze které jeho claim vyplývá, anebo druhy Nákladů, které bude svým claimem nárokovat. To dá Správci stavby alespoň základní obraz o charakteru nastalé události a jejím vlivu na další postup při provádění Díla.

Při realizaci velkých výstavbových projektů často dochází k situacím, kdy je v jednom okamžiku aktivní velké množství průběžných claimů Zhotovitele. Taková situace ovšem často vede k zahlcení administrativního aparátu Zhotovitele, neboť ten, jak bylo popsáno v předcházejícím odstavci, je povinen ke každému takovému claimu zasílat průběžná měsíční oznámení. Může docházet i k případům, kdy by měl Zhotovitel odesílat více jak jedno sto průběžných claimů každý měsíc. Taková situace je komplikovaná i pro tým Správce stavby, který může v takovém množství korespondence snadno přehlédnout nějakou důležitou informaci. Pro předejití takové situace se mi v praxi velmi osvědčilo zasílání souhrnných průběžných claimů Zhotovitele ve formě přehledné tabulky. Tímto způsobem je Správci stavby dán komplexní přehled všech událostí nebo okolností ovlivňujících průběh realizace Stavby a zároveň nedochází k nadměrnému zatěžování Stran nadbytečnou korespondencí. Při použití tohoto způsobu administrace průběžných claimů Zhotovitele je však nezbytné, aby příslušná tabulka obsahovala veškeré informace požadované Pod-článkem 20.1 písm. (b) Smluvních podmínek. Dalším důležitým faktorem je také stanovení najisto toho, jaké claimy Zhotovitele jsou v tabulce

obsaženy. Tedy zda se jedná o veškeré jeho vznesené claimy, nebo jen o ty, které nejsou doposud vypořádány, případně zda jsou některé claimy Zhotovitele administrovány odděleně. Pro zachování přehlednosti však doporučuji v tabulce uvádět veškeré claimy Zhotovitele, včetně claimů již vypořádaných. Můj návrh podoby takovéto tabulky pro předkládání souhrnných průběžných claimů Zhotovitele tvoří Přílohu č. 1 této práce.

Další postup administrace průběžného claimu Zhotovitele pak stanovuje Pod-článek 20.1 písm. (c) Smluvních podmínek, podle kterého *„Zhotovitel musí odeslat závěrečný claim do 28 dnů (nebo v jiné lhůtě, která může být navržena Zhotovitelem a schválena Správcem stavby) potom, co přestane mít událost nebo okolnost vliv“*.

Jak již bylo uvedeno výše, Zhotovitel neztrácí nárok na prodloužení Doby pro dokončení anebo úhradu dodatečné platby v případě, že nezašle svůj závěrečný nebo zcela detailní claim ve stanovené lhůtě. Jak by měl však Správce stavby postupovat v případě, kdy Zhotovitel tyto lhůty nedodrží? Mimo zaslání výzvy ke splnění smluvní povinnosti Zhotovitele je podle mého názoru Správce stavby oprávněn dané claimy i přes to posoudit. Je však nutné vzít v potaz poslední odstavec Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek, podle kterého *„jestliže Zhotovitel nepostupuje, co se týče claimu, v souladu s tímto nebo jiným Pod-článkem, musí se při jakémkoli prodloužení doby nebo dodatečné platbě zohlednit rozsah (je-li nějaký), ve kterém tento nedostatek bránil nebo negativně ovlivnil prošetření claimu“*. Lze při tom předpokládat, že absence zcela detailního nebo závěrečného claimu možnost prošetření příslušného claimu Zhotovitele značně ovlivní, a proto budou i prokázané nároky Zhotovitele o to nižší.

Co se týče claimů Objednatele, Smluvní podmínky neobsahují ve svém Pod-článku 2.5 žádný specifický postup pro předkládání průběžných claimů. Na základě toho je možné konstatovat, že Smluvní podmínky nestanovují jakoukoli povinnost Objednatele průběžně informovat Zhotovitele o stavu svých oznámených claimů. Obecně je ovšem třeba doporučit, aby Objednatel o stavu svých claimů Zhotovitele průběžně informoval, aby docházelo k plynulému toku informací mezi Stranami a Zhotoviteli byl poskytnut přehled o události zapříčiňující claim Objednatele.

Závěrem této podkapitoly je třeba ještě poukázat na Pod-článek 4.21 písm. (f) Smluvních podmínek, podle kterého musí zpráva o postupu prací Zhotovitele obsahovat *„seznam oznámení podaných podle Pod-článku 2.5 a oznámení podaných podle Pod-článku 20.1“*. Zpráva o postupu prací v tomto ohledu nemusí obsahovat další detaily o daných oznámeních nebo událostech, v důsledku kterých byly vzneseny, neboť ty by měly být obsaženy již v oznámeních samotných.

2.5 Obsah zcela detailního a závěrečného claimu

Jak bylo uvedeno v kapitole 2.4, Zhotovitel je povinen předložit zcela detailní claim Správci stavby do 42 dnů, případně do 28 dnů předložit claim závěrečný. Další otázkou je pak to, jak by měl být takovýto claim zpracován a co by v něm mělo být obsaženo. Pod-čl. 20.1 Smluvních podmínek v tomto ohledu pouze stroze konstatuje, že zcela detailní claim by měl být „s uvedením všech podrobností na podporu podstaty claimu a na podporu požadovaného prodloužení doby anebo požadované dodatečné platby“. Ohledně konkrétního obsahu závěrečného claimu se pak Smluvní podmínky nevyjadřují vůbec.

Obdobná situace nastává také u claimu Objednatele, jež musí podle Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek „specifikovat Článek nebo jinou podstatu claimu a obsahovat zdůvodnění částky anebo prodloužení, ke kterým se Objednatel domnívá, že je v souladu se Smlouvou oprávněn“.

V následující části práce proto nastíním, jaké informace by měli obsahovat jednotlivé výše popsané claimy. Předem je nutné podotknout, že každá situace opravňující Stranu ke vznesení claimu je vždy unikátní, a proto není možné stanovit univerzální výčet informací, které musí každý claim obsahovat. Při vznesení claimu je tak vždy nutné přihlídnout nejen k charakteru nastalé události, ale také k uplatňovaným nárokům a podstatě claimu. Každý claim by pak měl obsahovat takové informace, na základě kterých je možné o tomto claimu zcela a s konečnou platností rozhodnout. Veškeré informace uvedené v každém claimu také musí být řádně podloženy příslušnými záznamy nebo dokumenty.

2.5.1 Zcela detailní claim Zhotovitele a claim Objednatele

Zcela detailní claim Zhotovitel předkládá v případě události nebo okolnosti, jež nemá déle trvající vliv na průběh realizace Stavby. Claimy Objednatele pak v tomto smyslu nejsou žádným způsobem dále členěny.

Tyto claimy by měly obsahovat především následující:

- úvod s označením Stran, Smlouvy a Díla a další související informace;
- stručný popis prací zasažených skutečností nebo okolností tak, jak jsou specifikovány v příslušných částech Smlouvy (tedy popis, jak byly práce původně plánovány);
- popis skutečnosti nebo okolnosti zapříčiňující vznesení claimu, jak k ní došlo a jaké komplikace způsobila;

- přehled konkrétních událostí, jejichž působení způsobilo vznik skutečnosti nebo okolnosti podmiňující vznesení claimu, aby bylo možné tyto události ověřit;
- analýzu prokazující podstatu claimu a jeho podřazení pod konkrétní Pod-články Smluvních podmínek;
- popis již uskutečněných kroků při administraci claimu, případně i jeho vypořádání;
- výpočet kvantifikace vznesených nároků na dodatečnou platbu anebo na prodloužení Doby pro dokončení;
- dokumenty, záznamy a související korespondence, jež by měly tvořit přílohu zcela detailního claimu.⁴⁷

Na základě těchto podkladů by mělo být možné stanovit skutkovou podstatu claimu a další postup jeho vypořádání. Jedná se ale pouze o obecný obsah takových claimů, proto bude při zpracování těchto dokumentů vždy nutné přihlídnout ke konkrétní události nebo okolnosti, ze které takový claim vyplývá a jeho podobu tomu přizpůsobit.

2.5.2 Závěrečný claim Zhotovitele

Závěrečný claim je povinen Zhotovitel předložit po ukončení vlivu skutečnosti nebo okolnosti podmiňující vznesení claimu, která měla déle trvající vliv na průběh realizace Stavby. Je třeba mít na paměti, že Zhotovitel ještě v průběhu působení takové skutečnosti nebo okolnosti musí předkládat průběžné claimy o jejím aktuálním vlivu. Vzhledem k těmto povinnostem Zhotovitele by proto měl mít Správce stavby v době pominutí vlivu skutečnosti nebo okolnosti poměrně detailní přehled o jejích následcích.

Závěrečný claim Zhotovitele by tak v ideálním případě měl být pouze jakýmsi krycím listem, jež bude shrnovat oznámení Zhotovitele, kterým vznesl svůj claim, a dosavadní předložené průběžné claimy. Proto je také Zhotoviteli stanovena lhůta pro předložení závěrečného claimu v délce 28 dnů, oproti lhůtě 42 dnů pro předložení zcela detailního claimu. Lze konstatovat, že pro umožnění další administrace takového claimu Zhotovitele je nutné, aby jeho oznámení claimu, průběžné claimy a závěrečný claim obsahovaly dohromady veškeré informace, jež by měl obsahovat zcela detailní claim a které byly vyjmenovány v kapitole 2.5.1.

2.6 Administrace claimu podle Smluvních podmínek 2017

Jak bylo uvedeno v úvodu této práce, smluvní podmínky FIDIC jsou stále aktualizovány a upravovány nejenom proto, aby odrážely potřeby stavebního trhu, ale také proto, aby byla

⁴⁷ BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*, s. 333.

odstraněna jejich mylná interpretace, ke které v praxi často dochází. Proto byl i proces administrace claimů v nejaktuálnějších Smluvních podmínkách 2017 značně rozšířen oproti stavu upravenému ve Smluvních podmínkách. Hned na začátku této podkapitoly je však třeba poznamenat, že se nejedná o revoluci, ale o evoluci. Došlo ke sjednocení postupů a jejich bližšímu zpřesnění. Tím bylo docíleno také znemožnění některých postupů, jež vyvstaly v důsledku absence podrobnější úpravy.

Patrně nejvýznamnějším rozdílem je, že Smluvní podmínky 2017 obsahují shodný postup oznámení claimů a jejich administrace pro obě Strany, tedy jak pro Objednatele, tak pro Zhotovitele ve svém Článku 20. Tím dochází ke sjednocení podmínek pro předkládání claimů a v tomto směru také k jistému narovnání povinností Stran.

Smluvní podmínky 2017 zachovávají povinnost Strany oznámit claim co nejdříve, jak je to jen možné, avšak nejpozději 28 dnů po tom, co si Strana uvědomila nebo měla uvědomit vliv skutečnosti zakládající vznesení claimu. Nově je ale Správci stavby Pod-článkem 20.2.2 Smluvních podmínek 2017 stanovena povinnost, že „pokud se Správce stavby domnívá, že Strana nepodala oznámení claimu v době 28 dnů, je Správce stavby povinen dát do 14 dnů po přijetí takového oznámení této Straně odpovídající oznámení s odůvodněním“. Pokud Správce stavby toto oznámení nezašle, může Strana považovat své oznámení za platné. Tomu se však může bránit druhá Strana svým vlastním oznámením, proto musí vypořádání claimu obsahovat detailní posouzení takového oznámení Správcem stavby.⁴⁸

Dalším přínosem Smluvních podmínek 2017 je bližší popis vedení průběžných záznamů, jež je obsažen v Pod-článku 20.2.3. Tento popis prakticky kopíruje definici průběžných záznamů obsaženou v rozhodnutí *A. G. Falkland Islands v. Gordon Forbes Construction* z roku 2003.

Došlo také k prodloužení lhůty pro předložení zcela detailního závěrečného claimu, a to z původních 42 dnů na 84 dnů. Možnost navržení jiné lhůty, jež by byla schválena Správcem stavby, však zůstala nadále zachována. Obdobně jako při oznámení claimu je i při předložení zcela detailního claimu stanoveno, že pokud Strana nepředloží tento claim v dané lhůtě, považuje se tento claim za zaniklý. Správce stavby je toto povinen do 14 dnů oznámit příslušné Straně.

Princip předkládání průběžných claimů byl ve Smluvních podmínkách 2017 zachován ve své původní podobě, pouze s tím, že nyní musí průběžné claimy administrovat také Objednatel. Současně byla nově stanovena Správci stavby povinnost vyjádřit se k podstatě průběžného claimu

⁴⁸ SALEH, Tahseen. *Claims under the FIDIC conditions of contracts*. online, 2021.

již do 42 dnů od oznámení claimu a nikoli až po předložení závěrečného claimu, jak stanovují Smluvní podmínky.⁴⁹

Nové Smluvní podmínky 2017 poskytují řadu výhod oproti svým předchůdcům, spočívajících především v upřesnění již existujících postupů, a to nejen v případě administrace claimů, ale i dalších institutů jež nespádají tematicky do této práce. Jejich aplikace v českém prostředí veřejných zakázek na realizaci stavebních prací však zůstává stále nejistá, neboť ke dni vydání této práce neexistuje ani jejich oficiální český překlad. Další komplikací pak může být i nechuť veřejných institucí ke změně již zažitých postupů. Domnívám se však, že zavedení Smluvních podmínek 2017 do praxe by v prostředí českého stavebního trhu odstranilo celou řadu nejasností a komplikací, což by v konečném důsledku bylo ku prospěchu i samotným zadavatelům veřejných zakázek.

2.7 Nápravné prostředky a další kompenzace Objednatele

Jak je z předchozích kapitol patrné, administrace claimu může být v některých případech poměrně složitá a časově náročná. Během realizace Stavby ale poměrně často dochází k situacím, které zakládají nějaký specifický nárok Objednatele. Proto Smluvní podmínky upravují vedle claimu Objednatele ještě další specializované instituty, na základě kterých může Objednatel uplatnit své nároky, aniž by musel oznámit claim podle Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek. Díky těmto institutům tak dochází ke zmírnění administrativní zátěže Stran, ale také Správce stavby, který v těchto případech nepostupuje podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek.

2.7.1 Kontrola zakrytých prací

Zhotovitel je podle Pod-článku 7.3 Smluvních podmínek „*dát Správci stavby oznámení, kdykoli je jakákoli práce dokončena a před tím, než je zakryta, umístěna mimo dohled, případně zabalena k uskladnění nebo přepravě*“. Toto oznámení slouží k tomu, aby Správce stavby provedl kontrolu provedených prací před tím, než k nim bude znemožněn přístup. Takové práce nemusí tvořit samostatnou Sekci Díla nebo jakoukoli jeho ucelenou část.

Pokud ovšem Zhotovitel tuto svoji povinnost poruší a „*oznámení nedá, a když je to Správce stavby požadováno, musí Zhotovitel práci odkrýt a pak obnovit a napravit, to vše na náklady Zhotovitele*“ v souladu s Pod-článkem 7.3 Smluvních podmínek. Zhotovitel bude povinen

⁴⁹ SALEH, Tahseen. *Variations, Claims & Compenstaions (Red Books)*. online, 2020.

nést náklady na odkrytí a obnovení prací vždy, když nedá o jejich zakrytí oznámení, i když budou tyto práce, Technologické zařízení nebo Materiály v souladu se Smlouvou.⁵⁰

2.7.2 Odmítnutí prací a nápravné práce

Odmítnutí prací upravené v Pod-článku 7.5 Smluvních podmínek a nápravné práce upravené v Pod-článku 7.6 Smluvních podmínek představují možnosti Správce stavby, jak zajistit opravu prací, které Zhotovitel neprovedl řádně nebo v rozporu se Smlouvou. Oba tyto instituty však může Správce stavby uplatnit pouze do chvíle, než je Zhotoviteli vydáno Potvrzení o převzetí⁵¹ Díla nebo Sekce podle Pod-článku 10.1 Smluvních podmínek, případně než je Zhotoviteli vydáno Potvrzení o převzetí části Stavby podle uvážení Objednatele ve smyslu Pod-článku 10.2 Smluvních podmínek.⁵²

Pokud Zhotovitel bez rozumné omluvy nesplní povinnosti stanovené mu v Pod-článku 7.5 nebo Pod-článku 7.6 Smluvních podmínek, představuje to důvod opravňující Objednatele k odstoupení od Smlouvy podle Pod-článku 15.2 písm. c) Smluvních podmínek. Jedná se však o velmi závažný krok. Než k němu Objednatel přistoupí, mělo by dojít ještě k vydání oznámení Správce stavby podle Pod-článku 15.1 Smluvních podmínek upozorňující Zhotovitele na možnost tohoto postupu.⁵³

2.7.2.1 Odmítnutí prací pro vadu nebo jiný nesoulad se Smlouvou

Podle Pod-článku 7.5 Smluvních podmínek „*jestliže se přezkoumáním, kontrolou měřením nebo zkoušením zjistí u jakéhokoli Technologického zařízení, Materiálů nebo řemeslného zpracování vada nebo jiný nesoulad se Smlouvou, může Správce stavby Technologické zařízení, Materiály nebo řemeslné zpracování odmítnout tím, že dá Zhotoviteli oznámení s uvedením důvodů*“. Správce stavby může takové oznámení odeslat kdykoli během provádění prací. Oznámení musí obsahovat dostatečně podrobný popis vady, aby mohla být Zhotovitelem na Staveništi řádně identifikována, jeho součástí však již nemusí být uvedení příčiny objevené vady.⁵⁴

⁵⁰ BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*. The Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (FIDIC), 2000, s. 161.

⁵¹ Podle Pod-článku 1.1.3.5 Smluvních podmínek je Potvrzení o převzetí takové potvrzení, které je vydáno podle Článku 10 Smluvních podmínek.

⁵² JAEGER, Axel-Volkmar a Götz-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*. Berlin: Springer, 2010, s. 195.

⁵³ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 81.

⁵⁴ BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*. Abingdon: Routledge, 2009, s. 136–137.

Po obdržení takového oznámení Správce stavby musí Zhotovitel podle Pod-článku 7.5 Smluvních podmínek „*okamžitě vadu napravit a zajistit, aby byla odmítnutá položka v souladu se Smlouvou*“. Není při tom třeba, aby Správce stavby přímo stanovil, jakým způsobem by měla být vada odstraněna. Stanovení způsobu nápravy odmítnutých prací je odpovědností Zhotovitele.⁵⁵ V opačném případě by totiž docházelo k nepřiměřenému přebírání odpovědnosti Personálu objednatele za pochybení Zhotovitele. Současně je také pravděpodobné, že ve většině případů bude mít Zhotovitel širší přehled o možnostech či technologiích, kterými by bylo možné uvést odmítnuté práce do souladu se Smlouvou.

2.7.2.2 Nápravné práce

Oproti odmítnutí prací, které Správce stavby činí oznámením, je třeba, aby pro provedení nápravných prací podle Pod-článku 7.6 Smluvních podmínky vydal Správce stavby pokyn. Správce stavby takovým pokynem může Zhotoviteli stanovit, „*aby:*

- a) *odvezl ze Staveniště a nahradil jakékoli Technologické zařízení nebo Materiály, které nejsou v souladu se Smlouvou,*
- b) *odstranil a znovu provedl jakoukoli jinou práci, která není v souladu se Smlouvou a*
- c) *provedl jakoukoli práci, která je naléhavě potřebná pro bezpečnost Díla, ať už kvůli nehodě, nepředvídatelné události nebo z jiného důvodu*“.

Z této textace je pak zřejmý další rozdíl oproti odmítnutí prací, kdy pokyn k provedení nápravných prací nedává Zhotoviteli možnost zvolit si, jakým způsobem uvede práce do souladu se Smlouvou. Zhotovitel nemůže provést opravu nebo doplnění již provedených prací, ale musí práce provést celé znovu. Je tedy možné v tomto ohledu tvrdit, že pokyn k provedení nápravných prací je pro Zhotovitele přísnější postih než oznámení o odmítnutí prací.

Dále je Zhotovitel podle Pod-článku 7.6 Smluvních podmínek povinen „*splnit pokyn v přiměřené lhůtě, což je lhůta (je-li taková) specifikované v pokynu, nebo ihned, je-li naléhavost specifikována podle pod-odstavce (c)*“. Lhůta pro provedení nápravných prací tak představuje další odlišnost od nápravných prací, u kterých není dána Správci stavby možnost stanovit Zhotoviteli termín provedení nápravy.

Pokud Zhotovitel pokyn k provedení nápravných prací nesplní, „*je Objednatel oprávněn zaměstnat a zaplatit jiné osoby, které práci vykonají. Mimo rozsah, ve kterém byl Zhotovitel k platbě za práci oprávněn, musí Zhotovitel podle Pod-článku 2.5 zaplatit Objednateli všechny náklady, které vznikly kvůli tomu, že Zhotovitel pokyn nesplnil*.“ Zhotovitel tak bude penalizován

⁵⁵ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 81.

snížením Smluvní ceny o hodnotu prací, které za něho bude muset provést někdo jiný zaměstnaný Objednatelem. Navíc bude Zhotovitel hradit zvýšené náklady Objednatele v souvislosti se zajištěním provedení takových prací.

2.7.3 Dokončení nedokončených prací

Pod-článek 10.1 Smluvních podmínek umožňuje Správci stavby vydat Potvrzení o převzetí i v případě, že nejsou dokončeny drobné práce, které podstatným způsobem neovlivní užívání Díla nebo Sekce k jejich zamýšlenému účelu. Následně je Zhotoviteli stanovena v Pod-článku 11.1 písm. a) Smluvních podmínek povinnost „*dokončit jakoukoli práci, která není dokončena k datu stanovenému v Potvrzení o převzetí během takové přiměřené lhůty, která je určena pokynem Správce stavby*“.

Textace tohoto ustanovení je však poměrně složitá na porozumění, a proto může zavádět k milným interpretacím. Shodný postup stanovuje Pod-článek 11.1 písm. a) Smluvních podmínek 2017, avšak jeho textace je značně jasnější. Podle tohoto ustanovení je Zhotovitel povinen „*dokončit jakoukoli práci, která je v příslušné Době pro dokončení nedokončená, v čase uvedeném v Předávacím protokolu nebo v jiném přiměřeném čase stanoveném pokynem Správce stavby*“.

Zhotoviteli je tak dáno následující chronologické pořadí termínů, ve kterých je povinen dokončit práce podstatným způsobem neovlivňujícím užívání Díla:

- 1) dokončení ve Smlouvou stanovené Době pro dokončení;
- 2) dokončení k datu uvedenému v Potvrzení o převzetí;
- 3) dokončení ve lhůtě stanovené pokynem Správce stavby.

Pokud ale Zhotoviteli není v Potvrzení o převzetí, případně samostatným pokynem Správce stavby, stanovena lhůta pro dokončení prací neovlivňujících podstatným způsobem užívání Díla, je Zhotovitel povinen tyto práce dokončit do data uplynutí příslušné Záruční doby. Pokud to ale není možné, musí Zhotovitel tyto práce dokončit co nejdříve, jak je to možné po uplynutí takové Záruční doby.⁵⁶

2.7.4 Odstranění vad

Smluvní podmínky ve svém Pod-článku 11.1 stanovují, že „*Dílo, Dokumenty zhotovitele a každá Sekce musí být ve stavu požadovaném Smlouvou (s výjimkou běžného opotřebení) do data uplynutí příslušné Záruční doby*“. Povinnost zajistit soulad Díla se Smlouvou během Záruční doby

⁵⁶ BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*, s. 195.

je dána Zhotoviteli, který musí podle Pod-článku 11.1 písm. b) Smluvních podmínek „*provést veškeré práce potřebné k odstranění vad nebo poškození tak, jak může být oznámeno Objednatel (nebo jeho jménem) k datu nebo před datem uplynutí Záruční doby Díla nebo Sekce*“. Za povšimnutí stojí, že na rozdíl od jiných institutů Smluvních podmínek je oznámení vad nebo poškození ponecháno přímo Objednateli. Je totiž pravděpodobné, že v době projevení vad již bude ukončeno působení Správce stavby, neboť jeho další činnost po dokončení Díla by pro Objednatele nebyla ekonomická. Pokud by však Správce stavby byl stále jmenován, například pokud půjde o dříve převzatou Sekci, může i on jménem Objednatele vady oznámit.

Smluvní podmínky nestanovují, kdy je Objednatel povinen vadu či poškození oznámit Zhotoviteli. Lze ale vycházet z obecného principu, tedy že takové oznámení by nemělo být bez vážného důvodu zpoždováno. Na druhou stranu ale může být neekonomické, aby Zhotovitel i při sebemenším poškození Díla ihned zajistil jeho odstranění. Tento postup může být neekonomický i pro Objednatele, neboť ten musí následně zajistit kontrolu daných oprav. Je tak možné zvolit postup, kdy proběhne společná kontrola Díla či Sekce za účasti Zhotovitele i Objednatele před koncem příslušné Záruční doby. Po společné kontrole pak Objednatel oznámí hromadně veškeré vady nebo poškození, které byly zjištěny. Toto oznámení by mělo obsahovat řádný popis vad a poškození, avšak nemusí obsahovat způsob jejich odstranění.⁵⁷

Odstranění vad a poškození popsanych v Pod-článku 11.1 písm. b) Smluvních podmínek musí být v souladu s Pod-článkem 11.2 Smluvních podmínek provedeno na riziko a náklady Zhotovitele. To platí v případě, že vadu či poškození „*lze přičíst*“:

- a) *jakékoli projektové dokumentaci, za kterou je odpovědný Zhotovitel;*
- b) *Technologickému zařízení, Materiálům nebo řemeslnému zpracování, které není v souladu se Smlouvou nebo*
- c) *Zhotovitelovu neplnění jakékoli jiné povinnosti“.*

Pokud vada nebo poškození není způsobeno některou z výše uvedených příčin, bude se při jejím odstranění postupovat podle Pod-článku 13.3 Smluvních podmínek, tedy její odstranění Zhotovitelem bude bráno jako Variace.

Zhotoviteli nemusí být stanoven konkrétní termín, ve kterém má odstranit vadu nebo poškození. Proto je Objednatel podle Pod-článku 11.4 Smluvních podmínek oprávněn stanovit Zhotoviteli konkrétní datum, kdy nebo do kdy musí vadu nebo poškození odstranit. Objednatel však musí takto stanovené datum Zhotoviteli řádně oznámit. Pokud však Zhotovitel ani v tomto nově stanoveném termínu neodstraní vadu nebo poškození, může Objednatel použít jeden ze tří

⁵⁷ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 102.

postupů, které mu Pod-článek 11.4 Smluvních podmínek poskytuje. Objednatel může vykonat nápravné práce sám nebo někým jiným na náklady Zhotovitele, které následně může na Zhotoviteli uplatnit postup podle Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek. Případně může Objednatel požadovat, aby Správce stavby postupem podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek dospěl k přiměřenému snížení Smluvní ceny. Pokud je ovšem vada nebo poškození takového charakteru, že zbavuje Objednatele užítka z celého Díla nebo jeho významné části, může Objednatel v takovém rozsahu ukončit Smlouvu a nárokovat uhrazení veškerých obnosů zaplacených za takovou část Díla. Využití poslední možnosti je vždy nutné důkladně zvážit, neboť Objednatel podstupuje velké riziko, že pokud se ukáže ukončení Smlouvy jako neoprávněné, bude považováno za odstoupení od Smlouvy.⁵⁸ S tím pak bude souviset i ztráta práv Objednatele na uhrazení zaplacených obnosů.

Po dokončení Díla a vydání Potvrzení o převzetí již není Objednatel povinen poskytovat Zhotoviteli právo přístupu na Staveniště podle Pod-článku 2.1 Smluvních podmínek. Proto Pod-článek 11.7 Smluvních podmínek stanovuje, že *„dokud nebylo vydáno Potvrzení o splnění smlouvy, musí mít Zhotovitel takové právo na přístup k Dílu, jaké je rozumně potřebné za účelem plnění ustanovení tohoto Článku mimo situace, kdy by to bylo v rozporu s Objednatelovými přiměřenými bezpečnostními opatřeními“*. Pokud by nebylo Zhotoviteli takové právo přístupu uděleno, nebylo by možné použít Pod-článek 11.4 Smluvních podmínek a sankcionovat Zhotovitele za neodstranění vady nebo poškození.⁵⁹

2.7.5 Úklid Staveniště

V souladu s Pod-článkem 11.11 Smluvních podmínek musí Zhotovitel po obdržení Potvrzení o splnění smlouvy vyklidit Staveniště, odvézt přebytečný materiál, suť nebo Dočasné dílo. Pokud to Zhotovitel neudělá do 28 dnů potom co Objednatel obdržel kopii Potvrzení o splnění smlouvy, může Objednatel tyto věci ponechané na Staveništi prodat nebo využít jinak. Jestliže se Objednatel přikloní k prodeji daných věcí, musí finanční prostředky z prodeje vydat Zhotoviteli. Je však oprávněn k odpočtu svých nákladů spojených s prodejem.

Dané ustanovení přímo navazuje na Pod-článek 4.23 Smluvních podmínek, který upravuje chování Zhotovitele na Staveništi. Pod-článek 4.23 Smluvních podmínek můžeme s ohledem na úklid Staveniště rozdělit na dvě části. V první části je Zhotoviteli stanovena povinnost průběžného úklidu Staveniště, když *„musí Zhotovitel zabezpečit, že na Staveništi nebudou zbytečné překážky, a musí uskladnit nebo odstranit jakékoli Vybavení zhotovitele nebo přebytečný materiál. Zhotovitel*

⁵⁸ BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*, s. 424.

⁵⁹ BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*, s. 200.

musí odklidit a odvézt ze Staveniště jakýkoli odpad, suť a Dočasné dílo, které nejsou již dále potřebné.“ V druhé části je Zhotoviteli stanovena povinnost provést závěrečný úklid Staveniště po vydání Potvrzení o převzetí, kdy „musí Zhotovitel odklidit a odvézt z části Staveniště nebo Díla, ke kterému se vztahuje Potvrzení o převzetí, veškeré Vybavení Zhotovitele, přebytečný materiál, odpad, suť a Dočasné dílo. Před tím, než zhotovitel tuto část Staveniště opustí, musí ji uklidit a zabezpečit.“

Je nutné poznamenat, že není možné odepřít Zhotoviteli vydání Potvrzení o převzetí části Díla pouze proto, že ještě nedošlo k úklidu příslušné části Staveniště, neboť Pod-článek 4.23 Smluvních podmínek předpokládá provedení úklidu až po vydání Potvrzení o převzetí. Výjimku představuje pouze případ, kdy by odpad, Vybavení zhotovitele a další věci na Staveništi znemožňovaly bezpečné užívání Díla.⁶⁰

2.7.6 Odepření vydání Potvrzení průběžné platby

Postup vydání Potvrzení průběžné platby je upraven v Pod-článku 14.6 Smluvních podmínek, podle kterého vydává Potvrzení průběžné platby Správce stavby na základě Zhotovitelem předloženého vyúčtování a podpůrných dokumentů. Potvrzení průběžné platby vydává Správce stavby Objednateli, který na jeho základě zaplatí stanovenou částku Zhotoviteli.

Správce stavby podle Pod-článku 14.6 Smluvních podmínek nesmí odepřít vydání Potvrzení průběžné platby „z žádného jiného důvodu, pouze:

- a) *když jakákoli Zhotovitelem dodaná věc nebo provedená práce není v souladu se Smlouvou, mohou být náklady na opravu nebo výměnu zadrženy až do dokončení opravy nebo výměny; anebo*
- b) *když Zhotovitel nesplnil nebo neplní jakoukoli povinnost provést práci nebo nesplnil nebo neplní jakýkoli závazek v souladu se Smlouvou a bylo mu to oznámeno Správcem stavby, může být hodnota této práce nebo závazku zadržena až do splnění povinnosti provést práci nebo splnění závazku.“*

Objednatelé často tento taxativní výčet důvodů rozšiřují o další důvody, kterými může být například nepředložení pojistné smlouvy nebo nezjednání nápravy ohledně ochrany zdraví a bezpečnosti práce.⁶¹ Doplnění důvodů pro možné odepření vydání Potvrzení průběžné platby je prováděno především z toho důvodu, že se jedná o méně intenzivní penalizaci Zhotovitele, než je případná náhrada škody, avšak s velmi podobným výsledkem. Uplatněním takového institutu

⁶⁰ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 61.

⁶¹ *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem, Zvláštní podmínky*

proto dochází také k mírnějšímu narušení vztahů mezi Objednatelem a Zhotovitelem. Při rozšíření důvodů pro nevydání Potvrzení průběžné platby i při přímé aplikaci tohoto institutu je však nutné vždy zohlednit jeho pravý účel, kterým je zajištění, že Objednatel nebude platit za práce, které nejsou v souladu se Smlouvou.⁶²

Navzdory výše uvedenému se domnívám, že nevydání Potvrzení průběžné platby je možné použít i v případě neplnění povinností Zhotovitele, které přímo nepředstavují práce na realizaci Díla. Takovou situaci může být například neplnění povinnosti Zhotovitele předložit počáteční nebo aktualizovaný harmonogram Stavby podle Pod-článku 8.3 Smluvních podmínek. Otázkou pak ovšem zůstává, jak vysokou částku by měl v takovém případě Správce stavby vynechat v Potvrzení průběžné platby. Tedy jak vysokou hodnotu může mít tento závazek Zhotovitele. Tuto situaci je možné vyřešit stanovením konkrétních částek za neplnění povinností Zhotovitele v rámci Přílohy k nabídce. Je ovšem pravděpodobné, že v Příloze k nabídce nebudou zahrnuty všechny takové situace. Pak bude ocenění takového závazku Zhotovitele čistě na uvážení Správce stavby.

Důležitým aspektem nevydání Potvrzení průběžné platby oproti jiným sankčním institutům Smlouvy je, že o jeho použití rozhoduje výhradně Správce stavby. Při použití jiných metod, například při uplatnění náhrady škody, je třeba postupovat za použití Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek, kde jedná buď sám Objednatel nebo Správce stavby jménem Objednatele.

Neprovedení práce Zhotovitele v souladu se Smlouvou je také možné řešit pomocí Zádržného na základě Pod-článku 14.3 písm. c) Smluvních podmínek, které by mělo být ve většině případů dostatečné. Odepření vydání Potvrzení průběžné platby se však na částky zádržného nevztahuje, proto je možné i současné využití obou těchto institutů na jeden případ porušení povinností Zhotovitele.⁶³

Potvrzení průběžné platby je v Pod-článku 1.1.4.7 Smluvních podmínek definováno jako „*potvrzení platby vydané podle Článku 14, jiné než Potvrzení závěrečné platby*“. Na základě této definice je tak zřejmé, že není možné odepřít vydání Potvrzení závěrečné platby definované samostatně v Pod-článku 1.1.4.4 Smluvních podmínek.

⁶² BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*, s. 548.

⁶³ BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*, s. 193.

3 Kvantifikace časových nároků

Časový nárok lze obecně charakterizovat jako nárok kterékoli ze Stran na posunutí termínu určité smluvní skutečnosti předem stanoveného Smlouvou dále v čase. Na rozdíl od finančních nároků se však vyčíslení časových nároků jednotlivých Stran významně liší. To je způsobeno odlišným charakterem dob a lhůt, na jejichž prodloužení mají Strany zájem.

Kvantifikace těchto nároků nebývá často jednoduchá a většinou vychází z komplikací technické povahy, jakými jsou například fyzické podmínky na Staveništi nebo kvalita prováděných prací. Některé časové nároky však mohou vyplývat z příčin, které jsou ryze právního charakteru. Konkrétně se může jednat například o zpoždění způsobené úřady nebo nezajištění práva přístupu na Staveniště. Přesto že se jedná o situace, které svou podstatou spadají do oblasti práva, jejich vliv na průběh realizace Stavby již představuje technickou disciplínu.

Řádnou kvantifikaci časových nároků proto může provést a následně zkontrolovat pouze stavební specialista, který má průběh konkrétní stavby detailně nastudován. Samotný právník nemůže bez spolupráce dalších osob tuto část claimu nikdy zpracovat. Proto v mé práci tato kapitola zahrnuje pouze základní informace a východiska o kvantifikaci časových nároků. Kapitulu jsem zpracoval především s ohledem na to, aby poskytovala fundamentální informace nezbytné pro činnost právníka v týmu Správce stavby.

3.1 Časové nároky Zhotovitele

Časové nároky Zhotovitele představují nárok Zhotovitele na prodloužení Doby pro dokončení, jež je definována v Pod-článku 1.1.3.3 Smluvních podmínek jako „*doba pro dokončení Díla nebo Sekce (podle okolností) podle Pod-článku 8.2 tak, jak je stanovena v Příloze k nabídce (se všemi prodlouženími podle Pod-článku 8.4, počítaná od Data zahájení prací)*“. Na základě této definice je zřejmé, že na Dobu pro dokončení není možné nahlížet jako na předem stanovenou konstantu, jež je bez dalšího postavena najisto od podpisu Smlouvy. Doba pro dokončení by se naopak měla za Smlouvou předvídaných okolností měnit.

Mnoho zadavatelů veřejných zakázek v České republice také přistupuje k zavedení institutu *předčasného užívání*, jež do Smlouvy vkládají prostřednictvím zvláštních podmínek. Tento institut je navázán na předčasné užívání ve smyslu § 236 zákona č. 283/2021 Sb., stavební

zákon. Předčasné užívání je založeno na stejných mechanismech jako Doba pro dokončení, proto jsou totožné i podmínky pro jeho případné prodloužení.⁶⁴

I když to není na první pohled zřejmé, úprava prodloužení Doby pro dokončení je výhodná pro obě Strany. Zhotoviteli slouží tím, že mu zaručuje více času v důsledku negativního vlivu Smlouvou definovaných okolností nebo událostí, jež působí na průběh realizace Stavby. Objednateli slouží tím, že mu poskytuje ochranu, v případě překážek nebo zpoždění jím způsobených, před neúčinností některých ustanovení Smlouvy na základě platného práva, čímž by nemohl uplatnit sankce za pozdní dokončení Díla.⁶⁵

Základním dokumentem upravujícím kvantifikaci claimů Zhotovitele na prodloužení Doby pro dokončení je britský standard nazývaný SCL Protocol, jež byl vytvořen na základě prověřených funkčních postupů. Jeho základní myšlenky pak přebírá Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC vydaná Státním fondem dopravní infrastruktury, která stanovuje náležitosti harmonogramů a postupy pro řešení časových nároků. Tato metodika je v dnešní době již přijímána jako standard českého stavebního prostředí, a proto nezřídka dochází k jejímu přímému včlenění do Smlouvy.

3.1.1 Harmonogram a jeho použití

Harmonogram je základním nástrojem pro řízení a kontrolu stavebních prací při realizaci Díla. Zobrazuje způsob a pořadí, v jakém Zhotovitel plánuje realizaci jednotlivých činností. Aktuální harmonogram je nezbytný pro řádnou realizaci stavebních prací, stejně jako pro přesnou kvantifikaci nároků Zhotovitele. Bez harmonogramu zobrazujícího skutečný postup a návaznosti stavebních prací není nikdy možné kvantifikovat časové nároky Zhotovitele. Proto v této části práce přiblížím alespoň základní fungování harmonogramu a práci s ním.

Podle Pod-článku 8.3 Smluvních podmínek „*musí Zhotovitel předložit Správci stavby podrobný harmonogram do 28 dnů po tom, co obdržel oznámení podle Pod-článku 8.1. Zhotovitel musí také předložit aktualizovaný harmonogram, kdykoli je předchozí harmonogram v rozporu se skutečným postupem nebo s povinnostmi Zhotovitele*“. Na základě tohoto ustanovení Smlouvy je docíleno toho, že v ideálním případě bude harmonogram vždy aktuální.

Dále pak Pod-článkem 8.3 Smluvních podmínek uvádí náležitosti, jež musí každý harmonogram obsahovat. Zde vyjmenované náležitosti jsou však poměrně obecné a v praxi si

⁶⁴ *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem, Zvláštní podmínky*

⁶⁵ KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*, s. 68.

nelze představit, že by takový harmonogram splňoval svůj účel. Přinejmenším pro účely kvantifikace nároků Zhotovitele by měl každý harmonogram obsahovat navíc minimálně:

- podrobnost členění činností do třetího stupně podrobnosti, alespoň u hlavních stavebních objektů;
- vazby mezi činnostmi harmonogramu v rámci jednotlivých stavebních objektů i mezi stavebními objekty;
- vyznačení kritické cesty;
- zanesení časových rezerv jednotlivých činností.⁶⁶

Většina Zhotovitelů se však brání předkládat takto podrobný harmonogram, neboť se domnívá, že Správce stavby bude požadovat akceleraci při zpoždění jakékoli vedlejší činnosti. Také se můžeme setkat s názorem, že postup výstavby je věcí Zhotovitele a Správce stavby či Objednatel do něj nemají nijak zasahovat, a proto není ani třeba předkládat takto podrobný harmonogram. Předně je třeba vyjasnit, že plánování a postup výstavby je skutečně pouze v kompetenci Zhotovitele, neboť Správce stavby nemůže nijak zasahovat do předloženého harmonogramu, ani ho schválit nebo odmítnout. Může pouze oznámit, v jakém rozsahu harmonogram neodpovídá Smlouvě a požadovat jeho aktualizaci.⁶⁷ Jak ale bude přiblíženo v dalších částech této práce, bez podrobného a aktuálního harmonogramu není možné nároky Zhotovitele řádně kvantifikovat, a proto pak dochází k jejich neschválení Správcem stavby. V konečném důsledku tak Zhotovitelé často z vlastní opatrnosti neunesou důkazní břemeno a přijdou o přiznání svých nároků.

3.1.1.1 Kritická cesta a časová rezerva

Kritickou cestu harmonogramu můžeme definovat jako posloupnost jednotlivých činností harmonogramu od jeho začátku po dokončení, přičemž součet doby trvání těchto jednotlivých činností určuje celkovou Doby pro dokončení. Prodloužení jakékoli z činností ležících na kritické cestě tak povede k překročení původní Doby pro dokončení a způsobí tzv. kritické zpoždění. Jinými slovy, sled činností na kritické cestě neobsahuje žádné časové rezervy. Činnosti na kritické cestě stejně jako sama kritická cesta nemusí být po celou dobu realizace Díla neměnné, neboť vlivem zpoždění nebo vyčerpání časových rezerv se může kritická cesta přesunout na jiné činnosti. To je také důvod pro nutnost včasné aktualizace harmonogramu.

⁶⁶ KLEE, Lukáš a Antonín HRDINA. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*. Státní fond dopravní infrastruktury ČR, 2018, s. 21–23.

⁶⁷ KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*, s. 67.

Metodou kritické cesty je pak označován proces určování kritických činností v harmonogramu sledováním logické posloupnosti činností, které přímo ovlivňují Doby pro dokončení. Tím dojde ke snadnějšímu stanovení vzájemně propojených činností, jež mají vliv na Doby pro dokončení, a naopak separování činností, jejichž zpoždění nemá na Doby pro dokončení vliv.⁶⁸

Každá činnost harmonogramu může na svém začátku nebo konci obsahovat časovou rezervu. Tato časová rezerva může být buď zahrnuta v době trvání související činnosti, pak se bude jednat o rezervu skrytou, nebo samostatně vyznačena v harmonogramu, kdy se bude jednat o rezervu přiznanou. Časové rezervy by však měly být v harmonogramu vždy vyznačeny a Smlouva by měla upravovat, kdo je oprávněn tyto rezervy čerpat v případě zpoždění. Obecným východiskem je, že rezervu čerpá ten, kdo jí potřebuje čerpat jako první. To znamená, že pokud bude na Dílo působit riziko Objednatele a harmonogram bude obsahovat volné časové rezervy, bude přiznán Zhotoviteli nárok na prodloužení Doby pro dokončení pouze v rozsahu „přečerpání“ volné časové rezervy. Vhodnost aplikace takového přístupu však musí být posouzena pro každý případ samostatně, především z pohledu souladu s dobrými mravy.

Zhotoviteli je ale umožněno, aby v harmonogramu časovou rezervu u příslušné činnosti označil a projevil tak její vlastnictví.⁶⁹ Takovou časovou rezervu pak může čerpat pouze Zhotovitel při zpoždění s ní související činnosti.

3.1.2 Vyčíslení pomocí metody kritické cesty

Předně je třeba říci, že Zhotoviteli vždy náleží pouze takové prodloužení Doby pro dokončení, které je nezbytně nutné pro řádné dokončení Díla. Proto je kvantifikace časových nároků Zhotovitele vztažena právě ke kritické cestě, neboť ta ukazuje souslednost navazujících činností, které představují nejkratší možnou dobu realizace Díla.

Aby tedy Zhotoviteli mohlo být přiznáno prodloužení Doby pro dokončení, musí nastat skutečnost, která se nachází v riziku Objednatele a zároveň zasahuje činnosti nacházející se na kritické cestě, případně vyčerpá rezervy zasažených činností, čímž je na kritickou cestu přivede.⁷⁰

Poté můžeme mluvit o tzv. kritickém zpoždění. Vyčíslení pomocí metody kritické cesty je definováno jako proces určování kritických činností v rámci harmonogramu sledováním logické posloupnosti úkolů, které přímo ovlivňují termín dokončení projektu.⁷¹

⁶⁸ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 91.

⁶⁹ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 173.

⁷⁰ BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*, s. 367.

Zhotovitel zasažení kritické cesty prokazuje pomocí rozdílového harmonogramu, který obsahuje porovnání původně zamýšleného postupu výstavby a postupu výstavby se zohledněním vlivu události nebo okolnosti, v důsledku které vznesl svůj claim. Pokud se kritická cesta v rozdílovém harmonogramu liší a Doba pro dokončení je posunuta na pozdější termín, je Zhotovitel obecně oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení, a to v takovém rozsahu, ve kterém claimová událost nebo okolnost zpozdila dokončení Díla.

3.2 Časové nároky Objednatele

Časové nároky Objednatele ve smyslu Smluvních podmínek představují nárok Objednatele na prodloužení Záruční doby, jež je definována v Pod-článku 1.1.3.7 Smluvních podmínek jako „doba pro oznámení vad Díla nebo Sekce (podle okolností) podle Pod-článku 11.1 tak, jak je stanovena v Příloze k nabídce (se všemi prodlouženími podle Pod-článku 11.3), počítaná od data dokončení Díla nebo Sekce tak, jak je potvrzeno podle Pod-článku 10.1“. Podle této definice lze nahlížet na Záruční dobu a její mechanismy obdobně jako na Dobu pro dokončení. Také proto nedochází k jejímu prodloužení automaticky, ale je třeba vznesení claimu Objednatele podle Pod-článku 2.5 Smluvních podmínek.

Základním ustanovením pro kvantifikaci časových claimů Objednatele je Pod-článek 11.3 Smluvních podmínek, podle kterého „je Objednatel oprávněn podle Pod-článku 2.5 k prodloužení Záruční doby Díla nebo Sekce, když a v takovém rozsahu jak Dílo, Sekce nebo významná položka Technologického zařízení (podle okolností a po převzetí) nemohou být použity k zamýšlenému účelu z důvodu vady nebo poškození“. V tomto kontextu se zdá být kvantifikace časového claimu Objednatele prostá. Objednatel je oprávněn k prodloužení Záruční doby v takovém rozsahu, v jakém je mu znemožněno užívání Díla. Pokud tedy bude Záruční doba činit jeden rok, přičemž Objednateli bude opakovaně znemožněno užívání Díla vždy jeden den v měsíci, bude Objednatel oprávněn k prodloužení Záruční doby o dvanáct dní. Pokud bude ovšem poškození Díla takového charakteru, že nebude znemožněno či omezeno jeho užívání, nevznikne Objednateli nárok na prodloužení Záruční doby.⁷²

Oprávněné prodloužení Záruční doby se bude v těchto případech vztahovat k ucelené části Díla nebo Sekce, jejíž užívání bylo Objednateli znemožněno. Je nutné poznamenat, že taková část Díla nebo Sekce musí být z pohledu užitku pro Objednatele samostatně oddělitelná od zbytku Díla.

⁷¹ KLEE, Lukáš a Antonín HRDINA. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*, s. 14.

⁷² BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*, s. 422.

Taková situace by mohla nastat například v případě, kdy nebude moci Objednatel používat jeden lyžařský vlek realizovaný v rámci výstavby celého lyžařského areálu. Pokud by však nebylo možné Sekci nebo část Díla z pohledu užitku Objednatele od Díla oddělit, byl by Objednatel oprávněn k prodloužení Záruční doby na celé Dílo.

V praxi se však můžeme setkat s dalším typem případů, kdy připadá v úvahu prodloužení Záruční doby. Jedná se o situace, kdy Zhotovitel provede Dílo v rozporu se Smlouvou, avšak výsledné Dílo splňuje všechny podmínky stanovené Právními předpisy a dojde k úspěšnému splnění všech zkoušek, případně také Přejímacích zkoušek. Konkrétním příkladem této situace může být pojiždění parapláně při výstavbě pozemní komunikace těžkou staveništní technikou i přes to, že takové jednání Smlouva zakazuje z důvodu možného vzniku nerovností, jež se následně projeví také na vrchních vrstvách pozemní komunikace. Smlouva v takovém případě předpokládá vydání oznámení Správce stavby o odmítnutí prací podle Pod-článku 7.5 Smluvních podmínek a pokynu Správce stavby k provedení nápravných prací podle Pod-článku 7.6 písm. (b) Smluvních podmínek. Realizace nápravných prací ovšem bude nějakou dobu trvat. Přesto, že nápravné práce budou realizovány na účet Zhotovitele a jeho časové riziko, může být zájem Objednatele na dokončení Díla v původní Době pro dokončení přednější. Z tohoto důvodu se jeví prodloužení Záruční doby jako nejvhodnější řešení. Prodloužení Záruční doby musí být v takových případech adekvátní, aby bylo přijatelné jak pro Objednatele, tak pro Zhotovitele. Jelikož takový postup není Smlouvou upraven, je možné ho realizovat pouze prostřednictvím dohody Stran za účasti Správce stavby. Nebude možné využít jednostranné určení Správce stavby podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek.

Podle Pod-článku 11.3 Smluvních podmínek nesmí být Záruční doba prodloužena o více než dva roky. Pokud by Objednatel, ať už z jakéhokoli důvodu požadoval prodloužení Záruční doby ve větším rozsahu, je třeba příslušným způsobem upravit Zvláštní podmínky.⁷³

3.3 Souběžné zpoždění Zhotovitele a Objednatele

Souběžné zpoždění vzniká v případě, kdy dochází k prodloužení realizace Stavby v důsledku dvou či více rizikových událostí, z nichž je vždy alespoň jedna v riziku Zhotovitele a alespoň jedna v riziku Objednatele, přičemž tyto rizikové situace působí na průběh realizace

⁷³ JAEGER, Axel-Volkmar a Götzt-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*, s. 313.

Stavby současně.⁷⁴ Pro splnění podmínky prodloužení realizace Stavby tak musí obě zmiňované situace zasahovat činnosti nacházející se na kritické cestě aktuálního harmonogramu.

Tato situace je řešena za pomoci principu prevence, podle kterého nemůže Objednatel těžit z toho, že porušil nějakou svoji povinnost stanovenou Smlouvou.⁷⁵ Jestliže tento princip převedeme do praxe, nemůže Objednatel profitovat ze zaplacení náhrady škody za nedodržení Doby pro dokončení ve smyslu Pod-článku 8.7 Smluvních podmínek, pokud Zhotovitel nedodržel Doby pro dokončení z důvodu nesplnění povinnosti Objednatele. Obdobný princip obsahuje i § 1968 OZ, který stanovuje, že dlužník není odpovědný za své prodlení, nemůže-li plnit v důsledku prodlení věřitele.

Na základě výše uvedeného principu tak bude mít Zhotovitel nárok na prodloužení Doby pro dokončení v důsledku prodlení Objednatele i v případě, kdy bude sám v prodlení plnění svých povinností. Nárok na takové prodloužení Doby pro dokončení také nebude žádným způsobem redukován. Při řešení souběžného zpoždění bude vyvstávat řada komplikací spojených s aplikací příčinné souvislosti události a jejích následků. Často totiž bude vznikat situace, kdy posuzovaná událost nezpůsobí předpokládané následky nebo naopak dojde k posunům v harmonogramu bez jasné vazby na konkrétní příčinu. Tato nepředvídatelnost bude překážkou jak pro posuzovatele takového sporu, tak i pro jeho aktéry.⁷⁶

Co se týče finančních nároků Zhotovitele vzniklých na základě souběžného zpoždění, bude situace odlišná. Zhotovitel bude muset jasně oddělit, které náklady mu vznikly na základě prodlení Objednatele od těch nákladů, které vznikly v důsledku prodlení jeho samotného. Toto oddělení nákladů podle nositele rizika jejich vzniku bude ve většině případů značně složité.⁷⁷

⁷⁴ KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*, s. 17.

⁷⁵ *Delay and Disruption Protocol* [online]. Society of Construction Law, 2017, s. 31. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjo_63HmNP8AhWzhP0HHal1AlwQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.scl.org.uk%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2FSCCL_Delay_Protocol_2nd_Edition_Final.pdf&usg=AOvVaw2qV4x3DBYMYJODY29gQOD4

⁷⁶ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 179–180.

⁷⁷ KLEE, Lukáš a Antonín HRDINA. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*, s. 17.

4 Kvantifikace finančních nároků

Na rozdíl od časových nároků jsou finanční nároky shodně v případě Objednatele i Zhotovitele nároky na úhradu finančních prostředků. Obecně se jedná o nároky na úhradu částek, které musela jedna ze Stran vynaložit v souvislosti s realizací Díla v důsledku události nebo okolnosti spadající do rizika druhé Strany. Samotné Smluvní podmínky FIDIC neobsahují způsoby kvantifikace finančních nároků, proto došlo v mnoha zemích na základě judikatury ke vzniku teorie, jak tuto problematiku řešit. Vzhledem k absenci dané teorie byla v České republice pro tyto účely vytvořena Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení.⁷⁸

Ke kvantifikaci finančních nároků lze přistoupit dvěma základními způsoby. Prvním způsobem je kvantifikace na základě skutečně vynaložených finančních prostředků, která je prokázána příslušnými doklady, jakými jsou například smlouvy, faktury a výpisy k prokázání plateb. Tento způsob kvantifikace je přesný a zaručuje oběma Stranám, že neuhradí nic, na co by neměla oprávněná Strana nárok. Jeho nevýhodou je však značná složitost, s čímž souvisí také doba a cena vyhotovení takové kvantifikace. V praxi se proto můžeme setkat i s případy, kdy finanční nárok v hodnotě jednotek milionů obsahuje stovky stran podkladů a finanční nárok v hodnotě stovek milionů obsahuje desítky tisíc stran podkladů. Poté i posouzení takového nároku bude časově velmi náročné, což přináší další finanční výdaje oběma Stranám.

Druhým způsobem kvantifikace je použití vzorce s předem stanovenými parametry. Jeho výhodou je rychlost výpočtu konečné kvantifikace, avšak s menší přesností. Na druhou stranu jsou vzorce pro výpočet finančních nároků nastaveny tak, aby kvantifikace podle nich provedená vycházela o několik procentních bodů méně, než kvantifikace provedená pomocí skutečně vynaložených Nákladů. To je dáno především finanční úsporou za sestavení kvantifikace pomocí vzorce. Zde je nutné poznamenat, že v českém prostředí veřejných zakázek je tato metoda kvantifikace používána pouze minimálně. To je dáno obavou zadavatelů veřejných zakázek z transparentnosti takového postupu. Podle mého názoru by však celkově došlo při využití takového postupu k úspoře značného množství finančních prostředků obou Stran v důsledku odpadnutí značného množství administrativních úkonů.

Podle Pod-článku 17.6 Smluvních podmínek a Smluvních podmínek YB „není žádná ze Stran odpovědná druhé Straně za ztrátu užitku z Díla, ušlý zisk, ztrátu jakékoli zakázky nebo za jakoukoli nepřímou nebo následnou ztrátu nebo škodu, která vznikla druhé Straně v souvislosti se Smlouvou“. Tyto částky tak již není možné nárokovat prostřednictvím claimu ani jiným institutem

⁷⁸ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 118–119.

upraveným Smluvními podmínkami. Pokud se ale jedna ze Stran cítí oprávněna k úhradě těchto částek, může je vymáhat za podmínek a způsoby stanovenými Právními předpisy Země.

Obdobně jako v případě kvantifikace časových nároků představuje i kvantifikace finančních nároků značně obtížnou disciplínu vyžadující dobrou znalost práce s harmonogramy a postupů realizace konkrétní Stavby. Proto je tato kapitola koncipována pouze obecně tak, aby poskytla základní náhled do dané problematiky pro právníka týmu Správce stavby.

4.1 Finanční nároky Zhotovitele

Zhotovitel má nárok na úhradu finančního nároku v případě, že mu vzniknou dodatečné Náklady způsobené událostí nebo okolností spadající do rizika Objednatele, a která současně opravňuje Zhotovitele k uplatnění finančního nároku. Často totiž dochází k mylnému výkladu, že Zhotovitel je oprávněn k předložení finančního nároku vždy, když je oprávněn k prodloužení Doby pro dokončení. Oprávněnost Zhotovitele k těmto nárokům je ale nutné posuzovat vždy samostatně.⁷⁹

Velmi důležitým pojmem je zde pojem Náklady ve smyslu Pod-článku 1.1.4.3 Smluvních podmínek, které „*jsou všechny výdaje, které jsou (nebo budou) rozumně vynaloženy Zhotovitelem, ať již na Staveništi nebo mimo ně, včetně režijních a podobných poplatků, nezahrnují však zisk*“. Zhotovitel tak nemůže nárokovat úhradu finančních prostředků, které sice vynaložil v souvislosti s realizací Díla, avšak neučinil tak rozumně. Příkladem může být nárokování úhrady placené kabelové televize jako součást zařízení Staveniště v době, kdy Zhotovitel nemohl provádět práce. Tento pojem tak prakticky odpovídá zásadám účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti stanovených v zákonu č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů.

4.1.1 Kvantifikace pomocí skutečně vynaložených Nákladů

Pro správnou kvantifikaci finančních nároků Zhotovitele je první nezbytnou věcí stanovení období, ve kterém působí okolnost nebo událost na realizaci Díla a zda tato událost nebo okolnost působí na celé Dílo nebo pouze na některé stavební činnosti. Na základě toho pak bude možné stanovit, k platbě jakých druhů Nákladů bude Zhotovitel oprávněn.⁸⁰ K tomuto období a případně činnostem se pak musí vztahovat dokumenty Zhotovitele, kterými kvantifikaci svého nároku prokazuje.

⁷⁹ SCL Protocol, s. 34.

⁸⁰ KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*, s. 12.

Rozlišujeme dvě základní období působení okolností nebo událostí. První je působení v průběhu realizace Díla, kdy mluvíme o období zpoždění. Druhé je působení na konci realizace Díla, což způsobuje současně prodloužení Doby pro dokončení, kdy mluvíme o období prodloužení. Není však vyloučeno, aby jedna okolnost nebo událost působila v obou zmíněných obdobích, tedy aby jejím působením byla zpožděna realizace kritických činností Díla, což by současně způsobilo prodloužení Doby pro dokončení.⁸¹

4.1.1.1 Druhy finančních nároků Zhotovitele

Každý výstavbový projekt v sobě zahrnuje celou řadu Nákladů, které musí Zhotovitel vynaložit na jeho realizaci. Konkrétní druhy možných finančních nároků Zhotovitele zobrazuje následující tabulka:

Tabulka 1 – Druhy finančních nároků Zhotovitele

Druh nároku	Důvod vzniku	Období vzniku	Příklad
Výrobní prostředky	Neproduktivní čas v důsledku prostožů	Zpoždění nebo prodloužení činnosti	Strojní vybavení
Výrobní režie	Neproduktivní čas v důsledku prostožů	Zpoždění nebo prodloužení činnosti či celého Díla	Projektový management
Zařízení Staveniště	Delší doba po kterou je zařízení Staveniště instalováno	Prodloužení Doby pro dokončení	Nájmy pozemků a budov, elektřina, ostražba objektů
Bankovní záruka a pojištění	Delší doba realizace Díla	Prodloužení Doby pro dokončení	Pojištění Díla
Mobilizace, demobilizace a udržovací náklady	Přerušování postupu prací	Bez vazby na konkrétní období	Zakonzervování Stavby po dobu přerušování prací

Tato tabulka v sobě zahrnuje druhy finančních nároků Zhotovitele, které se prokazují pomocí konkrétních dokladů. Mimo to ale existují finanční nároky Zhotovitele, které se vždy kvantifikují pomocí procentuální sazby, neboť není možná jejich exaktní kvantifikace na základě skutečně vynaložených Nákladů. Konkrétně se jedná o nárok na úhradu správního režie a přiměřeného zisku.

Správní režie

Správní režie představuje nepřímé Náklady Zhotovitele související se správou a řízením jeho společnosti, které není možné přiřadit k jeho konkrétní zakázce.⁸² Podle období jejího vzniku

⁸¹ JAEGER, Axel-Volkmar a Götz-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*, s. 384.

⁸² KALIVODOVÁ, Helena, Luboš KREJČÍ a kol. Správní režie. In: *Stavební klub* [online] [cit. 19.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stavebniklub.cz/33/spravni-rezie-uniqueidmRRWSbk196FNf8->

rozlišujeme správní režii výpadkovou, působící v průběhu Stavby, a správní režii z prodloužení, působící v období po skončení původní Doby pro dokončení.

Kvantifikace správní režie probíhá pomocí matematického modelu po jednotlivých stavebních objektech nebo částech Díla. Daný model v sobě zohledňuje cenu stavebního objektu, prodloužení doby jeho realizace a procentuální sazbu správní režie. Pro tyto účely tak musí harmonogram Stavby předkládaný Zhotovitelem také obsahovat finanční harmonogram zobrazující smluvní hodnotu prací předpokládaných k realizaci v jednotlivých měsících realizace Díla minimálně do prvního stupně podrobnosti věcného harmonogramu, se kterým musí být v souladu.⁸³ V prostředí českého stavebního trhu je přijímána procentuální sazba správní režie ve výši 5 % z ceny zpožděných částí Díla v případě kritického zpoždění a ve výši 1,25 % v případě nekritického zpoždění.

Přiměřený zisk

Přiměřený zisk může Zhotovitel nárokovat pouze pokud je to výslovně stanoveno u konkrétní skutkové podstaty daného claimu. Jeho kvantifikace je pak stanovena jako procentuální přírážka k součtu ostatních druhů finančního nároku Zhotovitele. Výše této procentuální přírážky by měla být stanovena Smlouvou.⁸⁴

4.1.1.2 Konečné stanovení výše finančního nároku Zhotovitele

Prvním krokem pro řádnou kvantifikaci finančního nároku Zhotovitele je zanesení související události nebo okolnosti ovlivňující realizaci Stavby do harmonogramu. To nám odhalí, které činnosti byly danou událostí zasaženy. Dále je z těchto informací možné rozklíčovat prostoje výrobních prostředků a výrobní režie a na základě Nákladů na zasažené činnosti také správní režii. Pokud dojde k prodloužení Doby pro dokončení, je třeba ještě přičíst Náklady za bankovní záruku, pojištění a delší dobu instalace zařízení Staveniště. Závěrem je možné případně přičíst přírážku přiměřeného zisku.

Tento popis je však značně zjednodušený a je vždy třeba racionálně zkoumat, zda Zhotovitel skutečně vynaložil jednotlivé konkrétní Náklady v souvislosti s realizací Stavby. Musí tak vždy dojít k individuálnímu posouzení všech druhů každého finančního nároku Zhotovitele. Nicméně i přes značné zjednodušení je patrné, že základním východiskem pro kvantifikaci

jVUh4EpNrYizhBN8yvm3ZrH6bYW0/

⁸³ KLEE, Lukáš a Antonín HRDINA. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*, s. 34.

⁸⁴ KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*, s. 18–33.

finančního nároku Zhotovitele je řádný a správně fungující harmonogram Stavby. Bez této esenciální náležitosti není možné posoudit žádný druh finančního nároku Zhotovitele.

4.1.2 Kvantifikace pomocí vzorce

Matematický vzorec pro stanovení kvantifikace finančního nároku Zhotovitele vychází obdobně jako vzorec pro výpočet správní režie z ceny ucelené části Díla a doby, o kterou byla realizace dané části Díla zdržena. Namísto procentuální sazby je zde však využíváný koeficient, stanovený odlišně pro případy, kdy dochází k prodloužení Doby pro dokončení a pro případy, kdy k jejímu prodloužení nedochází.

Vzorec v sobě ovšem nezahrnuje všechny druhy nároků Zhotovitele, proto je nutné ho kombinovat s metodou kvantifikace pomocí skutečně vynaložených Nákladů. Tímto způsobem je nutné kvantifikovat Náklady vznikající z prodloužení Doby pro dokončení a případný přiměřený zisk.⁸⁵ Obdobně jako v případě kvantifikace pomocí skutečně vynaložených Nákladů se ani v případě použití kvantifikace pomocí vzorce neobejdeme bez podrobného a řádně fungujícího harmonogramu Stavby.

4.1.3 Paušální kvantifikace

Jak je patrné z předchozích kapitol, kvantifikace finančních nároků Zhotovitele může být značně složitá. To pak způsobuje také další finanční výdaje Zhotovitele na vytvoření takové kvantifikace a současně i výdaje Objednatele na její kontrolu. Zajímavou myšlenkou proto může být stanovení fixní paušální částky, k jejíž výplatě by byl Zhotovitel oprávněn za každý den prodloužení Doby pro dokončení způsobené rizikem Objednatele.⁸⁶ Jednalo by se prakticky o stejný princip jako v případě náhrady škody Objednatele za nedodržení Doby pro dokončení. Prakticky je ale možné tento způsob kvantifikace využít pouze pro úhradu Nákladů Zhotovitele vynaložených v období prodloužení Doby pro dokončení, neboť pouze tam se bude jednat o konstantní předvídatelné Náklady.

Další příležitostí pro využití paušální kvantifikace je případ předem známého rizika Objednatele, o kterém lze s určitou pravděpodobností předpokládat, že ovlivní realizaci Stavby. Musí se ovšem jednat o dostatečně předvídatelné riziko, a to alespoň s ohledem na dobu jeho působení a rozsah zasažených činností, aby bylo možné stanovit výši takové paušální částky.

⁸⁵ KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*, s. 34–35.

⁸⁶ *SCL Protocol*, s. 51.

Konkrétním příkladem může být nezajištění části Staveniště Objednatelem. Smlouva by pak obsahovala ustanovení, že za každý den, kdy Objednatel neposkytl Zhotoviteli danou část Staveniště náleží Zhotoviteli konkrétní částka jako kompenzace. Současně musí být stanoveno, zda tato částka kryje také Náklady Zhotovitele v období prodloužení Doby pro dokončení, pokud ho nepředání části Staveniště vyvolá.

4.2 Finanční nároky Objednatele

Objednatel je oprávněn ke vznesení claimu na uhrazení finančních prostředků v případech, kdy mu v důsledku nějakého pochybení Zhotovitele vznikají dodatečné náklady v souvislosti s realizací Díla. Bude se jednat především o uplatnění úhrady nákladů na dodatečné dozоровání prováděných prací nebo náklady na opravu prací provedených Zhotovitelem v rozporu se Smlouvou. Uplatnění takových nároků bude představovat největší podíl vznesených finančních claimů Objednatele.

Kvantifikace těchto claimů Objednatele nebude příliš komplikovaná, neboť Objednatel je oprávněn k úhradě přímo vynaložených nákladů v důsledku neplnění povinností Zhotovitele. Jako ideální příklad nám může posloužit Pod-článek 7.5 Smluvních podmínek, podle kterého *„jestliže odmítnutí a opakování zkoušek způsobí Objednateli dodatečné náklady, Zhotovitel musí podle Pod-článku 2.5 tyto náklady Objednateli uhradit“*. Objednatel bude v takovém případě oprávněn k úhradě nákladů za delší přítomnost příslušných členů týmu Správce stavby na Staveništi nebo také k úhradě nákladů souvisejících se zajištěním potřebného vybavení pro posouzení zkoušek.

Hlavní část kvantifikace obdobných claimů bude sestávat z nákladů souvisejících s delší činností týmu Správce stavby na Staveništi, případně navýšením rozsahu jejich činnosti. Logickým se jeví stanovit tyto náklady jako součin hodinové sazby každého z příslušných členů týmu Správce stavby a doby, kterou tento člen věnoval činnosti související s předmětem claimu Objednatele. Podle mého názoru je do této doby možné zahrnout také dopravu členů týmu Správce stavby do místa výkonu jejich činnosti, pokud na něm neměl být tento člen původně vůbec přítomen, neboť se bude stále jednat o související výdaj. Podpůrnými doklady pro kvantifikaci takového claimu bude výpis z docházky daných pracovníků a soupis cen za poskytování jejich služeb, jež bývá přílohou smlouvy na zajištění činnosti týmu Správce stavby.

4.2.1 Náhrada škody za zpoždění

Samostatnou skupinou claimů Objednatele z pohledu jejich kvantifikace představují claimy vznesené v důsledku nedodržení Doby pro dokončení Díla nebo Sekce. Kvantifikaci těchto

claimů upravuje Pod-článek 8.7 Smluvních podmínek, podle kterého představuje náhrada škody za zpoždění „obnos stanovený v Příloze k nabídce, který musí být zaplacen za každý den, který uplyne od konce příslušné Doby pro dokončení do data stanoveného v Potvrzení o převzetí“.

Kvantifikace takového claimu Objednatele proto představuje součin doby, o kterou Zhotovitel překročil Dobu pro dokončení Díla nebo Sekce a částky uvedené v Příloze k nabídce. Výše denní sazby této náhrady škody by měla být stanovena tak, aby vynahradila Objednateli ztráty způsobené pozdním dokončením Díla a současně jeho náklady plynoucí z prodloužení doby realizace.⁸⁷ Denní sazba náhrady škody za zpoždění musí být stanovena jako procentuální část Smluvní ceny.⁸⁸ Na druhou stranu mohou nastat situace, kdy takové stanovení výše náhrady škody za zpoždění bude odporovat Právním předpisům, které budou požadovat její stanovení pevnou částkou, případně přesným výpočtem na základě skutečně způsobených ztrát Objednatele.

Celková výše náhrady škody za zpoždění bývá velmi často limitována v souladu s Pod-článkem 8.7 Smluvních podmínek, podle kterého „celková částka způsobilá k platbě podle tohoto Pod-článku nesmí překročit maximální částku náhrady škody za zpoždění (je-li taková) stanovenou v Příloze k nabídce“. V mezinárodních zakázkách se limit náhrady škody za zpoždění pohybuje mezi 5 % a 15 % Přijaté smluvní částky.⁸⁹

Na tomto místě je nutné poznamenat, že v českém prostředí veřejných zakázek bývá náhrada škody za zpoždění zvláštními podmínkami zaměňována za smluvní pokutu. Dochází k tomu z toho důvodu, že výše náhrady škody musí být podle § 2952 OZ konkrétně stanovena na základě skutečně způsobené škody, což může být v praxi značně komplikované. Naproti tomu v případě smluvní pokuty je možné podle § 2048 OZ použít paušální částku, a to bez ohledu na výši způsobené škody nebo jejího samotného vzniku.

Tato právní konstrukce tak dovoluje stanovit Objednateli prakticky libovolnou výši kompenzací v případě nedodržení Doby pro dokončení Zhotovitelem. Zadavatelé veřejných zakázek však tuto možnost často zneužívají a přistupují k nastavení denní sazby smluvní pokuty na neúměrně vysokou úroveň. To v praxi vede k situacím, kdy sám Objednatel hledá jakékoli jiné řešení, jen aby nemusel požadovat smluvní pokutu, neboť by tím mohlo dojít prakticky k finanční likvidaci Zhotovitele. Výši denní sazby smluvní pokuty za nedodržení Doby pro dokončení je proto nutné zvolit tak, aby na jedné straně motivovala Zhotovitele dokončit Dílo včas a na straně druhé ji byl schopen při jejím uplatnění uhradit, aniž by tím došlo k omezení jeho činnosti. Samostatným aspektem pak je, že pokud Zhotovitel při uzavírání Smlouvy posoudí výši smluvní

⁸⁷ BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*, s. 410.

⁸⁸ JAEGER, Axel-Volkmar a Götz-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*, s. 258.

⁸⁹ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 90.

pokuty za zpoždění jako příliš vysokou, přizpůsobí tomu také výši své nabídky nebo nebude mít vůbec zájem se o realizaci Díla ucházet.

Další odlišnou praktikou zadavatelů veřejných zakázek v České republice je stanovení limitu celkové částky smluvní pokuty ve výši 30 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky. To však může vést k obdobným komplikacím jako stanovení neúměrně vysoké sazby smluvní pokuty za nedodržení Doby pro dokončení.

Dále Pod-článek 8.7 Smluvních podmínek stanovuje, že *„náhrada škody za zpoždění je jedinou náhradou škody, kterou musí Zhotovitel zaplatit za takové nesplnění povinností mimo případ ukončení podle Pod-článku 15.2⁹⁰ před dokončením Díla“*. Z pohledu české právní úpravy tak náhrada škody za zpoždění skutečně více odpovídá smluvní pokutě než náhradě škody. To potvrzuje i navazující znění daného Pod-článku, podle kterého *„náhrada škody nezbavuje Zhotovitele závazku dokončit Dílo nebo jakékoli jiné povinnosti, závazku nebo odpovědnosti, které může mít podle Smlouvy“*.

4.2.2 Snížení Smluvní ceny

Ke snížení Smluvní ceny je možné přistoupit v případě, že Dílo nebo jeho Sekce nesplní ani opakované Přejímací zkoušky provedené podle Pod-článku 9.3 Smluvních podmínek. V takovém případě je jedním z možných řešení stanovených v Pod-článku 9.4 Smluvních podmínek vydání Potvrzení o převzetí Správcem stavby, jestliže to požaduje Objednatel. Dále podle tohoto Pod-článku však *„musí Zhotovitel postupovat v souladu se všemi jeho ostatními povinnostmi podle Smlouvy a Smluvní cena musí být ponížena o přiměřenou částku kompenzující Objednateli sníženou hodnotu“* Díla.

Daný institut je možné přirovnat k nároku na přiměřenou slevu z kupní ceny v případě vadného plnění, které je nepodstatným porušením smlouvy podle § 2107 OZ. Smluvní podmínky však nestanovují, že tento postup lze využít pouze v případě nepodstatného porušení Smlouvy. Teoreticky je proto možné uvažovat, že na základě požadavku Objednatele může Správce stavby vydat i Potvrzení o převzetí k Dílu nebo jeho Sekci, které neplní svůj stanovený účel. Otázkou pak zůstává, jak velké snížení Smluvní ceny by muselo následovat. V praxi se tedy budeme setkávat především se snížením Smluvní ceny v důsledku vad Díla, jež nebrání jeho užívání Objednatel.

Způsob kvantifikace snížení Smluvní ceny není možné stanovit paušálně pro každý případ, který se může během stavebních prací vyskytnout. Někteří zadavatelé veřejných zakázek však přistoupili k vytvoření vzorců, které na základě měřitelných parametrů a příslušných koeficientů

⁹⁰ Pod-článek 15.2 Smluvních podmínek upravuje postup Objednatele při odstoupení od Smlouvy.

vypočítají příslušné snížení Smluvní ceny v častěji se objevujících případech. Tím je možné objektivně a transparentně stanovit snížení Smluvní ceny Díla alespoň v části možných pochybení Zhotovitele. Tyto vzorce jsou nejčastěji včleňovány do Technické specifikace a tvoří součást Smlouvy.⁹¹

Výpočet snížení Smluvní ceny pomocí přesných vzorců je použit například v Technických kvalitativních podmínkách staveb pozemních komunikací. Jako konkrétní příklad nám může posloužit vzorec pro nedodržení mocnosti asfaltové vrstvy pozemní komunikace, jež vypadá takto:

$$S = p^2 \times 0,002 \times JC \times F$$

Kde představuje:

S snížení Smluvní ceny pro nedodržení tolerancí předepsané mocnosti (Kč),

JC jednotkovou cenu (Kč/m²),

F plochu vozovky s výskytem vady na základě příslušné zkoušky (m²),

0,002 konstantní faktor,

p překročení předepsané povolené tolerance, tedy hodnotu, která překračuje povolenou toleranci ± 20 % pro jednotlivá měření, vyjadřuje se v % a zaokrouhluje se na 0,1 %.

K tomuto postupu je důležité poznamenat, že jím vypočítané snížení Smluvní ceny může představovat nejvýše 50 % ceny celé příslušné asfaltové vrstvy daného stavebního objektu.⁹² Pokud by totiž bylo výpočtem stanoveno snížení Smluvní ceny přesahující danou finanční hranici, bylo by velmi pravděpodobné, že odchylka v mocnosti asfaltové vrstvy již znemožňuje řádné užívání Díla nebo drasticky snižuje jeho životnost, a proto by pravděpodobně Objednatel ani nevydal souhlas s vydáním Potvrzení o převzetí.

Při realizaci stavebních prací však bude častěji docházet k případům kdy nebude možné stanovit exaktní výpočet snížení Smluvní ceny, natož pak tento výpočet včlenit do Smlouvy. Daný postup upravuje následující část Pod-článku 9.4 Smluvních podmínek stanovující, že „*jestliže příslušné snížení za tento neúspěch není stanoveno (nebo metoda vyčíslení není definována) ve Smlouvě, může Objednatel požadovat, aby snížení (i) bylo dohodnuto oběma Stranami (pro účely narovnání výlučně tohoto neúspěchu) a zapláceno před vydáním Potvrzení o převzetí nebo (ii) určeno a zapláceno podle Pod-článku 2.5 a Pod-článku 3.5*“.

⁹¹ Podle Pod-článku 1.1.1.5 Smluvních podmínek je Technická specifikace „*dokument nazvaný jako technická specifikace tak, jak je zahrnut ve Smlouvě včetně jeho jakýchkoli dodatků a modifikací v souladu se Smlouvou. Tento dokument technicky specifikuje Dílo.*“

⁹² *Technické kvalitativní podmínky staveb pozemních komunikací*. Ministerstvo dopravy ČR, 2017, s. 68.

Bude proto nutné přistoupit k individuálnímu stanovení snížení Smluvní ceny. Obecným východiskem pro tyto situace je, že snížení Smluvní ceny by mělo být stanoveno jako rozdíl mezi hodnotou Díla bez vad a hodnotou Díla s vadami ke dni vydání Potvrzení o převzetí.⁹³ Podrobnější popis v tomto ohledu přinesl Nejvyšší soud ČR, který v právní větě svého rozsudku z roku 2010 uvedl, že „*východními skutečnostmi pro posouzení výše slevy bude zejména rozsah vadnosti díla, závažnost vad, jak vady omezují či komplikují užívání, případně snižují životaschopnost věci, a dále lze vzít v úvahu další okolnosti vyplývající z posuzování konkrétního případu. Základním požadavkem, který je při určení výše slevy nutné mít na paměti, je, že by objednateli měla být prostřednictvím tohoto práva (nároku) z odpovědnosti za vady vytvořena situace blízká se stavu, kdy by mu bylo plněno bez vad.*“⁹⁴

Výše uvedená východiska budou tvořit podklad pro uzavření dohody Stran, kterou bude stanovena konkrétní kvantifikace snížení Smluvní ceny Díla. Pokud nebude této dohody dosaženo, bude na Správci stavby, aby v dané věci vydal spravedlivé určení podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek. To bude ovšem v praxi činit značné obtíže, neboť pak musí Správce stavby „*ve věci spravedlivě určit v souladu se Smlouvou s tím, že vezme v úvahu všechny relevantní okolnosti*“. Proto bude možné vydat určení Správce stavby pouze v případě, kdy Smlouva nestanoví výpočet snížení Smluvní ceny. Pokud ale nebude výpočet snížení Smluvní ceny ve Smlouvě upraven, nebude mít Správce stavby smluvní podklad pro své určení o vhodném snížení Smluvní ceny, a tudíž bude nucen *de facto* snížení Smluvní ceny pouze odhadnout.⁹⁵

⁹³ ČERNOHLÁVEK, Josef. *Životní situace - Stavební dílo má vady* [online]. ATLAS Consulting spol. s.r.o., 2022.

Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT109600?hash=match-0#match-0>

⁹⁴ *Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2010, č. j. 23 Cdo 1991/2008.*

⁹⁵ BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*, s. 421.

5 Posouzení a vypořádání claimu

Závěrečným krokem v celém procesu administrace claimu je jeho vypořádání a přiznání oprávněné výše dodatečné platby nebo oprávněného prodloužení Smlouvou stanovených dob. Vypořádání veškerých claimů by mělo být provedeno co nejdříve, jak je to vůbec možné, tedy v co nejkratší době po události nebo okolnosti, která zapříčinila vznesení daného claimu. Aby byl tento princip řádně naplněn, obsahují Smluvní podmínky FIDIC řadu lhůt pro jednotlivé kroky vypořádání claimů a zároveň umožňují vypořádat claim průběžně, a to v jakékoli jeho fázi. Nemělo by tak docházet k aplikaci přístupu „*počkáme a uvidíme*“.⁹⁶

Pokud jsou splněny veškeré podmínky pro uplatnění claimu, měl by být daný claim vypořádán, aby nedocházelo k narušení cashflow Stran a jejich vzájemné důvěry. Otálení s vypořádáním claimu může také zapříčinit ztrátu nebo znehodnocení důkazních prostředků a zhoršení povědomí Stran a Správce stavby o události nebo okolnosti zapříčiňující vznesení claimu. Tím je následně ovlivněn také obsah a kvantifikace konečného vypořádání claimu.

Objednatelé se však v praxi často uchylují k postupu zdržovat vypořádání důležitého claimu Zhotovitele, aby v dalších fázích Stavby měli vyjednávací převahu. Tento postup není možné za žádných okolností považovat za správný, natož za férový. Pokud se Objednatel rozhodne daný postup využít, měl by Správce stavby zasáhnout a zasadit se o řádné, rychlé a spravedlivé vypořádání claimu. Správce stavby má však v tomto ohledu často svázané ruce ustanoveními Zvláštních podmínek, které tuto činnost podmiňují vydáním souhlasu Objednatele. Takto omezený systém pravomocí Správce stavby je také v rozporu s první zlatou zásadou FIDIC, podle které „*povinnosti, oprávnění, závazky, úlohy a odpovědnosti všech Účastníků smlouvy musí rámcově odpovídat OP a musí odpovídat požadavkům daného projektu*“.⁹⁷

5.1 Posouzení claimu Správcem stavby

Obdobně jako při oznámení nebo administraci claimu, také při jeho posouzení Správcem stavby stanovují Smluvní podmínky rozdílný postup pro claimy Objednatele a pro claimy Zhotovitele. Současně i v tomto případě je benevolentnější přístup ke claimům Objednatele, což je naopak určitým benefitem pro Zhotovitele, neboť ten se může spolehnout na pevně stanovené lhůty jednotlivých kroků Správce stavby.

⁹⁶ SCL Protocol, s. 5.

⁹⁷ MADİ, Husni a kol. *The FIDIC Golden Principles*, s. 8.

5.1.1 Posouzení claimu Zhotovitele

Podle Pod-článku 20.1 Smluvních podmínek „*Správce stavby musí do 42 dnů po obdržení claimu, po obdržení jakýchkoli dalších podrobností na podporu předchozího claimu, nebo v jiné lhůtě, která může být navržena Správcem stavby a schválena Zhotovitelem, odpovědět schválením, případně neschválením a podrobným komentářem*“. Lhůta pro posouzení claimu v rozsahu 42 dnů se může zdát krátká, nicméně při správné koordinaci jednotlivých členů týmu Správce stavby je možné během této doby posoudit většinu obvyklých claimů Zhotovitele, a to i v prostředí veřejných zakázek. Ve složitějších případech ovšem tato lhůta stačit nebude a Správce stavby proto může požádat Zhotovitele o její prodloužení. Zhotovitel nemá stanovenou žádnou povinnost prodloužení lhůty schválit. Je ale pravděpodobné, že pokud potřebuje Správce stavby k posouzení konkrétního claimu více času, potřeboval i Zhotovitel více času pro jeho přípravu, což naopak podlého schválení Správcem stavby. Bylo by proto od Zhotovitele pokrytecké nesouhlasit s prodloužením lhůty pro posouzení claimu, když jemu byla prodloužena lhůta pro jeho přípravu. Takovým postupem by Zhotovitel riskoval narušení vzájemných vztahů Stran.

Pokud nejsou podklady poskytnuté Zhotovitelem k předloženému claimu v dostatečné podrobnosti či dostatečném rozsahu, může Správce stavby podle Pod-čl. 20.1 Smluvních podmínek „*požadovat jakékoli další potřebné podrobnosti*“. Zůstává pak otázkou, zda je po dodání dodatečných podkladů Správce stavby opět vázán nějakou lhůtou pro vydání svého stanoviska. Obecně se domnívám, že v zájmu zachování proporcionality by měl Správce stavby vydat své stanovisko ve stejné lhůtě, kterou stanovil Zhotoviteli pro doplnění podkladů. Lze také předpokládat, že když Zhotovitel zvládl v takové lhůtě zpracovat doplnění podkladů, zvládne takové doplnění Správce stavby ve stejné lhůtě posoudit, neboť posouzení by mělo být časově méně náročnější.

Správce stavby ale není oprávněn požadovat prodloužení lhůty pro vydání svého stanoviska ke skutkové podstatě claimu, tedy k jeho kvalifikaci v kontextu dalších ustanovení Smlouvy. Stanovení konkrétní lhůty, během níž musí Správce stavby vydat své stanovisko k podstatě claimu, je velmi důležité, neboť zvyšuje jistotu obou Stran při řešení claimu, čímž zároveň omezuje možnost vzniku řady sporů, které obvykle během realizace stavebních prací vyvstávají.⁹⁸

Schválení či neschválení claimu Zhotovitele je Správce stavby povinen vypracovat tak, aby na jeho základě bylo Zhotoviteli i Objednateli prokázáno, že výsledek posouzení je spravedlivý, přiměřený a především v souladu se Smlouvou. Současně musí Správce stavby přesvědčit Strany,

⁹⁸ BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*, s. 537.

že pokud se uchýlí k rozporování jeho stanoviska a zahájení sporu, nepochybně bude výsledek takového sporu v souladu s jeho posouzením. Odpověď Správce stavby s posouzením claimu Zhotovitele proto musí být, shodně jako claim samotný, komplexní dokument jasně stanovující skutková zjištění a jejich interpretaci v kontextu Smlouvy. Obsahem odpovědi Správce stavby na předložený claim by obecně mělo být:

- přezkoumání skutečnosti vedoucí ke vznesení claimu;
- přezkoumání vlivu takové skutečnosti a příčinné souvislosti s jejími tvrzenými následky;
- přezkoumání vlivu skutečnosti na Dobu pro dokončení, včetně podrobného vysvětlení;
- přezkoumání výpočtu nároku na dodatečnou platbu, včetně podrobného vysvětlení;
- přezkoumání claimu z pohledu Smlouvy;
- komplexní sumarizace a vysvětlení výše uvedených bodů.⁹⁹

5.1.2 Posouzení claimu Objednatele

Hned na začátku této části je třeba vzít v potaz skutečnost, že Smluvní podmínky neobsahují ve svém Pod-článku 2.5 obdobnou úpravu pro posouzení claimu Objednatele jako v případě Pod-článku 20.1 u claimu Zhotovitele. Smluvní podmínky tedy v této fázi administrace claimu Objednatele nepředpokládají jakékoli vyjádření názoru Správce stavby na tento claim.

Domnívám se, že tento postup byl zvolen na základě toho, že ve většině případů to bude právě Správce stavby, kdo bude oznamovat claimy Objednatele. Lze proto předpokládat, že takový claim již bude obsahovat všechny potřebné informace a především bude vyjadřovat názor Správce stavby na danou věc. Posouzení takového claimu Správcem stavby by tak bylo nadbytečným úkonem.

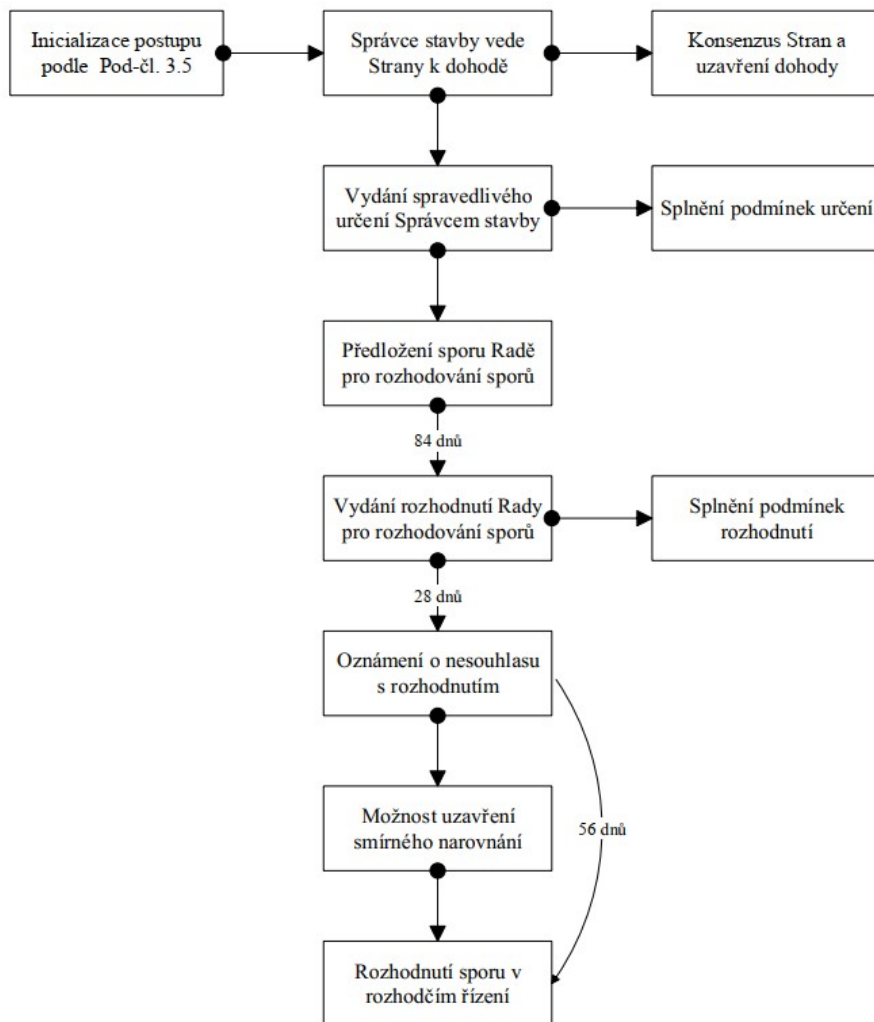
Stejnou koncepci pak v rámci sjednocení přebírají Smluvní podmínky 2017, které shodně nepředpokládají předchozí posouzení Správce stavby pro claimy Objednatele i Zhotovitele. Podle Pod-článku 20.2.5 Smluvních podmínek 2017 tak Správce stavby vždy po obdržení závěrečného claimu zahajuje přímo jednání se Stranami pro uzavření dohody, případně vydá ve věci spravedlivé určení podle Pod-článku 3.7 Smluvních podmínek 2017.

⁹⁹ HEWITT, Andy. The Engineer's Responses and Determinations: What Should be Included? In: *instituteccp.com* [online]. 20. 11. 2022 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.instituteccp.com/the-engineers-responses-and-determinations-what-should-be-included/>

5.2 Vypořádání claimu

Předchozí kapitoly této práce popisující průběh administrace či předložení claimu uváděly rozdílný postup v případě claimu Zhotovitele a Objednatele, přičemž pro claim Objednatele byly vždy stanoveny nižší požadavky než pro claim Zhotovitele. Při vypořádání claimu se však tento přístup neuplatňuje, když Smluvní podmínky stanovují pro vypořádání claimu Objednatele i Zhotovitele shodný postup.

Smluvní podmínky upravují několik způsobů, kterými lze claim vypořádat. Tyto způsoby jsou postaveny chronologicky za sebou, přičemž pokud se nepodaří claim vypořádat jedním způsobem, je přistoupeno k dalšímu způsobu, jež stojí v řadě jako následující. Posloupnost způsobů vypořádání claimu zobrazuje následující diagram:

Obrázek 2 - diagram vypořádání claimů

Obecně Smluvní podmínky obsahují čtyři způsoby vypořádání claimu, a to prostřednictvím Správce stavby, Rady pro rozhodování sporů, smírného narovnání a rozhodčího řízení.¹⁰⁰ Charakteristickým znakem pro všechny tyto způsoby vypořádání claimu je pak stanovení konkrétních a poměrně krátkých lhůt, aby nebylo vypořádání claimu zbytečně zdržováno. Tento přístup je ostatně patrný i v předchozích fázích administrace claimu.

Zadavatelé veřejných zakázek v České republice však prakticky bezvýhradně nechávají vypořádání claimu pouze na Správci stavby. Ustanovení Smluvních podmínek upravující fungování Rady pro rozhodování sporů, smírné narovnání a rozhodčí řízení jsou zvláštními podmínkami odstraněny a vypořádání claimu je dále ponecháno obecným soudům České republiky.¹⁰¹ Nejenom, že je takový přístup značně zdlouhavý, neefektivní a v neposlední řadě i drahý, ale současně odporuje zlaté zásadě č. 5, podle které „*pokud to není vyloučeno Rozhodným právem, všechny spory musí být předneseny před Radou pro předcházení a rozhodování sporů před postoupením do rozhodčího řízení*“. Odstranění všech ustanovení Smluvních podmínek upravujících Radu pro rozhodování sporů je pak přímo stanoveno jako příklad rozporu s touto zlatou zásadou.¹⁰² Strany těchto Smluv si jsou však ve většině případů vědomy nevýhod vypořádání claimů před obecnými soudy, a proto v praxi dochází k jejich využití spíše výjimečně. To je dáno také tím, že soudy často postrádají odbornost pro řešení takových sporů. Výjimkou jsou pouze ty země, kde jsou ustanoveny specializované senáty pro rozhodování sporů ve stavebnictví. Mezi takové země patří například Německo nebo Nizozemsko, jež zavedly systém arbitráží, ve kterém figurují specializované rozhodčí tribunály.¹⁰³

5.2.1 Vypořádání claimu za pomoci Správce stavby

Základní ustanovení pro vypořádání všech claimů za pomoci Správce stavby představuje Pod-článek 3.5 Smluvních podmínek, který upravuje dohodu Stran a určení Správce stavby. Pod-článek 3.2 Smluvních podmínek dále stanovuje, že Správce stavby nesmí svoji pravomoc určit v jakékoli záležitosti podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek na nikoho přenést, pokud není oběma Stranami dohodnuto jinak.

Správce stavby postupuje podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek i v jiných případech než pouze při vypořádání claimů Stran. Dané ustanovení Smlouvy se použije také v případech, kdy

¹⁰⁰ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 127.

¹⁰¹ *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem, Zvláštní podmínky*

¹⁰² MADI, Husni a kol. *The FIDIC Golden Principles*, s. 10.

¹⁰³ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 289.

je třeba rozhodnout jinou záležitost, jež může být mezi Stranami sporná.¹⁰⁴ Příkladem může být Pod-článek 11.8 Smluvních podmínek, podle kterého pokud „*nemá být vada odstraněna na náklady Zhotovitele podle Pod-článku 11.2, musí být Náklady na zjišťování plus přírůžka přiměřeného zisku dohodnuty Správcem stavby v souladu s Pod-článkem 3.5*“.

Dalším důležitým aspektem Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek je, že „*každá ze Stran se musí dohodou nebo určením řídit, pokud a dokud nebudou revidovány podle Článku 20*“. Tím je dána závaznost těchto způsobů vypořádání claimů s tím, že když se některá ze Stran nebude dohodou nebo určením řídit, dopouští se porušení Smlouvy se všemi jeho následky. Také je tím Strana, jež nesouhlasí s dohodou či určením, motivována k jeho rychlejšímu postoupení pro následné přezkoumání dalšími mechanismy v souladu se Smlouvou.

5.2.1.1 Dohoda Stran za účasti Správce stavby

Uzavření dohody Stran je předpokládáno v první části prvního odstavce Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek, podle kterého „*kdykoli tyto Podmínky předvídají, že musí Správce stavby postupovat v souladu s Pod-článkem 3.5, aby dohodl nebo určil nějakou záležitost, musí se Správce stavby ve věci poradit s každou ze Stran a snažit se dosáhnout dohody*“. Správce stavby by tak měl v tomto případě působit jako mediátor vedoucí Strany k dohodě, kterou bude každá z nich akceptovat. Je při tom velmi důležité, aby Správce stavby připravovanou dohodu probral s oběma Stranami, ne pouze s Objednatelem.¹⁰⁵

Vzhledem k tomu, že Správce stavby je povinen vést Strany k dohodě, měl by být také součástí takové dohody Stran. Nebude ale vystupovat jako subjekt tohoto právního vztahu. Svým podpisem bude pouze garantovat, že všechny informace uvedené v dohodě jsou pravdivé a především, že je dohoda uzavřena v souladu se Smlouvou a za Smlouvou předpokládaných okolností. Správce stavby tak odpovídá za to, že dohoda Stran nebude odporovat žádnému ustanovení Smlouvy.

Co se týče samotné podoby dohody Stran, musí být v souladu s Pod-článkem 1.3 Smluvních podmínek písemná a doručená oběma Stranám. Obsahem dohody pak bude zpravidla pouze popis nastalé události nebo okolnosti zapříčínující vznesení claimu, aby nemohlo dojít k její záměně s jinou událostí či okolností, a rozsah, ve kterém se uznávají nároky jedné či obou Stran.

¹⁰⁴ BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*, s. 524.

¹⁰⁵ ALCON, Daniel. International Federation of Consulting Engineers - FIDIC Sub-Clause 3.5 [Determination] Explained. In: *fidic.org* [online]. 11. 7. 2017 [cit. 11.06.2023]. Dostupné z: <https://fidic.org/content/fidic-sub-clause-35-determinations-explained-dalcon>

Není třeba, aby dohoda obsahovala detailní vysvětlení svého obsahu, neboť se jedná o dvoustranný úkon, se kterým obě Strany vyjadřují svůj souhlas.

Samostatnou otázkou pak zůstává, jak dalece mohou Strany při uzavření dohody podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek zajít. Pokud zůstaneme v intencích běžných claimů, tedy uplatnění nároků na dodatečnou platbu, prodloužení Doby pro dokončení nebo prodloužení Záruční doby, bude možné tyto nároky jistě řešit dohodou Stran v celém jejich rozsahu.

Některé případy však nebude možné řešit pouze dohodou Stran, případně dalšími prostředky rozhodování sporů předvídaných Smlouvou, ale bude nutné využít ještě dalších smluvních institutů. Lze si představit, že Objednatel bude podmiňovat uzavření dohody prodloužující Doby pro dokončení provedením některých prací, jež nebyly dotčeny skutečností nebo okolností v důsledku které byl vznesen příslušný claim, v původně plánovaném termínu. Tedy že dojde k prodloužení Doby pro dokončení pouze těch prací, které byly zpožděny, avšak ostatní práce bude požadovat provést v původní Době pro dokončení. Pak je nutné samostatně vedle dohody Stran ještě iniciovat Variaci ve smyslu Pod-článku 1.1.6.9 ve spojení s Pod-článkem 13.1 písm. (f) Smluvních podmínek, která bude spočívat v patřičné změně načasování a posloupnosti prací Zhotovitele. Taková situace nebude představovat zlepšení ve smyslu Pod-článek 13.2 Smluvních podmínek, neboť doba realizace daných prací zůstane oproti původnímu předpokladu Zhotovitele nezměněna.

Může ale také nastat situace, kdy například Objednatel bude podmiňovat svůj souhlas s prodloužením Doby pro dokončení tím, že Zhotovitel sníží cenu některých položek Výkazu výměr. Snížení ceny položek Výkazu výměr bez dalšího odůvodnění není možné řešit žádným institutem předpokládaným Smlouvou. Bude tak nutné je upravit pomocí dodatku Stran, tedy s vyloučením další účasti Správce stavby, protože bude docházet ke změně Smlouvy, k čemuž podle Pod-článku 3.1 Smluvních podmínek nemá Správce stavby žádnou pravomoc. Avšak pokud by Strany trvaly na uzavření dohody upravující jak prodloužení Doby pro dokončení, tak snížení ceny položek Výkazu výměr, nebude se již jednat o dohodu za účasti Správce stavby ve smyslu Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek, a tudíž ji Správce stavby nemůže podepsat.

5.2.1.2 Určení Správce stavby

Následující možností vypořádání claimu Stran je určení Správce stavby. Podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek *„jestliže dohody není dosaženo, musí Správce stavby ve věci spravedlivě určit v souladu se Smlouvou s tím, že vezme v úvahu všechny relevantní okolnosti“*. Není přitom vyžadováno, aby Správce stavby provedl své určení nestranně, avšak musí tuto svoji povinnost

vykonat odborně a v souladu s Pod-článkem 3.1 Smluvních podmínek s využitím inženýrů a dalších odborníků s vhodnou kvalifikací.¹⁰⁶ Zajištění nestrannosti Správce stavby by mohlo být problematické, neboť ten je součástí Personálu objednatel a současně je také Objednatel placen výkon jeho činnosti. Určitá nestrannost Správce stavby je pak dána tím, že jeho určení musí být v souladu se Smlouvou, jež by v ideálním případě také měla být patřičně vyvážena ku prospěchu obou Stran. Zároveň je důležité poznamenat, že v případě *Semco Salvage Marine Pte Ltd. v. Lancer Navigation Ltd.* bylo postaveno na jisto, že „spravedlivé“ v tomto kontextu znamená „spravedlivé pro obě Strany“.¹⁰⁷

Oproti dohodě Stran musí určení Správce stavby obsahovat nejen popis nastalé události nebo okolnosti zapříčínující vznesení claimu, ale také náležité odůvodnění. Určení Správce stavby již představuje jednostranný úkon, a proto je nezbytné, aby neponechávalo žádných pochyb o své správnosti. Současně čím jasnější a přesnější odůvodnění bude určení Správce stavby obsahovat, tím menší bude pravděpodobnost, že s ním jedna ze Stran nebude souhlasit. Tím také bude menší pravděpodobnost přezkumu takového určení Správce stavby prostřednictvím dalších postupů předvídaných Smlouvou.

Na rozdíl od dohody Stran se Správce stavby ve svém určení musí striktně držet znění Smlouvy.¹⁰⁸ Je pak otázkou, jak by měl Správce stavby postupovat v případě, kdy by postup podle Smlouvy byl vůči jedné ze Stran zjevně nespravedlivý. Zastávám názor, že Správce stavby by měl primárně dodržovat Smlouvu a až sekundárně hledět na spravedlivost svého určení. Pokud by totiž Správce stavby vydal určení, které by bylo sice spravedlivé, avšak bylo by v rozporu se Smlouvou, došlo by nejenom k rozporu s Pod-článkem 3.5 Smluvních podmínek, ale také k rozporu s Pod-článkem 3.1 Smluvních podmínek, podle kterého nemá Správce stavby žádnou pravomoc měnit Smlouvu. Na tomto místě je třeba poukázat na skutečnost, že většina případů, kdy by spravedlivé určení Správce stavby bylo v rozporu se Smlouvou, je zapříčiněna zvláštními podmínkami, které vnáší do Smlouvy nesystémové změny. Takové změny současně ve většině případů i odporují zlatým zásadám FIDIC.

Správce stavby je v případě určení také omezen Pod-článkem 3.1 písm. (b) Smluvních podmínek. Nemůže proto ve svém určení kteroukoli ze Stran jakýchkoli povinností, závazků nebo odpovědností podle Smlouvy. Potenciální porušení této povinnosti Správce stavby však bude připadat v úvahu spíše při jeho postupu podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek v jiných případech než při vypořádání claimů Stran.

¹⁰⁶ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 38.

¹⁰⁷ *Rozsudek House of Lords ze dne 06.02.1997*. 1997.

¹⁰⁸ JAEGER, Axel-Volkmar a Götz-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*, s. 227.

5.2.2 Vypořádání claimu rozhodnutím Rady pro rozhodování sporů

Základní představu o pojmu Rada pro rozhodování sporů / Dispute Adjudication Board (DAB) představuje Pod-článek 1.1.2.9 Smluvních podmínek, podle kterého se jedná o „osobu nebo tři osoby takto uvedená(é) ve Smlouvě nebo jiná osoba(y) jmenovaná(é) podle Pod-článku 20.2 nebo Pod-článku 20.3“. Rada pro rozhodování sporů tak může fungovat ve dvou režimech. Prvním z nich je „stálá“ Rada pro rozhodování sporů, která je jmenována ještě před zahájením prací a pravidelně se účastní procesu výstavby. Tím je dosaženo jednak její průběžné informovanosti o postupu prací a poměrech na Staveništi a současně také může na základě dohody Stran pomáhat v předcházení sporů. Druhým režimem je pak „ad-hoc“ Rada pro rozhodování sporů, jež je jmenována až po tom, co vznikne konkrétní spor a její jmenování končí vydáním rozhodnutí v příslušné věci.¹⁰⁹

Jak již název napovídá, hlavní činností Rady pro rozhodování sporů je rozhodování sporů vzniklých mezi Stranami „v souvislosti se Smlouvou nebo prováděním Díla nebo z nich vyplývajících, včetně jakéhokoli sporu ve věci nějakého potvrzení, určení, pokynu, názoru nebo ocenění Správce stavby“, což vyplývá z Pod-článku 20.4 Smluvních podmínek. Zde je nutné jasně stanovit, kdy je mezi Stranami spor. Může totiž nastat situace, kdy jedna ze Stran předloží věc Radě pro rozhodování sporů, přičemž druhá ze Stran tvrdí, že daná věc sporná není. Rada pro rozhodování sporů pak musí posoudit, zda takový spor skutečně vznikl. Za spor však nelze považovat samotné vznesení claimu nebo vydání určení Správcem stavby. Jedná se totiž o mechanismy dopředu předvídané Smlouvou, které slouží pro narovnání poměrů mezi Stranami po zjištění nějaké nové skutečnosti a jejichž použití se ve většině výstavbových projektů není možné vyhnout. Záležitost je považována za spor, pokud dojde k následujícím situacím:

- a) odmítnutí konečného určení Správce stavby jednou ze Stran;
- b) když byla jednání Stran ukončena bez vzájemné dohody;
- c) pokud se jedna ze Stran odmítne účastnit jednání či odmítá vynaložit úsilí k uzavření dohody podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek;
- d) jestliže bylo v průběhu dlouho trvajících jednání dosaženo tak malého postupu, že je zřejmé, že vzájemné dohody Stran nebude dosaženo.¹¹⁰

¹⁰⁹ KLEE, Lukáš a Ondřej RUČKA. Efektivní řešení sporů ve stavebnictví: Adjudikace prostřednictvím rady pro řešení sporů. In: *Buletin advokacie* [online]. 22. 5. 2014 [cit. 11.11.2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/efektivni-reseni-sporu-ve-stavebnictvi-adjudikace-prostrednictvim-rady-pro-reseni-sporu>

¹¹⁰ BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*, s. 311.

Na základě výše uvedeného je také nutné konstatovat, že pro vznik sporu není nutné vydání určení Správce stavby podle Pod-článku 3.5 Smluvních podmínek. Je tak možné, aby byly Radě pro rozhodování sporů předloženy jakékoli záležitosti, jež Strany považují za sporné.¹¹¹

Rada pro rozhodování sporů má následně lhůtu 84 dnů po obdržení takového oznámení, případně delší lhůtu schválenou oběma Stranami, na vydání svého rozhodnutí ve sporné věci. Takové rozhodnutí je pak podle Pod-článku 20.4 Smluvních podmínek pro Strany závazné a „*musejí se jím okamžitě řídit, pokud a dokud není revidováno ve smírném narovnání nebo rozhodčím nálezem*“. Pokud jakákoli ze Stran nesouhlasí s vydaným rozhodnutím Rady pro rozhodování sporů, má lhůtu 28 dnů od doručení takového rozhodnutí na oznámení svého nesouhlasu. Na základě takového oznámení bude Strana oprávněna k zahájení rozhodčího řízení.

Na tomto místě je vhodné poukázat na případ *Tubular Holdings (Pty) Ltd v DBT Technologies (Pty) Ltd* řešící závaznost rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů, které však není konečným rozhodnutím ve věci. Rozhodce v daném rozhodnutí stanovil, že i mezitímní rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů musí být pro Strany závazné, dokud není revidováno v rámci rozhodčího řízení.¹¹²

Konečná závaznost rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů je pak výslovně stanovena v posledním odstavci Pod-článku 20.4 Smluvních podmínek, podle kterého „*jestliže Rada pro rozhodování sporů dala své rozhodnutí ve sporné záležitosti oběma Stranám a ani jedna ze Stran nepodala oznámení o nesouhlasu do 28 dnů po tom, co rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů obdržela, stává se rozhodnutí konečným a závazným pro obě Strany*“. Strany jsou pak povinny se tímto rozhodnutím řídit a není ho možné již revidovat žádným dalším postupem stanoveným Smlouvou.

Oznámení o nesouhlasu musí vždy jasně specifikovat, jaké konkrétní části rozhodnutí považuje Strana stále za sporné. Současně musí být z takového oznámení jasné, že se jedná o oznámení o nesouhlasu podle Pod-článku 20.4 Smluvních podmínek. Není přitom nutné, aby toto oznámení obsahovalo odůvodnění, tedy vysvětlení, proč Strana považuje závěry rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů stále za sporné.¹¹³

Rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů nebude ve většině zemí s kontinentálním právním systémem, včetně České republiky, právně vymahatelné, konečné a závazné, avšak bude závazné mezitímně. Pokud by Strany trvaly na závaznosti rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů v rámci českého právního systému, mohou stanovit, že řízení Rady pro rozhodování sporů bude vedeno

¹¹¹ ICC Final Award in Case 18505. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1.

¹¹² *Rozsudek South Gautering High Court, Republic of South Africa ze dne 03.05.2013, sp. zn. 06757/2013*. 2013.

¹¹³ ICC Final Award in Case 18320. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1.

jako ad hoc arbitráž. Další možností pak je formulovat rozhodčí doložku ve Smlouvě tak, že rozhodčí soud bude mít pravomoc k přezkumu rozhodnutí Rady pro rozhodování sporů v případě, že jedna ze Stran bude chtít takové rozhodnutí napadnout.¹¹⁴

Při využití Rady pro rozhodování sporů podle mého názoru značně převyšují její výhody nad jejími nevýhodami. Jde o nejlepší způsob, jak předejít vleklým sporům a napomoci Stranám nalézt společné řešení.¹¹⁵ Pokud budeme chtít v České republice zefektivnit proces výstavby velkých projektů a přiblížit ho standardům západoevropských zemí, budeme muset dříve či později přistoupit k využití Rady pro rozhodování sporů. Bude tak jistě nejlepší tento proces započít co možná nejdříve.

5.2.3 Vypořádání claimu smírným narovnáním

Smírné narovnání upravuje Pod-článek 20.5 Smluvních podmínek, podle kterého „v případě, že bylo podáno oznámení o nesouhlasu podle Pod-článku 20.4, musí se obě Strany pokusit před zahájením rozhodčího řízení narovnat spor smírně“. Pro umožnění co možná největší flexibility ve volbě formy smírného narovnání, které tak může mít podobu například mediace¹¹⁶ či konciliace¹¹⁷, neobsahuje Pod-článek 20.5 Smluvních podmínek stanovení konkrétního procesního postupu.¹¹⁸

Neformální povahu smírného narovnání podtrhuje také druhá část Pod-článku 20.5 Smluvních podmínek, která stanovuje, že „nedomluví-li se obě Strany jinak, rozhodčí řízení může být zahájeno v padesátý šestý den (nebo kdykoli po tomto dnu), v kterém bylo podáno oznámení o nesouhlasu i tehdy, když nebyl učiněn pokus o smírné narovnání“. Přestože je Stranám uložena povinnost pokusit se o smírné narovnání, není možné tuto povinnost na žádné ze stran vynucovat. Taková konstrukce je však nevyhnutelná, neboť Stranám není možné uložit povinnost uzavřít dohodu.¹¹⁹

¹¹⁴ KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*, s. 293–294.

¹¹⁵ KLEE, Lukáš a Ondřej RUČKA. *Efektivní řešení sporů ve stavebnictví: Adjudikace prostřednictvím rady pro řešení sporů*.

¹¹⁶ Mediace představuje smírnou podobu řešení sporů prostřednictvím důvěryhodné osoby zvolené oběma Stranami. Mediátor se snaží odstraňovat problémy v komunikaci Stran a navrhopvat řešení pro obě Strany přijatelná. Osoba mediátora nemusí být odborníkem v daném odvětví a nesmí na Strany vyvíjet žádný nátlak.

¹¹⁷ Konciliace představuje formalizovanější proces než mediace, kdy se konciliátor snaží právními radami dosáhnout smíru za přítomnosti obou Stran. Konciliátor následně vypracuje nezávazný posudek pro pochopení problematiky na základě kterého Strany zvažují své další kroky.

¹¹⁸ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 181.

¹¹⁹ BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*, s. 314.

Smírné narovnání dává Stranám poslední možnost vypořádat svůj spor smírnou cestou před zahájením rozhodčího řízení. Je na každé ze Stran zvážit, jak silná je její pozice pro nadcházející rozhodčí řízení a zda by pro ni nebylo výhodnější slevit ze svých požadavků tak, aby byly pro druhou Stranu přijatelné. Stranám je na toto vyjednávání dána lhůta 56 dnů, po kterou není možné arbitráž zahájit.

5.2.4 Vypořádání claimu prostřednictvím rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení nastupuje jako poslední prostředek pro vypořádání claimů Stran předpokládaný Smluvními podmínkami. Je možné ho ve své podstatě považovat za *ultima ratio*, neboť výsledkem již není smírné urovnání sporu Stran. Podle Pod-článku 20.6 Smluvních podmínek pokud „*nedošlo ke smírnému narovnání, musí být spor, pro který se rozhodnutí DAB (je-li nějaké) nestalo konečným a závazným, s konečnou platností rozhodnout v mezinárodním rozhodčím řízení*“. Dané ustanovení smluvních podmínek upravuje rozhodčí řízení pouze velmi obecně, neboť to bude probíhat především podle pravidel konkrétního rozhodčího soudu. Smluvní podmínky v tomto ohledu uvádějí, že „*pokud se Strany nedohodly jinak:*

- a) *spor musí být s konečnou platností rozhodován podle Řádu pro rozhodčí řízení Mezinárodní obchodní komory,*
- b) *spor musí být rozhodován třemi rozhodci jmenovanými v souladu s tímto Řádem a*
- c) *rozhodčí řízení musí být vedeno v jazyku pro komunikaci definovaném v Pod-článku 1.4“.*

Pokud dojde k vypuštění těchto bodů a) – c), je nezbytné, aby Zvláštní podmínky specifikovaly podmínky rozhodčího řízení a stanovily subjekt, který bude takové řízení vést.¹²⁰ Jmenovaný rozhodce či rozhodci mají na základě Pod-článku 20.6 Smluvních podmínek právo ke zpřístupnění, posouzení a korekci jakéhokoli dokumentu vydaného Správcem stavby nebo Radou pro rozhodování sporů, který se vztahuje k předmětnému sporu. Současně není Stranám dáno žádné omezení pro navrhování nových důkazů nebo použití odlišné argumentace oproti předchozím fázím řešení daného sporu. Smluvní podmínky také nestanovují žádný časový rámec pro rozhodčí řízení a umožňují jeho vedení před i po dokončení Díla.

Zásadním je pak znění poslední věty Pod-článku 20.6 Smluvních podmínek, podle které „*vedení jakéhokoli rozhodčího řízení v průběhu provádění Díla nesmí mít vliv na práva a povinnosti Stran, Správce stavby a DAB*“. Je totiž velmi pravděpodobné, že pokud nějaký spor Stran dospěje až do fáze rozhodčího řízení, je obchodní vztah Stran velmi narušen. To může mít

¹²⁰ KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám*, s. 182.

značný vliv na jejich každodenní činnost při realizaci Díla, což by pravděpodobně generovalo další spory. V takovém případě bude vyvíjen velký tlak i na Správce stavby, který bude muset Strany vést k věcné a objektivní vzájemné komunikaci.

V České republice je nutné vést rozhodčí řízení v souladu se zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Současně je možné pro vedení arbitrážního řízení v České republice využít Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Pokud Strany již předem zamýšlejí využití takové instituce, je dobré takový závazek včlenit přímo do zvláštních podmínek formou rozhodčí doložky. Jestliže zvláštní podmínky rozhodčí doložku neobsahují, mohou Strany i následně uzavřít samostatnou rozhodčí smlouvu.¹²¹ Pokud jde o vykonatelnost rozhodčího nálezu, bude zaručena ve většině států světa na základě Newyorské úmluvy. Jedním z jejich signatářů je i Česká republika.¹²²

¹²¹ KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*, s. 130.

¹²² Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva). In: *EPRAVO.CZ* [online]. 8. 3. 2001 [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uznani-a-vykonu-cizich-rozhodcich-nalezu-newyorska-umluva-2546.html>

6 Závěr

Práce se zaměřila na důkladnou analýzu procesu řešení claimů podle smluvních podmínek FIDIC, konkrétně se zaměřením na Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem z roku 1999. Tím došlo ke stanovení ideálního modelu pro administraci claimů od jejich vznesení až po konečné uzavření. Tento model byl stanoven s ohledem na rozdíly pro claimy Objednatele a claimy Zhotovitele. Následně byl model porovnán s ustálenou praxí v České republice. Daným porovnáním došlo ke stanovení případů, kdy jsou claimy procesovány v rozporu se smluvními podmínkami FIDIC.

Identifikace hlavních nedostatků a problémů, ke kterým může při řešení claimů docházet, poskytuje důležité poznatky, které mohou vést ke zlepšení řízení stavebních projektů a snížení rizik pro obě zúčastněné Strany. Tyto poznatky umožňují lepší porozumění potenciálním komplikacím a nejasnostem, které mohou vzniknout během uplatnění claimu, a přispívají k vytvoření efektivnějších strategií pro jejich prevenci a řešení.

Porovnání s novější verzí Smluvních podmínek 2017 ukázalo významné změny a dopady na administraci claimů. Tyto Smluvní podmínky 2017 významně zpřesňují postup pro administraci claimů a současně také odstraňují rozdíl pro vznesení claimů Objednatele a Zhotovitele. Po jejich zavedení do praxe českého stavebního prostředí by mělo dojít ke zrychlení a zefektivnění celého procesu uplatnění a vypořádání claimů, čímž dojde nejenom k úspoře finančních prostředků, ale také k urychlení výstavby.

Během analýzy Smluvních podmínek bylo zjištěno, že Smlouvou není možné stanovit prekluzi nároku při nedodržení lhůty pro oznámení claimu. Tato část Smluvních podmínek je v rozporu s aktuálně platným právním řádem České republiky. Nemožnost aplikace této části Smluvních podmínek však podkopává smysl celého principu rychlého vypořádání claimu. Z tohoto důvodu je nutné zvážit a případně provést úpravy českého práva tak, aby bylo zajištěno, že smluvní podmínky FIDIC budou moci být jako celek aplikovány v souladu s českým právním prostředím. Tato změna by umožnila efektivní a spravedlivé řešení sporů a claimů v souladu s mezinárodními standardy a praktikami.

Dalším přínosem této práce je stanovení způsobu pro jednoduché a efektivní předkládání průběžných claimů ze strany Zhotovitele, který zároveň respektuje ustanovení Smluvních podmínek. Tento postup umožňuje Zhotoviteli systematicky a bez zbytečné administrativní zátěže předkládat své nároky a požadavky, což přispívá k lepšímu a přehlednějšímu předložení informací Správci stavby. Tato metoda může být užitečným nástrojem pro optimalizaci procesu řešení

claimů a zlepšení komunikace mezi Objednatelem a Zhotovitelem. Současně nic nebrání zavedení této metody do praxe bez dalších úprav již probíhajících Smluv.

Závěry této práce nejsou pouze teoreticky cenné, ale také mají konkrétní praktické využití v různých rolích účastníků stavebních projektů vedených podle Smluvních podmínek. Mohou být přínosem pro Objednatele, Zhotovitele i Správce stavby. Pro Objednatele znamenají vyšší transparentnost a minimalizaci rizik vzniku sporů. Zhotovitelé získávají lepší povědomí o svých právech a povinnostech, což přispívá k férovějším vzájemným vztahům. Správci stavby mohou lépe řídit proces řešení claimů a minimalizovat nejasnosti a další spory. Při aplikaci závěrů této práce je možné zvýšit efektivitu řešení claimů, čímž jim bude zbývat více prostoru pro vedení samotného stavebního projektu.

Tato rigorózní práce může sloužit jako důležitý průvodce pro správné porozumění aplikace claimů podle Smluvních podmínek v českém prostředí. Vzhledem k rostoucí popularitě těchto podmínek při realizaci stavebních projektů v České republice poskytuje práce klíčové informace a doporučení, které pomohou dále urychlit a zefektivnit realizaci stavebních projektů.

7 Seznam pojmů a zkratk

Seznam pojmů

FIDIC	Mezinárodní federace konzultačních inženýrů „Fédération Internationale Des Ingénieurs-Conseils“
Smluvní podmínky	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem z roku 1999
Smluvní podmínky 2017	Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem z roku 2017
Smluvní podmínky GB	Condition of Contract for Design, Build and Operate Projects (tyto smluvní podmínky nemají doposud oficiální český název)
Smluvní podmínky SB	Conditions of Contract for EPC/Turnkey Project (tyto smluvní podmínky nemají doposud oficiální český název)
Smluvní podmínky YB	Smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu
Smluvní podmínky WB	Vzorová smlouva o poskytnutí služeb mezi objednatelem a konzultantem

Pojmy použité v této práci s velkým počátečním písmenem neuvedené v tomto seznamu pojmů představují pojmy definované Smluvními podmínkami a mají význam, který jim Smluvní podmínky přisuzují.

Seznam zkratk

OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
----	--

8 Seznam tabulek, obrázků a příloh

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1 – Druhy finančních nároků Zhotovitele.....	60
--	----

8.2 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Graf rozložení rizik Stran.....	18
Obrázek 2 - diagram vypořádání claimů.....	72

8.3 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Návrh tabulky pro předkládání souhrnných průběžných claimů	
---	--

9 Seznam použitých zdrojů

9.1 Publikace

1. BAKER, Ellis et al. *FIDIC Contracts: Law and Practice*. 5. vyd. Abingdon: Routledge, 2009. ISBN 978-1-84311-628-8.
2. BOOEN, Peter L. *The FIDIC Contracts Guide*. 1. vyd. The Fédération Internationale des Ingénieurs-Conseils (FIDIC), 2000. ISBN 2-48432-029-6.
3. BUNI, Nael. *The FIDIC Forms of Contract*. 3. vyd. Blackwell Publishing, 2005. ISBN 1-4051-2031-2.
4. HEWITT, Andy. *The FIDIC Contracts: obligations of the parties*. 1. vyd. Chichester: Wiley Blackwell, 2014. ISBN 978-1-118-29177-1.
5. JAEGER, Axel-Volkmar a Götz-Sebastian HÖK. *FIDIC-A Guide for Practitioners*. Berlin: Springer, 2010. ISBN 978-3-642-02099-5.
6. KLEE, Lukáš. *Smluvní podmínky FIDIC*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-161-3.
7. KLEE, Lukáš. *Smluvní vztahy výstavbových projektů*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-818-6.
8. KLEE, Lukáš. *Stavební smluvní právo*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2015. ISBN 978-80-7478-804-8.

9.2 Odborné články

1. KLEE, Lukáš. Delivery Methods under FIDIC Forms of Contract. *The Lawyer Quarterly*. 2013, roč. 3, č. 2, s. 164–168. ISSN 1805-840X.
2. KLEE, Lukáš. Ujednání smlouvy o dílo vedoucí k zániku nároku v důsledku jeho pozdního oznámení podle nového občanského zákoníku. *Obchodní právo*. 2013, roč. 22, č. 5, s. 162–171.

9.3 Dokumenty

1. KLEE, Lukáš a Antonín HRDINA. *Metodika pro časové řízení u stavebních zakázek podle smluvních podmínek FIDIC*. Státní fond dopravní infrastruktury ČR, 2018.
2. KLEE, Lukáš, Karel PUPÍK a Ondřej VANĚČEK. *Metodika pro kvantifikaci finančních nároků při zpoždění a prodloužení*. Státní fond dopravní infrastruktury ČR, 2020.

3. KLEE, Lukáš a Roman TUREK. *Smluvní podmínky FIDIC: komentář k obecným podmínkám: smluvní podmínky pro výstavbu, smluvní podmínky pro dodávku technologických zařízení a projektování-výstavbu*. Česká Asociace konzultačních Inženýrů, 2017.
4. MADI, Husni a kol. *The FIDIC Golden Principles*. International Federation of Consulting Engineers (FIDIC), 2017.
5. *Delay and Disruption Protocol* [online]. Society of Construction Law, 2017. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjo_63HmNP8AhWzhP0HHal1AlwQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.scl.org.uk%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fdocuments%2FSCL_Delay_Protocol_2nd_Edition_Final.pdf&usg=AOvVaw2qV4x3DBYMYJODY29gQOD4
6. *Smluvní podmínky pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem, Zvláštní podmínky*. Ředitelství silnic a dálnic České republiky, 2022.
7. *Technické kvalitativní podmínky staveb pozemních komunikací*. Ministerstvo dopravy ČR, 2017.

9.4 Internetové zdroje

1. ALCON, Daniel. International Federation of Consulting Engineers - FIDIC Sub-Clause 3.5 [Determination] Explained. In: *fidic.org* [online]. 11. 7. 2017 [cit. 11.06.2023]. Dostupné z: <https://fidic.org/content/fidic-sub-clause-35-determinations-explained-dalcon>
2. BEUTLOVÁ, Eliška. Smluvní podmínky FIDIC a kde všude se s nimi setkáte. In: *Contract Management | Zaručený partner ve stavebnictví* [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné z: <https://www.contractmanagement.cz/smluvni-podminky-fidic-a-kde-vsude-se-s-nimi-setkate/>
3. ČERNOHLÁVEK, Josef. *Životní situace - Stavební dílo má vady* [online]. ATLAS Consalting spol. s.r.o., 2022. Dostupné z: <https://next.codexis.cz/literatura/LT109600?hash=match-0#match-0>
4. DRYNKORN, Hanna. FIDIC: A claim is not the start of a dispute | In Principle. In: *In Principle* [online] [cit. 09.10.2022]. Dostupné z: <https://codozasady.pl/en/p/fidic-a-claim-is-not-the-start-of-a-dispute>

5. HEWITT, Andy. The Engineer's Responses and Determinations: What Should be Included? In: *instituteccp.com* [online]. 20. 11. 2022 [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.instituteccp.com/the-engineers-responses-and-determinations-what-should-be-included/>
6. JELÍNEK, Petr a Lukáš KLEE. Standardizace smluv ve výstavbových projektech s ohledem na podmínky FIDIC. In: *právníprostor.cz* [online]. 23. 10. 2018 [cit. 08.05.2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/standardizace-smluv-ve-vystavbovych-projektech-s-ohledem-na-podminky-fidic>
7. KALIVODOVÁ, Helena, Luboš KREJČÍ a kol. Správní režie. In: *Stavební klub* [online] [cit. 19.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stavebniklub.cz/33/spravni-rezie-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EpNrYizhBN8yvm3ZrH6bYW0/>
8. KLEE, Lukáš a Ondřej RUČKA. Efektivní řešení sporů ve stavebnictví: Adjudikace prostřednictvím rady pro řešení sporů. In: *Buletin advokacie* [online]. 22. 5. 2014 [cit. 11.11.2023]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/efektivni-reseni-sporu-ve-stavebnictvi-adjudikace-prostrednictvim-rady-pro-reseni-sporu>
9. MALÝ, Petr a Tomáš KALENSKÝ. Druhy smluvních podmínek FIDIC. In: *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 01.10.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/druhy-smluvnich-podminek-fidic-108136.html>
10. POTGIETER, Odette. FIDIC: APPLICATION OF CLAUSE 2.5 – EMPLOYER'S CLAIMS. In: *MDA Construction & Technology Attorneys* [online]. 7. 2017 [cit. 27.01.2024]. Dostupné z: <https://mdalaw.co.za/wp-content/uploads/2017/09/FIDIC-July-2017.pdf>
11. RAHMAN, Fasir Ur. FIDIC Suite of Contracts. In: *The Constructor* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://theconstructor.org/construction/fidic-suite-contracts/563305/>
12. RAHMAN, Hasan. FIDIC 2017: Risk Allocation under the updated forms of contract. In: *DLA Piper* [online] [cit. 09.10.2022]. Dostupné z: <https://www.dlapiper.com/en/abudhabi/insights/publications/2018/03/constructive-thinking-roundup-february-2018/fidic-2017-risk-allocation/>
13. SOMMER, Lukáš et al. Správce stavby: Klíčový subjekt standardizovaných FIDIC smluv. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 11. 10. 2023 [cit. 11.11.2023]. Dostupné

- z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/spravce-stavby-klicovy-subjekt-standardizovanych-fidic-smluv-117008.html>
14. SOMMER, Lukáš et al. Smluvní zánik nároku v kontextu FIDIC smluv: Analýza vztahu k § 654 občanského zákoníku. In: *EPRAVO.CZ* [online]. 5. 2. 2024 [cit. 16.03.2024]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-zanik-naroku-v-kontextu-fidic-smluv-analyza-vztahu-k-654-obcanskeho-zakoniku-117569.htm>
 15. TYSON, Victoria. Panther Pounces on Late Notice: Dubai court disagrees with Obrascon on time-bar under Sub-Clause 20.1 of FIDIC 1999. In: *Howard Kennedy* [online]. 2023 [cit. 04.11.2023]. Dostupné z: <https://insights.howardkenedy.com/post/102iilq/panther-pounces-on-late-notice-dubai-court-disagrees-with-obrascon-on-time-bar-u>
 16. International Federation of Consulting Engineers | Conditions of Contract for Underground Works (2019 Emerald book). In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/books/conditions-contract-underground-works-2019-emerald-book>
 17. International Federation of Consulting Engineers | Which FIDIC Contract should I use? In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/bookshop/about-bookshop/which-fidic-contract-should-i-use>
 18. International Federation of Consulting Engineers| Construction (1999 Red Book) Subcontract 1st Ed (2011). In: *fidic.org* [online] [cit. 02.10.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/books/construction-1999-red-book-subcontract-1st-ed-2011>
 19. International Federation of Consulting Engineers History. In: *fidic.org* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/history>
 20. International Federation of Consulting Engineers Publications. In: *fidic.org* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://fidic.org/bookshop>
 21. Nový Občanský zákoník - 28. Promlčení a prekluze. In: *EPRAVO.CZ* [online] [cit. 28.12.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/aktualne/novy-obcansky-zakonik-28-promlцени-a-prekluze-88848.html>
 22. Stavební smluvní standardy. In: *stavebnismluvnistandardy.cz* [online] [cit. 20.09.2022]. Dostupné z: <https://www.stavebni-smluvni-standardy.cz/>
 23. Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva). In: *EPRAVO.CZ* [online]. 8. 3. 2001 [cit. 25.11.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/umluva-o-uznani-a-vykonu-cizich-rozhodcich-nalezu-newyorska-umluva-2546.html>

9.5 Právní předpisy

1. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon
3. Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů

9.6 Rozhodnutí

1. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2010, č. j. 23 Cdo 1991/2008.
2. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.04.2023, č.j. 23 Cdo 763/2022.
3. Rozsudek South Gautering High Court, Republic of South Africa ze dne 03.05.2013, sp. zn. 06757/2013 (Tubular Holdings (Pty) Ltd v DBT Technologies (Pty) Ltd).
4. Rozhodnutí Dubai International Financial Centre ze dne 12.05.2023, sp. zn. DIFC CA 016 (Panther Real Estate Development LLC v. Modern Executive Systems Contracting LLC (2022) DIFC CA 016).
5. Rozsudek Court of Appeal of the Republic of Trinidad and Tobago ze dne 06.08.2015, sp. zn. UKPC 37 (NH International (caribien) Ltd v. National Insurance Property Development Company Ltd).
6. Rozsudek England and Wales High Court ze dne 16.04.2014, sp. zn. EWHC 1028 (TCC) (Obrascon Huarte Lain SA v. Her Majesty's Attorney General for Gibraltar).
7. Rozsudek Falklands Islands Supreme Court ze dne 14.03.2003, sp. zn. ArbLR 6 (A.G. Falkland slands v. Gordon Forbes Construction).
8. Rozsudek House of Lords ze dne 06.02.1997 (Semco Salvage & Marine Pte. Ltd. v. Lancer Navigation).
9. ICC Final Award in Case 16765. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1, s. 101–107.
10. ICC Final Award in Case 18320. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1, s. 134–143.
11. ICC Final Award in Case 18505. *ICC Dispute Resolution Bulletin*. 2015, č. 1, s. 144–157.

9.7 Prezentace

1. SALEH, Tahseen. *Claims under the FIDIC conditions of contracts*. Justice academy. online, 2021.
2. SALEH, Tahseen. *Variations, Claims & Compenstaions (Red Books)*. Justice academy. online, 2020.

Uplatnění administrace a vypořádání claimů podle smluvních podmínek FIDIC

Abstrakt

Tato rigorózní práce se podrobně zabývá aplikací smluvních podmínek FIDIC (Mezinárodní federace konzultačních inženýrů) při řešení claimů, což je jedním z klíčových institutů těchto podmínek, v kontextu práva České republiky a prostředí českého stavebnictví. Smluvní podmínky FIDIC se stávají stále populárnější volbou pro realizaci rozsáhlých stavebních projektů díky svému komplexnímu rámcovému přístupu k řízení výstavby a dobré alokaci rizik. Nepochopení a nevhodná interpretace některých ustanovení upravujících řešení claimů v českém prostředí může vést k neefektivnímu řešení sporů mezi Objednatelem a Zhotovitelem a zpomalit průběh realizace projektu.

Tato práce se zaměřuje na analýzu Smluvních podmínek pro výstavbu pozemních a inženýrských staveb projektovaných objednatelem z roku 1999 a v nejdůležitějších částech je porovnává s novější verzí z roku 2017. Tento komparační přístup umožňuje identifikaci hlavních změn a dopadů na proces řešení claimů včetně problematiky odlišného postupu při řešení claimu Objednatele a Zhotovitele.

Práce využívá kombinaci popisné a komparativní metody pro poskytnutí komplexního zhodnocení procesu řešení claimů a navrhuje praktické postupy pro minimalizaci rizik a sporů. To zahrnuje lepší porozumění postupu při uplatňování a řešení claimů podle smluvních podmínek FIDIC a identifikaci nedostatků a chyb v praxi spolu s návrhy jejich napravení. Konkrétně dochází například k řešení otázky prekluze nároku při pozdním oznámení claimu a představení nového postupu pro překládání průběžných claimů Zhotovitele.

Tato práce zdůrazňuje také potřebu úprav českého právního prostředí, aby lépe odpovídalo mezinárodním standardům a praktikám stanoveným smluvními podmínkami FIDIC. Tím by se dosáhlo harmonizace a efektivnějšího řešení sporů v souladu s mezinárodními standardy.

Závěry práce mají zásadní význam pro odborníky působící v oblasti stavebnictví v České republice. Poskytují důležité informace a doporučení pro urychlení a zefektivnění řešení sporů v souladu se smluvními podmínkami FIDIC, což přispívá k větší transparentnosti, efektivitě a důvěře mezi Stranami.

Klíčová slova: claim, FIDIC, smlouva o dílo

Application, Administration, and Settlement of Claims According to FIDIC Conditions of Contract

Abstract

This rigorous work deals in detail with the application of FIDIC Conditions of Contract (International Federation of Consulting Engineers) in the settlement of claims, which is one of the key institutions of these terms, in the context of the law of the Czech Republic and the environment of the Czech construction industry. FIDIC Conditions of Contract are increasingly favoured for the execution of large-scale construction projects due to their comprehensive framework for project management and effective risk allocation. Misunderstanding and inappropriate interpretation of certain provisions governing claims resolution within the Czech context can lead to ineffective dispute resolution between the Employer and the Contractor, thereby hindering project progress.

This thesis delves into the analysis of the Contract Conditions for Construction for Building and Engineering Works Designed by the Employer from 1999, juxtaposing key aspects with the newer 2017 version. This comparative approach facilitates the identification of major changes and impacts on the claims resolution process, including the issue of differing approaches to Employer and Contractor claim resolution.

The thesis employs a combination of descriptive and comparative methods to provide a comprehensive assessment of the claims resolution process and proposes practical approaches for risk and dispute minimization. This encompasses a better understanding of the procedures for applying and resolving claims under the FIDIC Conditions of Contract and the identification of deficiencies and errors in practice along with proposals for rectification. Specifically, this involves addressing the issue of claim preclusion due to late claim notification and presenting a new procedure for processing interim Contractor claims.

Furthermore, this thesis underscores the necessity for adjustments to the Czech legal framework to better align with the international standards and practices outlined in the FIDIC Conditions of Contract. This would facilitate harmonization and more efficient dispute resolution in line with international standards.

The conclusions of this study hold significant implications for professionals operating in the construction sector in the Czech Republic. They offer valuable insights and recommendations for expediting and streamlining dispute resolution in accordance with the FIDIC Conditions of Contract, thereby fostering greater transparency, efficiency, and trust among the parties involved.

Key words: claim, FIDIC, Construction Contract